Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Schandorph, Sophus.; S. Schandorph.
Titel | Title:	Frøken Gram : Fortælling
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Gyldendal, 1897
Fysiske størrelse | Physical extent:	186 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57,-261 4°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130024229603

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

FRØKEN GRAM

S. SCHANDORPH

FRØKEN GRAM

FORTÆLLING

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

FR. BAGGES BOGTRYKKERI

1897

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

Til min Ven

Digteren Alexander L. Kielland.

Uden Famlen, uden Taagedunst
sprang fuldbaaren frem din klare Kunst.
Friluftsstærke, saltvandsfriske Strømme
bragte den som Kur mod tunge Drømme.

Selv Du kom saa frejdig, smuk og rank,
Mand og Kavaller. Med Klingen blank
Humbugs Draperi itu Du sprætted,
lysned Tankerne og Sindet letted.

Hver som bredte sig saa selvgod-fed,
ramte Hugget, saa det rev og sved,
men det klang med Trøst for Livets Stakler,
mere sund end Fabler og Mirakler.

Tak for mangen dyb vémodig Klang!
Tak for Ekkolyd af Havets Sang!
Tak, fordi du klædte af til Skjorten
Bodstrompeteren: Bagstræver-Morten!

Da jeg fandt dig i et fremmed Land
i din Have tæt ved Seinens Strand
lærte jeg dit Hjertelag at finde
mens vi sad i Ly af Løn og Linde.

Under Skjemt og Alvor Timer randt,
dig og Hustru fast Du til os bandt
med de Baand, som holder ud for Livet.
Tak, min Ven, for Alt, hvad Du har givet!

S. Schandorph.

I

Talen gik højrøstet i Grosserer Grams store Veranda, som strakte sig langs Façaden paa hans Villa mellem Skodsborg og Vedbæk.

Kaffen var serveret der efter en udsøgt Herremiddag paa en halv Snes Personer. Den blandede sin Aroma mellem andre duftende Udaandinger af den fineste Kognak, af Maraschino, af hollandsk Curaçao, af Kakao, af grøn og gul Chartreuse. Der var Noget af Alt for Alle, og nogle af dem var Finsmagere.

Kun én Dame var tilstede. Grossereren var Enkemand. Damen var hans Broderdatter, Frøken Augusta Gram, Datter af en Distriktslæge i Provinsen. Hun var i Besøg hos sin Onkel sammen med sin Fader.

De ældre Herrer dampede af Eftervirkningen af de gode Vine og dampede med de friske, fede Havanacigarer. Alt dannede en fed tæt Dis, der langsomt gled ud i den solstraalende Eftermiddag i August.

Den ene Dame lyttede opmærksomt til Ordvexlingen, der syntes at være Fortsættelsen af en Diskussion ved Middagsbordet. Hun var tarvelig klædt i en drapfarvet ulden Kjole med diskret mørkeblaa Besætning. Hendes brune Haar var redt glat ned til begge Sider. En mægtig Nakkeknude satte et vilkaarligt Punktum for dets udvældende Tendens og trodsede den daværende Modes Fordringer. Hendes smukke kraftige, gulhvide Fingre bevægede sig langs Marmorpladen paa Bordet, som om hun spillede Klaver.

Der var en ung Herre alene mellem de gamle og midaldrende. Han sad ved Siden af Frøkenen. Han havde en olivenagtig Hudfarve, sortebrunt Haar og en lille, men tæt Knebelsbart, brune Øjne, syntes høj og slank, saa underlig frisk og uberørt ud mellem de øvrige sved- og vinanløbne Herrer.

Bankdirektør, Etatsraad Brænning, en graasprængt, whiskerprydet, middelfed ret køn Mand sagde, henvendende sig til den unge, brunette Herre:

— Men, min gode Lieutnant! Er det virkelig Deres Mening, at en fri, konstitutionel Forfatning . . . hvad var det, De sagde? . . . at den forkludrer en Nation?

— Ja, svarede den Adspurgte.

— Ja, undskyld. Jeg, som har været otte Aar i England, jeg synes, at den engelske Nation er den dygtigste af alle.

— Englands Konstitution er Aarhundredets halvt ubevidste Arbejde, Hr. Etatsraad. Den er vist ikke en Gang formuleret paa Papiret. Fastlandets Konstitutioner — Frankrig har vel haft en Snes — er ikke stort mere værd end det Papir, de er trykte paa.

— Tag et Glas . . . helst fin Kognak, kjære Lieutnant Roll, sagde Husets Vært . . . Hør (han henvendte sig til det øvrige Selskab) . . det er s'gu grinagtigt, at de unge er reaktionære, og at vi Gamle er liberale. Hvad, Bro'r, Doktor.

Den lille undersætsige Distriktslæge purrede i Fuldskægget og sagde:

— Lad være med at sige „Doktor!" Jeg er Læge. Jeg har aldrig disputeret, og jeg sejler ikke under falsk Flag. Men jeg er en gammel Student, har været med til at gaa i Procession til Kristian VIII og forlange Konstitution. Jeg har skrevet baade i „Korsaren" og i „Fædrelandet". Jeg har hørt Carl Plougs Sange, lige som de var blevne til, og jeg bevarer, min S'æl, mine Ungdomsidealer, det ene lige saa vel som det andet, uden at slaa af. Et frit Danmark til Ejderen! Ja det har jeg

gamle Karl levet paa i mit jyske Exil. og det vil jeg leve paa lige til . . . lige til . . . Fanden en Gang henter mig. Lad de Unge løbe, hvorhen de vil — Jeg bliver en gammel Liberal og Skandinav . . Men, Herre Gud, skal vi lade alle de dejlige Drikkevarer staa, Bro'r Ludvig? . . fordi de unge Mennesker sværmer for den Æsel . . . den Bismarck og for hans Herre, den gamle væmmelige, skinhellige Korporal . . . Skaal, Hr. Lieutenant! . . . Skal det være Bismarcks Skaal? . .

— Nej, Hr. Doktor — —

— Jeg er Distriktslæge . . . ikke Doktor! . . . Naa, men altsaa ikke Bismarcks Skaal . . Hvorfor ikke?

— Fordi jeg hader ham.

— Bravo! Bravo! lød det fra alle Munde.

En lille, umaadelig tyk, glatbarberet Mand, rig Grosserer, forhenværende Hørkræmmer, Laursen, der havde svunget sig op fra Gaardskarl i „Tre Hjorter", slog i Bordet saa Kopper, Flasker og Glas dansede og raabte med stærk Efterklang af Jysk i Diktionen:

— Ja véd De, hvad jeg siger, Hr. Lieutenant? Jeg siger, at jeg ganske rolig og uden Samvittighed skulde hænge baade Kejser Vilhelm og Bismarck, den ene ved Siden af den anden, ude paa Gammeltorv lige ud for min

Forretning og se Ravne og Krager hugge i deres døde Kjød fra Morgen til Aften, saalænge Solen er paa Himlen. Ja Fa'en ta' mig gjorde jeg det — og uden mindste Samvittighed. Se, England, han er en Kæltring og vilde ikke hjælpe os. Sverig, han var en Pjalt. Frankrig, han glemte, at vi i sin Tid holdt med Napoleon — og derfor fik Brodersønnen ogsaa Klø af ham, Preussen, i Forfjor. — Nej, jeg gentager mine Ord i Vitterlighedsvidners Overværelse. Jeg skulde uden mindste Samvittighed hænge Kejser Vilhelm ved Siden af Bismarck ude paa Gammeltorv lige ud for min Forretning . . . Det er nu min Anskuelse, Hr. Lieutenant, og den skal De Pinedød respektere lige saa godt som Deres egen. Og det saa sandt som jeg hedder Laust P. Laursen — og det uden Co. bagved, for jeg er ingen Haleneger.

Laust P. Laursen sank ned paa Bænken, skænkede sig en Kakaosnaps og fandt, at han havde opfyldt sin Pligt som Patriot.

Han brummede som en Slags Finale til sine Udtalelser.

— For jeg er ellers ikke en Mand af mange Ord.

Grosserer Gram hviskede til den unge Lieutenant:

— Et naturligt Forretningstalent . . . men

De mærker nok, at han, hvad højere Dannelse angaar, er lige ved Lavmaalet.

Saa sagde han højere i lidt drilsk Tone:

— Var De ikke i sin Tid Medlem af Augustforeningen, Hr. Lieutenant?

— Nej.

— *Pourquoi non?* spurgte Distriktslægen.

— Som Militær vilde jeg betragte det som uforsvarligt at melde mig ind i en politisk Forening af hvilken som helst Art og med hvilken som helst Tendens. Jeg hader Politik . . Jeg sagde før, at jeg hadede Bismarck. Det hindrer mig ikke i at beundre hans Energi og hans Geni.

— Den Junker . . . den . . . hvæsede Distriktslægen . . . den Militarist.

— Ja, Hr. Doktor —

— Jeg har aldrig disputeret for Graden —

— Naa, Hr. Distriktslæge — da. Men jeg er netop Militarist.

— Det var Fa'en! Betragter De Krigen som en Velsignelse?

— Ja. Den tvinger Menneskene op fra den jordbundne Dont og ud af Middelmaadighedsmoralen. Den ruller store Scener op for deres Øjne. De, der deltager deri, lærer, at man ikke skal gøre saa meget Væsen af en Smule Menneskeliv, som den saakaldte Humanitet

hæger om som en Sygeplejerske. Den viser os Menneskene, som de er — et Sammensurium af Evne til Opofrelse og Overvindelse af den Fejghed, som en magelig Kultur har ammet dem op til, og af de mest dyriske og vilde Drifter. Det samme Individ gaar den ene Dag mod Kanoner for sit Lands Skyld, næste Dag stjæler og plyndrer han, drikker sig fuld og overlader sig til sine dyriske Drifter. Krigen driver Mennesket fra den ene Yderlighed til den anden og frigør ham for den vante Middelmaadigheds væmmelige Luntetrav. Og fremfor Alt Krigen lærer ethvert Individ at lystre uden at mukke, mens det staar i Geleddet; den stopper Munden paa det dumme Ræsonnement, som Parlamentarismen har oplært enhver Bondeknold til heri Landet.

— Nu bliver De s'gu rigtig morsom, Lieutenant Roll, sagde Grosserer Gram og klappede sin unge Gjæst paa Skulderen. Videre. — Videre! Silentium, mine Herrer! Lieutenant Roll har Ordet!

Lieutenanten saâ trodsig udfordrende ud over disse fede, svedende Hoveder og vedblev:

— Jeg betragter ogsaa en rigtig Pest som en god Kur for Menneskehedens Sløvhed og Magelighed. Den trænger til at faa de store Følelser, Selvopofrelse og Mod op i sig paa alle

Maader. Mennesket skal først skræmmes og dernæst tvinges til at gaa den uundgaaelige Fare i Møde. Men for at opdrages til det skal vi alle under den strængeste militære Disciplin.

— Ha, ha! Kongemagten af Guds Naade; raabte Distriktslægen. Nu bliver De brillant, Lieutenant! Videre!

— Ja Kongemagten af Guds Naade, vedblev den unge Mand, og hans olivenfarvede Kinder blev teglstensrøde. Hoben skal tvinges i Knæ for en sand Gud . . . eller et Afgudsbillede — det er lige meget . . . Læg Mærke til, at alle de Nationer, der har været mægtige i den nyere Histories Tid — jeg taler ikke om Oldtiden: — Spanien og Tyskland under Karl V, Frankrig fra Ludvig XI til Ludvig XIV, Rusland fra Peter den Store til nu, Preussen fra Frederik den Store til nu, har holdt sig ved Magten, saa længe Massen bøjede sit Hoved under den enevældige Magt . . Ja jeg er ikke bange for at tage England med. Det har bøjet sit Hoved under Kapitalens Magt i Parlamentet og i hele det engelske Liv. Det er en unobel Enehersker, men . . *enfin!*

— Hør, sagde Distriktslæge Gram, jeg synes, de revolutionære Franskmænd fejede Fjenderne fra Grænsen, og det ret godt i Halvfemserne.

— Et Par Aars Krampespænding i en stor Nation. Ja vel. Men hvad var der blevet af alt det revolutionære Pak, hvis ikke Napoleon var kommen op, havde uniformeret det og proppet det ind i Geledderne og faaet Alle til at lystre. Ja vel holder jeg af Krig som af alle Undtagelser fra det træge, dvaske, guds- og aandsforladte Dagligliv. Hellere en exalteret Rus end en kold Nøgternhed.

— Hver til sin Tid, brummede Grosserer Laursen og tog sig en fed, brun Kakaosnaps. Gud ske Lov, at jeg har udstaaet *min* Værnepligt i den salig Borgervæbnings Tid.

En almindelig Latter brast ud som et løssluppet Slusevæld, som Lieutenantens Pathos havde stemmet op for. Lieutenanten vilde rejse sig, men følte et lille Tryk paa sin Arm. Han saa til Siden. Bagved ham stod den høje, lidt sværlemmede unge Pige, med de svulmende Læber, de stærke brune Øjenbryn, de kraftige hvide Hænder og Arme, de blanke staalgraa Øjne. Lieutenanten saa op paa hende og tænkte: En Model til en Amazone eller en Skjoldmø! Af gammel fransk Vane bævede Ordene: *Que veux-tu, ma chère?* paa hans Læber.

Fra dette Øjeblik betragtede Lieutenant Roll den unge Pige nøjagtigt, saa tidt han

kunde gøre det uden at vække Opsigt. Skønt ung havde han „været med" i Livet og skønnede snart, at *hun* ikke var ilde stemt imod ham. Han vovede en Gang at antyde et Nik og var nogenlunde sikker paa, at det vilde blive besvaret af en lidt svagere Antydning.

Samtalen opløste sig i almindelig Vrøvl som Snadren af Ænder. I en lille Pavse sagde Grosserer Laust P. Laursen:

— Jeg tror, vi skulde lufte eller røre os lidt, for ellers tager Kæferen ved. I det Hele kommer det an paa at holde Knæhaserne i Orden. Ellers kan vi inte løbe, naar Lieutenanten vil sla' os ihjel i et Hovedslag.

Atter tog Folkets Mand Applaus paa sin Replik og fik sit Publikum med. Gæsterne rejste sig. Grosserer Gram bød friske Cigarer om — en lettere, mindre og ældre Type Havanna. Grosserer Laursen fik i en Fart blandet en Kakao med Curaçao og slog den i sig med den fra Gaardskarledagene erhvervede Færdighed i at tage en „højbenet" Snaps i ét Drag.

Selskabet gik ud i den smukke Have, som terrasseformig skraanede ned mod Stranden. Bordets Glæder havde givet nogle af de ellers saa korrekte sorte Silkehatte et lidt forsorent Kast ned til Siden, og de sortkjolede Skikkelser skred frem i den let gyldne Eftersommer-

kvæld, ned mod det rolige, blanke Hav, der i bølgende Smaaplask berørte Kysten. Lieutenant Roll holdt sig bagefter i Afstand. Han syntes, at alle disse sortkjolede, mad- og vinfyldte Folk, der dampede Cigarrøgen ud som Lokomotiver, stod daarligt til den hellige, stille Glæde i Naturen. Han smilede ad sin egen Pathos fra før af. En Reminiscens fra hans Skolelærdom dukkede op i ham om den hellige Franciskus' Prædiken for Fiskene.

Han satte sig paa en Bænk i et tæt Lysthus paa den øverste Terrasse. Lyden af Tale steg med Tydelighed op fra de Talende nede ved Strandkanten.

— Hvor Fa'en har Du fanget den sære Fisk? lød Distriktslægens lidt hæse Røst.

Grosserer Gram svarede:

— Ja . . . hans Onkel, som har opdraget ham, gjør jeg Forretninger med, men den Gamle er svag og gaar aldrig ud.

— Naa? sagde Grosserer Laursen. Er han, Roll, som gjør i Korn, hans Onkel. Saa behøver han s'gu ikke at sige, at Kapitalen er en unobel — hvad var det han kaldte det — for den giver ham vel et godt Tilskud til en luset Lieutenantsgage. Det er vel Onkelens Tilskud, som gjør ham saa kævestærk.

— Pst, hyssede Grosserer Gram . . . Naa

hvor blev han af? — Naa ja saa . . . Ja, han er for Resten et godt Hoved. Han tog Artium med Udmærkelse, gik saa med i 64, kom ind i den faste Armée, gik saa i 70 i fransk Tjeneste og sloges i Versailleshæren mod Kommunarderne, tog saa Stabsexamen herhjemme, maa være Satans dygtig.

— Bare han ikke var gal, sagde Distriktslæge Gram og gabede højt. For det at forsvare Absolutismen i vore Dage, det er dog — ikke en Gang det højere, men det allerlaveste Vanvid.

Etatsraad Brænning sagde: Han kunde godt blive en rød Demokrat. Extremerne — véd De — berører hverandre.

Lieutenant Roll var ved at rejse sig og gaa ned til Gruppen, men da han var kommen lige til Lysthusets Udgang, saâ han noget Rankt og Lyst. Det var hans Værts Broderdatter. Da hun saâ ham, farvedes hendes blege, temmelig brede Kinder, og hun gjorde en Antydning til at vende om.

Hun stod saa stor, saa sund i Eftermiddagslysets stille Gyldenflamme. Den snævre lyse Kjole viste de stærke, men ikke svulmende Former. Den lave, faste Barm, den langstrakte Hals, slank som et Søjleskaft, det lidt tilbagestrakte Hoved, den ikke ganske lille, men lige

næsten græsk-typiske Næse, den kraftige firkantagtige Hage! — — nej hun var ingen almindelig kjøn Pige. Lieutenant Roll skyndte sig med at sige:

— Aa, Frøken! De kedede Dem vist græsseligt ved Bordet.

— Nej, sagde den unge Pige.

— Men blev forarget over min kætterske Tale?

— Jeg holder meget af Kætterier.

— Hm, men De har maaske misforstaaet mig. For jeg er egenlig orthodox. Den rettroende Kirkelære er et udmærket Redskab for Disciplinen. Den lader jeg staa uundersøgt. Er der Svamp i den, saa ramler hele Samfundsbygningen.

— Er *den* da saa herlig? spurgte Frøken Gram.

— Ønsker *De* da en Revolution, Frøken?

— Det kommer kun lidt an paa, hvad *jeg* ønsker. Men i hvert Fald hader jeg Revolutionen i Ord, især af Folk, der, naar det kommer til Stykket, vilde være de første til at krybe i Skjul.

— Skal vi tale lidt sammen, Frøken?

— Ja gjerne.

Der var ingen Varme eller Hjertelighed i Svaret, men en — man kunde vel kalde det

en kammeratlig Ugenerthed. Lieutenant Roll veg til Side. Frøken Gram gik ind i Lysthuset og satte sig paa Bænken. Lieutenanten blev staaende.

— Hvorfor sætter De Dem ikke? Jeg synes, at den Kavalleragtighed, som Manden nu til Dags viser Kvinden, er et Skalkeskjul for hans Foragt.

— Skal vi da være grove mod Damerne?

— Nej. Men behandle dem som Fornuftsvæsener.

Lieutenanten tænkte: Hvor gammel mon hun er? Hun lader til at have Emancipationstendenser. Saa sagde han smilende:

— Var ikke Galanteriet i gamle Dage noget Skønt?

— Det passede til Kostumer og Omgivelser. Jeg kan se med Behag paa en knælende Mand i Ridderdragt, men vilde en efter vor Tids Mode galaklædt Herre knæle for mig, vilde jeg komme til at tænke: Bare ikke hans Pantalon sprænges over Knæerne.

Lieutenanten studsede og betragtede hende nøjere. Der var noget ved hende, som baade tiltrak og frastødte ham. Han kunde kun faa sagt:

— Og De, som er *saa* ung . . . De

— Jeg er 26 Aar . . . har en Slags Livserfaring.

Hun lo og fortsatte:

— Det er det eneste Fag, jeg har lagt mig efter. Ellers havde jeg kedet mig ihjel. Hjemme er der kun blevet talt om Politik, saa længe jeg kan mindes.

— Hu, ha! Ja, det er det værste, jeg kjender, sagde Lieutenant Roll. Men saa maa jeg have kedet Dem frygtelig ved Bordet og ved Kaffen, for jeg politiserede jo ogsaa.

— Men Deres Politik var, hvad vi derhjemme har hørt betegne som Kætteri. Derfor morede De mig.

Det er et sært Pigebarn, tænkte Lieutenanten. Han sagde:

— Frøkenens Fader synes just ikke at sympathisere med saadanne Tanker.

— Nej. Som Barn og ganske ung levede jeg af patriotiske Sange om Uffe hin Spage, om det treenige Norden, der skulde føre Folkets Sag til Sejr, af krigerske Taler, som udfordrede baade Tyskland og Rusland til Kamp. Jeg var aldeles sikker paa, at det Danmark, jeg levede i, var Valdemar Sejers Danmark, og at Fredrik VII var hans Jævnbyrdige i Uovervindelighed.

— Ha, ha! Og at Grevinde Danner var

Dronning Dagmars Jævnbyrdige i Vennesælhed og Dyd?

— Hm! Hende havde jeg ingen Tanker for. Men jeg græd, da Frederik VII var død; jublede, da Krigen rykkede nær, glædede mig til Efterretningen om, at Tyskerne fik Panderne knuste ved Stormløbet mod Dronning Thyras Vold.

— Jeg troede det samme, sagde Lieutenant Roll næsten hviskende, indtil Aaret før den væmmelige Krig. Jeg kom da paa en Rejse, først til Berlin. Jeg blev forfærdet, da jeg paa en stor Revue saâ den udmærkede Dygtighed, kom saa til Paris og saâ Manøvrer, der var arrangerede som Theaterforestillinger til Morskab for Dronning Hortenses drømmende Bastard . . . Om Forladelse, Frøken . . . men denne saa kaldte Napoleon III, var en Farceur, værre end Garibaldi, som dog spillede Farcen i god Tro paa, at det var Alvor.

— Garibaldi! udbrød Frøken Gram med en smertelig Betoning — var han ogsaa af den Slags? Aa nej, aa nej! Lieutenant Roll.

— En *filius posthumus* af Kondottiererne, foret med Lapper af en *tribunus plebis's* Toga . .

— Jeg forstaar Dem ikke.

— Ja ja — saa da en silde født Svend

Gønge plus en Carl Ploug . . . Nej saa holder jeg paa den moderne Røver Bismarck, som stammer i lige Linje fra Macchiavelli og Richelieu.

— De Blodhunde!

— Ja, men de skal til for at holde Orden paa opsætsige Køtere. Røveren Bismarck var ikke saa dum at sprænge den preussiske Rigsdag med Bajonnetter, han lod den vrøvle og opponere og lod uden dens Bevilling støbe rifflede Staalkanoner, fabrikere Bagladeskyts, og da han havde opnaaet at virkeliggøre, hvad Poeter og Bladskrivere havde vrøvlet og drømt om, saa slikkede hele det liberale Hundekobbel hans blodige Næve og sprang, naar han svang Pisken over dets Øren. Men vi Danske lod os lede som Klokkefaar af Talere og Sangere. Ja endog efter at de havde sunget og talt Ulykken over vore Hoveder, fik de igen Plads blandt vore Styrere.

— De hader dem —

— Ja.

— Jeg med. Hør, Lieutenant Roll! Jeg havde to Fættere, Sønner af min afdøde Farbroder, en Provst Gram. Den ene af dem var theologisk, den anden filologisk Student. Den første sagde i en Tale i 1863, mens Polen var i Oprør: Alle Danske vil dø for Polen! Jeg var saa begejstret derover, at . . . at

— De blev forelsket i ham.

— Hm! Jeg var lige ved det.

— Men han gad ikke dø for Danmark. — Vel?

— Nej han lod sig ordinere til Kapellan hos sin Fader for at slippe for at gaa med i 64.

— Og Filologen?

— Han gik med. Men da han hørte de første Kanonskud — det var nok ved Mysunde — saa fik han et Underlivstilfælde og kom paa et Lazaret, hvorfra han under næsten hele Krigen skrev Korrespondancer til et Blad.

— Og rakkede Officererne og Soldaterne ned.

— Naturligvis.

— Ja de, der led, stred og blødte, der kæmpede støt og tro trods Nederlag paa Nederlag — ja de blev kaldte fejge og uduelige af de regerende Pennehelte. Jeg tilegnede mig den Gang mine to politiske Maximer, det tyske Korporalsord: Das Publikum soll Prügel haben, og det daarlige franske Vers:

A Dieu mon âme,
Ma vie au Roy,
Mon coeur aux dames,
L'honneur à moi.

— Sig mig, Lieutenant Roll — vilde De uden Samvittighedsskrupel lade hugge ind eller skyde paa en oprørsk Folkehob?

— Ja lige saa rolig som den tykke Grosserer dernede vilde hænge Kejser Vilhelm og Bismarck paa Gammeltorvs Lygtepæl. Og dog nej . . ikke uden Skrupler, men i Kraft af min Pligt.

— De var jo i fransk Tjeneste under Krigen med Tyskland. De kæmpede for en Republik.

— Om Forladelse! Jeg troede, at Thiers's Republik vilde munde ud i det legitime Kongedømme.

— Vilde *det* have været en Lykke?

— Det var et Forsøg værd at se, om Retten endnu kunde vinde Sejr i Revolutionens Land. . . . Men da Krigen var endt, og Kommunarderne var knuste, tog jeg Afsked, netop fordi jeg saâ, at Thiers var en listig Kræmmer og lavstammet Bourgeois.

— Var De ikke med til at slaa Kommunarderne ned?

— Jo.

— Og det var De glad ved?

— Paa en Maade — og dog nej. Hvis jeg ikke trætter Dem, Frøken, saa vil jeg fortælle Dem en lille Historie. Jeg kommanderede en lille Afdeling, som skulde storme en Barrikade lige ved Begyndelsen af Rue Saint Antoine, ikke langt fra Hôtel de Ville. Det gik let nok. For-

svarerne smurte Haser. Bag ved den første Barrikade var der anlagt en anden, som ikke var bleven færdig. Pludselig, da jeg og mine Folk vilde omgaa dem, ser jeg en sær Figur oppe paa denne Sten og Grushob. Et mægtigt Kvindemenneske, dejlig som Santa Barbara, Krigens Skytshelgeninde.

Lieutenant Rolls Ansigtstræk begyndte pludselig at dirre. Hans brune Øjne spilede sig op og skinnede blanke, stivt stirrende op mod den unge Dame, som havde rejst sig og stod for ham stor og rolig.

— Naa, Hr. Lieutenant . . videre! sagde hun uden en Mine eller et Tonefald af Forbavselse ved at se ham med det exalterede Udtryk.

— Ja De ligner hende, mumlede Lieutenanten.

— Ha, ha! Santa Barbara . . . eller Kvindemennesket paa Barrikaden?

— Dem begge siger jeg.

— Skaf mig da en Maler, som jeg kan staa Model for til denne krigerske Helgeninde. Det kunde more mig at blive foreviget for Slægt og Venners Skyld. Men fortæl videre, Lieutnant Roll!

Han fortsatte, som om han overvandt en indre Modstand, i et sært kortaandet Foredrag.

— Hun svang en Flaske i sin Haand og

raabte med en mægtig dyb Stemme som en Mands: *Vive le pétrole! vive la Commune!* Som i Vanvid, uden ret at vide, hvad jeg gjorde, kommanderede jeg „*Feu!*“ En Geværsalve knaldede. Hun stod oprejst et Øjeblik, raabte: „*Vive la canaille!*“ Haaret flagrede nu opløst om Hals og Skulder. Saa tog hun sig til det halvnøgne store Bryst — hun havde endnu Liv nok i sig til at slynge et Øjekast ud mod os. Det saa ud, som Aarhundreders Had var brændt sammen i det . . . saa snurrede hun rundt som en Top og faldt ned af Forhøjningen mellem Sten, Grus og Skaar. Vi fór videre og ind i Rue Saint Antoine. Jeg har skudt paa Mænd med samme Ro som paa Grævlinger eller Ræve. Men en Kvinde . . .! Nej. Og vidste jeg, hvad jeg nu ved . . . ja saa var mit Mod maaske klikket.

— Fordi hun lignede mig? sagde Frøken Gram, ha, ha!

— Ja.

— Jeg er glad over, at jeg stoppede Dem op i at sige en Flovse. . . . Naa, det Kvindemenneske havde jo stillet sig som Kombattant paa Oprørsiden. Hun havde jo selv valgt at blive behandlet som en mandlig Oprører.

— Ja, ja . . Det er naturligvis rigtigt, hvad De siger. Men hun maa have været fyldt af

en mægtig Lidenskab. Hun vilde maaske udmærke sig for at løfte sit Navn højt over Hobens. Se det er det, jeg holder af. Der er noget saa nedtrykkende i at smelte sammen med Menneskemassen, med Pøblen, og ikke faa den til at bøje sig for En. Det er forfærdeligt at føle Kræfter i sig, som der intet Brug er for.

— Aa, der er vel alle Vegne Brug for store Kræfter.

— Nu omstunder? — Ja, naar man er født med en Lirekasse i Brystet og kan synge Folk ud af deres Dvaskhed, hvis man er skabt med lange og smidige Klaverfingre eller med en Violinbue i Haanden, eller kan agere paa en Scene, male paa et Lærred eller til Nød skrive Vers. Ja det er sandt — har man et genialt Greb paa at svindle og snyde, saa kan man vel bringe det lige saa vidt som . . som . . . jeg havde nær sagt den jyske Bondeknold, Millionæren Hr. Laursen.

— Ja han en væmmelig, sagde Frøkenen med en Grimace. Ser De? Ser De? Han staar og omfavner Etatsraad Brænning dernede og ser ud, som om han vil løfte sig paa Taaspidsen og kysse ham. Og Etatsraaden spytter ham ikke i Ansigtet . . . . trækker ikke en Gang Hovedet tilbage.

— De er prægtig, Frøken! udbrød Lieute-

nanten og rakte uvilkaarlig sin Haand ud mod hende. Hun tog den, lo og sagde:

— Siden jeg er en gammel Pige, gaar det vel an.

Lieutenant Roll sagde:

— Ja — hvis det ikke var stygt at sige det, saa vilde jeg ønske den tredie slesvigske Krig, selv om vort stakkels Land faldt med det samme. Det vil sige under den Betingelse, at jeg faldt for det i en vild, fortvivlet Kamp . . . saa Ens Navn tillige med Landets Dødskamp levede i Efterverdenens Sang og Historie som Polen og dets Sønner i forrige Aarhundrede. Nu er deres Trods dum og unyttig — thi Rusland ejer det med Erobringens Ret.

— Jeg havde Lyst til at gaa i Krig med *Dem,* sagde Frøken Gram med funklende Øjne, mens hun lo, som om det var hendes Spøg.

Hun saâ meget smuk ud. Lieutenanten rakte sin Haand ud igjen, og Frøkenen tog imod den. Han trykkede den stærkt og sagde:

— Mener De, hvad De siger?

— Ja sagde hun, vilde le, men det lykkedes ikke. Jeg vilde gaa med Dem . . . i al Evighed.

De slap brat hinanden, thi Gruppen nede paa Strandkanten begav sig, opløst i Par, op mod Terrassen. Det unge Par gik ud af Lysthuset.

— Ho, ho! sagde Grosserer Gram . . . kan Lieutenant Roll ikke lade være med at føre Erobringskrig i Fredstid . . .? I ser ret varme ud Børn!

— Ja vi kommer vel til at slukke efter alle sammen med en Bid Øl, sagde Grosserer Laursen. Det køler af . . . Var der Bid, Lieutenant? Naa, godt Ord igjen, æd mig ikke!

Distriktslægen og Etatsraaaden var komne til.

Grosserer Gram sagde til sin Broder:

— Der skal Du se. Lieutenanten har vist forsøgt paa at tvinge Dit Pigebarn over paa den reaktionere Side.

Distriktslægen smilte lidt melankolsk:

— Hun gaar s'gu baade til yderste Højre og yderste Venstre, naar hun bare kan undgaa den Midte, hvor det fornuftige altid ligger.

— *Youthfulness!* sagde Etatsraad Brænning og klappede Distriktslægens Arm, uden at ænse, at denne ikke forstod Ordet, og ærgrede sig over det. Lægen vilde ikke stikke op og sagde:

— *Pueri sunt pueri, pueri puerilia tractant.*

— Ja vel, svarede Etatsraaden, som om han forstod.

Inde i Havestuen stod en let, fin kold Sexa med Porter og bajersk Øl. Grosserer Laursen fik ved at gøre Kur til Husbestyrerinden

en Snaps bjerget i „al Listighed," som han sagde.

Frøken Gram var gaaet oven paa, inden Gæsterne var komne ud til den Char-à-banc, der skulde befordre dem til Jernbanen. Hun sad med Vinduet paa Klem, halvt skjult af Gardinet. Hun saa Lieutenanten svinge sig op og sætte sig hos Kusken. Han vendte sig om. Da viftede hun med sit Lommetørklæde. Han tog Hatten af og svingede den.

Ingen af de andre saâ det fra Vognens indre Pladser.

Frøken Augusta brast i Graad, men tæmmede sig selv ved den korte Monolog:

— Jeg er for gammel til at være fjantet, Var det ikke en Renommist? En Ordbroderer som de andre?

Hun blev dog ved at se efter Vognen, der rullede afsted i det stærkt rødmende Lys, saâ den sorte Silkehat glinse højt oppe paa Kuskesædet og lukkede først Vinduet, da Træerne dulgte Kjøretøjet og dets Besætning, og dets Rullen blev uhørlig.

Hun var vred paa sig selv og opgjorde sit Livsregnskab.

I den lille Købstad, hvor hun var født og opvoxet, var hendes Fader i sin Tid Udligger for Københavns Nationalliberalisme og ofrede

Politiken al den Tid, der levnedes ham fra hans Praxis.

Hun blev indsunget i Nationalsangene, læste Aviser fra hun var Barn, med samme Ihærdighed som hun holdt ved, hvad hun faldt paa at ville sætte igennem.

„Der er Trold i den Unge," sagde den godmodige og joviale evig studentikose Distriktslæge. De Personer, som Faderen hyldede, sværmede hun for. Hun kunde have sprunget op i Skødet paa en af Førerne og slynget sine Arme om hans Hals, hvis han var traadt ind ad Døren.

Moderen havde ingen synderlig Rolle spillet i hendes Liv. Hendes kolde og stive Væsen gjorde Pigebarnet sky. Saa længe hun kunde mindes, havde hun befundet sig i Opposition til sin Moder. Denne havde, skjønt hendes Pigenavn var Møller, adelige Fornemmelser, thi en Kousine af hende var gift med en Greve og Postmester. Naar Augusta var uartig, og Moderen sagde: „Det skulde din Tante, Grevinde Arsfeldt se," blev Tøsen endnu sejgere og trodsigere og sagde en Gang:

— Fa'r siger, at alle Adelige er dumme, og værre blev det, da Moderen replicerede:

— Det siger han ikke, naar han er i Praxis paa Herregaardene, og naar han faar Nytaarshonorar derfra.

Men Distriktslæge Grams hyppige Optræden som politisk Frihedstaler, Rygtet om, at han var anonym Korrespondent til „Fædrelandet", bevirkede tilsidst, at Herremændene afskedigede ham, saa snart der var kommet en ny praktiserende Læge til Egnen. Datteren saâ en Martyr i sin tykke, gemytlige Fader, faldt ham om Halsen en Gang, da han meddelte en saadan Opsigelse, og uagtet hun fik til Svar paa sin Pathos: „Naa, skab dig nu ikke min Snut," løftedes samme Pathos end højere ved denne overlegne humoristiske Beskedenhed hos hendes Helt.

Augusta græd bitterlig over Ulykkerne i 64, beundrede endnu sin Faders sikre Tro paa, at Vestmagterne snart vilde tvinge Tyskerne til at give Kjøb. Han spaaede en evropæisk Koalition mod Preussen, hvortil Østerrig til syvende og sidst nok blev tvunget til at slutte sig. Efter 1866 sagde han endnu: Herligt, herligt! Leve Sadowa! Nu faar Frankrig og England en sikker Allieret, naar det næste Gang gaar løs.

Augusta ærgrede sig over sin Moders evige Besøg paa Omegnens Herregaarde, hvorfra hun hjembragte alt det Onde, som der blev sagt om vore Mænd fra 1848. „Det havde de godt af, de havde skudt Folkets naturlige Førere, de, der ragede frem ved Fødsel og Besiddelse, til Side,

men nu — nu kommer Landsthinget. Derfra skal Frelsen komme."

Naar hendes Mand hørte det, blev han rasende, uagtet han maatte indrømme, at Forfatningen trængte til Afstivning ved et konservativt Element. Men denne Indrømmelse saaede et Forargelsens eller dog et Tvivlens Sædekorn i Augustas Tanke.

Midt under den fransk-tyske Krig blev Distriktslæge Gram forflyttet til Sjælland. Denne Krigs Udfald knækkede ikke en Gang hans Optimisme. Nu spaaede han en endnu voldsommere Koalition mod det tyske Kejserrige. Men da var hans Datter kommen saa vidt, at hun hemmelig lo ad ham. Da brast alle hendes Ungdomsillusioner, al hendes Begejstring for Friheden, alt hendes Haab paa Landets Fremtid. Hun sagde hidsig Faderen imod. Nu fjernede hun ham fra sig, var ene, stod væsentlig forældreløs. Faderen kaldte hende en Gang i et stort Vredesudbrud for „en exalteret Skabekrukke." Moderen havde smilet haanligt baade ad Datterens Udtalelse om, at hun (Augusta) nok oplevede at blive tysk Undersaat, og ad Mandens Hidsighed. Hun havde sagt ud i Luften: *Les extrêmes se touchent.*

Augusta styrtede sig ned i Studier af Sprog og Literatur, læste og læste. Faderen sagde, at

nu blev hun Blaastrømpe. Den smukke, stærke Pige lod til at være utilgængelig for alle erotiske Anfægtelser. Naar hun en sjælden Gang mødte ved større selskabelige Sammenkomster, afviste hun med en tør, stundom bidende Ironi de sig nærmende Kavallerer: ferierende Studenter, den juridiske Kandidat og Fuldmægtig hos Herredsfogden, Provisoren paa Apotheket, ikke at tale om nogle velhavende Kjøbmandssønner, der vidste, at Doktoren sad godt i det og havde faaet „Krus“ med Konen. Den mandlige Ungdom blev enig om, at Doktorens Frue og Datter var lige „hampre“. Distriktslægen udviklede sig til, hvad han kaldte en moderat Højremand, og blev ret populær i sin Egn.

Augusta ærgrede sig i Aften over, at denne Lieutenant havde vakt Fornemmelser i hende, som hun hidtil havde betragtet med Foragt, naar hun havde sporet dem hos andre Kvinder. Men jo mere hun tænkte paa denne mørke, ranke Mand, des dybere brændte hans Billede sig ind i hende. Hun greb sig i at sige højt i sin Seng:

— Mon jeg virkelig elsker ham? Mon jeg egenlig ikke er forlovet med ham?

II

Hun tændte ikke Lys i den maaneklare Nat, gad ikke gaa i Seng. Hun var vant til lange Monologer, til at være i strængeste Forstand muttersene.

Denne kraftige Kvinde, der brændte af ubrugt Kampiver, legede i disse Enetaler Krig med, hvad hun fornægtede og kaldte Løgn og Humbug. Og skjønt Selvironien strax meldte sig med Haanlatter over disse „Svømmetag i en Sele paa Landjorden", faldt hun stadig hen deri igen og levede et fantastisk Samliv med sin Foragt for, hvad der rørte sig omkring hende. Sjælden blev det afbrudt af en Illusions korte Lysskjær i Taagen. Ondskabsfuld, galgenglad teede hun sig, naar Illusionen brast, var lige ved at takke Verdensstyrelsen for dens raa Ubarmhjertighed saa vel mod Hobens som mod den Enkeltes dumme Længsler. Hun sørgede først med de andre over Frankrigs Nederlag og Ydmygelser i 1870 og over de Udsigter, der lukkedes for

hendes Fødeland, men, da hun gjennem Læsning og Granskning over det daværende officielle Frankrig, troede at blive klar over, at Napoleon III var en politisk „svindlende Probenreuter" og hans Gemalinde en „hellig spansk Gaas", kom en skadefro Latter op i hende mod hendes Faders hidsige Forbandelser.

Nu, mens hun sad i den maaneklare Eftersommernat, mens Maanen slog sit moirerede Sølvbaand over Sundets brede Bryst og gjorde Værelset dagslyst, syntes det hende, at der brød et af disse Illusionsglimt ind i hendes Sind. Var det af samme Slags som de tidligere?

Hun begyndte med at prædike for sig selv, at det var saa, og kaldte sig selv „en gammel Tosse."

Skulde hun, Augusta Gram, gaa hen og forelske sig? Hvor latterligt! Og i en Lieutenant, der lapsede sig ved Paradoxer i et Selskab af aandelige Kretinere!

Men Lysningen brød stærkere paa, og det var som bragte den Varme med og smeltede Ironiens og Foragtens Isnaale i den 26-aarige Piges Sind.

Lieutenant Rolls Skikkelse, rank høj, med den mørke Kreolerteint tonede frem, og et Mindeekko af hans Røst lød som en gennem Luften kraftfuld svungen Klinges Susen.

Var her en Mand, som vovede at sætte den Trods, han udslyngede mod vedtagne og hævdede Meninger, om i Handling? I hvert Fald havde han været med, hvor det gjaldt. Det havde sat Mærker i hans Sind og tvunget hans Tankegang op i Fjendskab mod den almindelige Mening, der for Augusta Gram nu stod som pøbelagtig og dum. Ved Bordet havde han siddet som en Kongesøn mellem Plebejere.

Morgensolen fandt hende endnu ved Gæstekammerets Vindue i stærke, vaagne Drømme om tilkommende Bedrifter ved den unge Mands Side. Hvilke Bedrifter? Det maatte han og Tiden om. Men Drømmene slog ind i Toner, Toner af en Stormmarche med Pauker og Trompeter, Ouverturen til et Sejersdrama med Glimten og Gnistren af krydsende Sværdhug og susende Hestegalop.

Om Formiddagen ved Frokosten erklærede hun sin Fader, at hun vilde rejse hjem samme Dags Aften. Distriktslæge Gram trak paa Skuldrene, i Følelse af, at, selv om han nedlagde et Forbud, vilde dette ikke blive respekteret. Han havde længst opgivet al Indvirkning paa „denne sære Tøs.“ Han sagde med dorsk Muthed:

— Ja, men jeg bliver saa længe min Permission varer.

— Det er rimeligt, sagde Datteren.

Hendes Onkel, Grossereren, begyndte at

overtale hende og sagde med Bestræbelse hen mod drilsk Skælmeri:

— Aa — bliv lille Augusta! — Saa skal jeg barnløse, gamle Enkemand gjøre et Bal, som Du skal faa Lov at føre op med den sorte Lieutenant fra Lysthuset der ovre . . . Han nynnede Melodien af en Søndag paa Amager.

Min kjære lille Søster,
hvorfor er Kinden din saa rød?

Distriktslægen fór op i Hidsighed over Datterens Færd fra i Gaar og over hendes egensindige Beslutning i Dag og raabte:

— Aa lad os nu være fri for den reaktionære Kabyler!

Da jublede Trodsen inden i Augusta. Nu vilde hun elske Lieutenant Roll. Nu vilde hun knytte de løst henkastede Replikker, der var faldne mellem hende og den unge Mand, sammen til et bindende Løfte. Naar han kom ned til deres By — og han kom sikkert — saa vilde hun tage ham ved Haanden og præsentere ham for sine Forældre som sin „Forlovede Brudgom." Hun gottede sig først over den Betoning, hun vilde lægge i disse pathetiske Ord, og dernæst om de forventede, maabende og forargede Medspillere i denne Scene.

Hun rejste hjem næste Dag.

Hendes Moder forbavsedes ved at se hende ene uden Faderen. Hun havde ikke savnet nogen af dem. Hun havde befundet sig vel i sin Ensomhed. Den afbrødes paa det behageligste af Indbydelsen til en Enkegrevinde, som beboede en Herregaard under sin døde Ægtefælles Grevskab, en Mils Vej fra Byen, og til en adelig Hofjægermesters Hus. Ellers udfyldtes den af at lægge Kabaler, Fru Grams Yndlingssport.

De taltes ikke ved denne Aften, thi Fruen gik i Seng strax efter Augustas Ankomst. Hun havde flygtig lagt Mærke til den Masse sildige Roser, der bovnede ud af en Kurv, hun havde bragt med, Bytte fra Onkelens Have, plukkede i den tidlige, dugvaade Morgenstund. Først da Fruen var ved at klæde sig af, sagde hun ved sig selv:

— Hvad gaar der nu af hende? Hun har aldrig brudt sig det mindste om Blomster og gad ikke en Gang ulejlige sig ud i Hofjægermesterens Drivhus, naar hun en sjælden Gang var saa naadig at følge med mig derud.

Næste Morgen fik Fru Gram en ny Forbavselse over, at der laa et glad oprømt Skær over Augustas Træk, og at hendes ellers tilslørede Blik saa frit og frejdigt omkring sig. Hun spurgte:

— Naa hvorledes havde din Onkel, Grossereren det?

— Udmærket. Han spiser, drikker og er glad.

Altsaa ikke som ellers Enstavelsessvar!

Skjønt Fru Gram blev en lille Smule „chokeret“ ved det flotte i Udtryk og Stemmeklang og fandt, at en ung Pige skulde udtrykke sig „diskretere“ om en ældre og anset Mand, bragte Datterens usædvanlige Aabenhed hende til at spørge videre om, hvorledes de havde tilbragt Dagene paa Landstedet.

— Onkel viste Dyr frem, jeg saâ paa dem og interesserede mig især, naar de blev fodrede.

Men hvad gik der da af Pigebarnet? Hun lo jo ellers aldrig, i det mindste i Fru Grams Nærværelse.

— Var der da mange Dîners?

— Mindst hver anden Dag.

— Af Herrer? Naa, ja naturligvis. Der er jo ingen Frue i Huset. Men det var vel lutter Grosserere, der talte om Kurser og Børsnoteringer?

— Nej, der var ogsaa en Etatsraad.

— Saa—aa? Det var endda godt. — Er han Embedsmand?

— Jeg véd ikke . . . Han er nok Direktør for en Bank.

— Er det Nationalbanken?

— Det véd jeg ikke.

— Og Du forhørte dig ikke om det?

— Nej —

Augusta antog sin tørre overlegne Mine.

— Hvad hed han? spurgte Fru Gram.

— Brænning.

— Pyh! Han er fra først af Kommis hos en Isenkræmmer. Ja nu om Stunder har man jo en Del af den Slags Etatsraader.

— De kan vel være ligesaa gode som de andre.

— Nej. Extraktionen røber sig altid. Du véd, at naar jeg ikke kan være sammen med Folk af fin Slægt eller i Mangel deraf med klassisk dannede Personer, saa er jeg helst ene. Ja naturligvis Officerer!

Augusta smilede.

— Fik I Champagne til alle Diner'erne? spurgte Moderen.

— Ne . . . j . . . Kun til én, hvis jeg ikke husker fejl.

— Tænkte jeg det ikke nok. Hvad hjælper saa alle min Svogers Penge ham? Der kommer aldrig noget „Chic" over ham. Han har vel ikke en Gang Tjener i Livrée til at varte op?

— Nej. Det gjør Pigerne.

— Pyh! Saa maa han for mig gjerne have sine Dîner'er. Jeg foretrækker en Kop Chokolade hos Grevinde Schaumburg paa Sønderager. Der serveres altid paa Sølvbakker og bliver budt om af en Tjener i det grevelige Livrée . . . . Naa, der er Posten fra Kjøbenhavn.

En Pige bragte Aviser og Breve ind paa en Bakke. Saa meget kunde Huset overkomme af Herskabsvaner. Alle Brevene var til Husherren. Mod Sædvane saâ Augusta efter, om der var noget til hende. Det var der ikke. Men der var to Aviser. Dem tog hun og lagde til Side. Hun satte sig og tog en Bog. Moderen begreb ikke, hvorledes det var fat med hende. Naar ventede eller fik Augusta Breve? Hvor kunde det falde hende ind at gjennemse Posten?

Som sædvanlig greb Fruen „Berlingske Tidende". Med Et bliver hun ligbleg og synker tilbage i Sofaen.

— Aa Gud, stønnede hun, men tog sig i det.

Sindsbevægelsen mundede ud i straalende Øjne og triumferende Mine.

Datteren havde ikke givet Agt paa hende, havde ikke løftet sine Øjne fra Bogen.

— Aa — nej — det var dog en Gang en Glæde . . .!

Hendes Udraab var saa lydeligt, at Datteren saâ op paa hende. Fruens Øjne var fyldte af Taarer, men tindrede som Sole.

Fru Gram vilde til at aabne Munden til Tale. Men paa en Gang blev hendes Udtryk køligt. Med en Tilsætning af Bitterhed i Tonen sagde hun:

— Du har dog ingen Sans for det, rejste sig og gik ind i Sideværelset, mens hun mumlede:

— Jeg maa være alene med mine Følelser.

Hun lod Avisen ligge.

Men hvad gik der af Mamma? Hun havde jo nu til Morgen talt mere med hende, end det ellers skete i Ugevis. Og nu denne usædvanlige Opgivelse af sin reserverede Holdning? Og Taarer? Noget helt Nyt!

Hun tog Avisen og læste blandt Udnævnelserne: „Under Dags Dato har det behaget Hs. Maj. Kongen at udnævne Distriktslæge i S—, G. W. Gram, til Ridder af Dannebrog."

— Naa—aa? sagde hun og lagde Avisen fra sig.

Saa tænkte hun:

— Aa, naar det nu morer Fa'r og glæder Mamma saa meget! . . Maaske en anden ogsaa vil synes om det. Det er jo dog rimeligt, at

Militære sætter en vis Pris paa den klædelige Pynt hos deres . . .

Hun havde nær tænkt: „deres Nærstaaende", men standsede. Dog tilføjede hun:

— Men han kommer ganske vist! Han maa komme.

Hun rakte Avisen til sin Moder, der atter viste sig, og sagde ret mildt:

— Det var jo morsomt.

— Morsomt? . . . Jeg finder det højst alvorligt, sagde Fruen med sin fornemste Mine. Det lægger Glans over Huset.

Det kunde Augusta ikke ret begribe. Derfor tav hun. Men hun tænkte som saa:

— Har min Fader øvet en eller anden Daad, har han foretaget en heldig Kur eller Operation, som er bleven belønnet paa den Maade? Nej, det har ingen hørt noget til. Det er vel sagtens i Kraft af Anciennetetens Tyngdelov, at dette Kors er faldet ned paa hans Bryst.

Hun havde sat sig ned, og uvilkaarligt randt følgende Vers af „Adam Homo" hende i Hu; Helten blev jo Ridder:

> Paa hvilken Maade? Paa en saare nem
> De trende yngste Kammerherrer maatte
> fungere ved en Fest, hvorved de traadte
> i deres Galadragt for Hoffet frem

Nu var med Ordner smykt de to af dem,
og Hoffets Marskal nødig vilde blotte
den Tredies Mangler for Alverdens Blik;
paa denne Maade Homo Korset fik.

Og saa randt det hende end ydermere i Hu, at hendes Fader, mens han sad i det forrige Embede og næsten glemte det for sine liberale politiske Interesser, havde udtalt en Gang, da han læste i Avisen om en Kollega, der var bleven Ridder af Dannebrog:

— Gud véd, hvad for en Slyngelstreg, han har begaaet?

Da hun løftede sine Øjne, saa hun, at hendes Moder sad med foldede Hænder og Øjnene rettede opad. Hendes Læber bevægede sig sagte.

Hun mærkede sagtens, at Augusta bevægede sig paa sin Stol. Hun lod Hænderne falde paa hinanden og bragte Øjnene i deres sædvanlige Stilling. Først blev hun ligesom ærgerlig eller forlegen over, at hun havde ladet sin Følelse løbe af med sig i sin Datters Paasyn. Derpaa blev hun irriteret over, at Augusta i dette Øjeblik saa ligegyldig eller overlegen ud. Datteren maatte have en Irettesættelse. Men Moderen vendte sig ikke mod hende, men sagde mumlende ud i Luften:

— Nutidens Mennesker har ingen Religion.

Jeg skammer mig ikke ved at takke Gud, naar han uventet lader sin Naades Sol skinne over mit Hus.

Augusta saa, at der var Taarer i hendes Moders Øjne. Paa den ene Side blev hun ligesom bevæget over, at denne kolde Dame kunde vise sig saa barnlig, og over, at hun overhovedet havde Følelse i sig. Paa den anden Side hindredes hun i at henvende et venligt Øjekast eller Ord til hende, thi øjeblikkelig frastødtes hun ved, at Fru Grams Følelsesliv eller Religion var saa pjanket. Hun havde længst sét, hvor den Fornemhed, der imponerede Befolkningen i Byen, var hul og tom. En aandsfyldt og ægte Fornemhed havde længe været *hendes* Ideal, og hun smigrede sig med, at hun hver Dag alvorlig stræbte hen derimod.

Den varme Dag i Augustas Sjæl efter Nattens maanelyse Sommerdrømme, havde for et Øjeblik siden nær smeltet den tilfrosne Kløft, der skilte Moders og Datters Vej; nu skruede Isen sig sammen igjen.

Fru Gram rejste sig, gik ud af Stuen til sit Soveværelse ovenpaa for at gjøre Visittoilette. Hun beklagede, at Byen ikke vilde indføre fornemmere og sildigere Spisetider end Klokken 10 til Frokost og Klokken 1—2 til Middag, og at

Visittiden begyndte Kl. 11, men en saadan Reform var uigjennemførlig.

Alt paa Trappen fornam hun en stærk Rosenduft, studsede lidt, kom til at tænke paa den Masse Roser, Datteren havde bragt med, kunde ikke modstaa en Slags Nysgerrighed, der nu, da Ingen saâ hende, ikke kunde skade hendes Værdighed. Hun gik da igjennem den lille Korridor i Kvistetagen. Ved Enden af den laa Datterens Værelse. Fru Gram havde næppe sat sin Fod i det, siden de flyttede ind.

Ja derfra kom Rosenduften. Paa Væggen over for Sengen hang en Guirlande af røde Roser og fyldte hele Breden. De glimrede rigt af Vanddraaber. Paa Guéridonen foran Sengen laa en Bouket. En Rose var lagt som Mærke i en Bog med Guldsnit. . . . . „*Victor Hugo: Odes et Ballades*". Det var længe siden, Fru Gram havde læst Fransk. Hun blev lidt rørt ved Gjensynet. I gamle Dage kunde hun selv tale Fransk i sin Kousines Postmester-Grevindens Hus. Hun aabnede Bogen paa Stedet, hvor Rosenstilken laa. Nogle Linjer var markerede ved en Streg, sagtens ridset med Neglen:

Ce n'est pas sur ce ton frivole
Qu'il faut parler de Padilla,
Car jamais prunelle espagnole
D'un feu plus chaste ne brilla.*)

Digtet var for langt og forekom Fruen for svært til, at hun turde prøve paa at læse det helt igjennem. Og Omkvædet, som fandtes ved Slutningen af hver Strofe:

„Børn se Tyrene komme forbi, skjul Jeres røde Forklæder" forstod hun ikke var en moderlig Advarsel til de spanske Ungmøer mod at kigge efter de forbidragende Mænd.

Men de fire Linjer forstod hun godt, og de to sidste deraf syntes hun var nydelige og sædelige.

Hun lukkede Bogen med velvillige Følelser for Don Padilla.

Fru Gram saâ sig for første Gang rigtig om i sin Datters Værelse. Saa rent, som der var blæst. Ikke et Støvgran paa Bordet, Kommode, Chiffonnière og Stole. Det tarvelige hvide Linons-Gardin med grønne, udtungede Border, skinnede af Hvidhed, og hvor var det kjønt og folderigt lagt over den forgyldte Stang over Dobbeltvinduet i Gavlen, hvorfra der var en

*) Om Padilla maa der ikke tales i letsindige Ord, thi aldrig har et spansk Øje glimret af en mere kysk Flamme.

vid Udsigt over det bakkede Agerland! De afmejede Stubbe glimtede hvidlig op. Enkelte grønne Enge og brune Brakmarker kvægede Øjet, til det fangedes af den nu brunviolette Skov. I de to smalle Reoler paa hver Side Vinduet stod Bøger struttende tæt, alle med tarvelige, men sirlige brune Vælskbinds guldstribede Rygge, flimrende, som var de af blankt Palisandertræ.

Med barnlig Nyfigenhed fór den ellers saa kolde og stramme Dame rundt fra Møbel til Møbel . . . Men de Roser! Dem havde Datteren jo bragt hjem fra sin Københavnsrejse! De maatte betyde Noget. Gid de gjorde det! sukkede Fru Gram. Gid det maa være gaaet op for Augusta, at Kvindens egenlige Maal er at blive Hustru og Moder og ikke at slaas med en lærd Kundskabsmasse, som hun ikke kan magte! Har ikke Apostlen Paulus sagt noget Lignende?

Men paa én Gang slog hendes uudtalte Ord: „Hustru og Moder“ ned i hende. Det var en tvivlsom Lykke. Havde hun ikke i mange Aar sét sig irriteret paa sin dvaske, evig ligeglade Mand, der nu, da han var gammel og fed, ikke var voxet sig klogere end han var som ung og slank Kandidat? Havde hun ikke forgæves søgt at piske Ærgjerrigheden op i

ham i deres Ægteskabs første Aar? Plaget ham for at han skulde tage Doktorgraden og blive Stiftsfysikus eller dog søge et Embede som Militærlæge, hvormed der fulgte Uniform og Udsigt til snarlig Dekoration? Ja, nu var han bleven Ridder! Men hvor megen Ydmygelse havde hans Hustru ikke lidt, hver Gang hun havde sét hans Samtidiges Avancement til Universitets- og høje Hospitalsstillinger, til Fysikater og faglige Tillidsposter!

Og Moder! Hun havde en Datter, som hun ikke kjendte, som ikke kjendte hende. Denne Datters hovmodige Kulde havde gjort hende kold, fordi Datteren slet ikke havde Trang til at komme opad, men havde politiseret og studeret, strøet spydige Ytringer til alle Sider og stødt enhver Mulighed fra sig til at hæve sig op i højere sociale Sfærer. Hun vilde ikke komme paa Herregaardene, hvor dog muligvis en eller anden af de adelige Familiers yngre Sønner eller dog en Kammerjunker eller Husarlieutenant kunde faa Interesse for hendes smukke Ansigt.

Hendes Stilling som Hustru og Moder havde hidtil været en Række af Ærgrelser og Skuffelser. Men naar en ung Dame ikke havde faaet den Lykke beskaaren at fødes i en Rangklasse, der gav Adgang til at blive Stiftsdame i et ade-

ligt Kloster, saa burde og maatte hun giftes. Det var en saadan Dames tragiske Pligt.

Hvad var det for et stort Stykke Papir, der halvt fyldte Pladen paa det lille Nøddetræs Skrivebord?

En Blyantstegning af en ung Mands Hoved! I stiv Profil med regelmæssige Træk! Der var anvendt stærkt Tryk af Blyanten til at betegne, at Vedkommende havde sorte Øjne, Haar og Moustache . . . Skulde den Tegning og Rosenguirlanden have Noget med hverandre at gjøre?

Aa — gid det var saa vel! Skulde en ung Mand i København have fundet Naade for Augustas Øjne? Fruen var lige ved igjen at falde hen i en Takkebøn, men betænkte sig. Man skulde ikke købe Katten i Sækken. Hun maatte liste sig nærmere Oplysninger til, thi hun kendte sin Datter nok til at vide, at Maalet vilde vige til Side, hvis hun valgte den lige Vej . . . Nej hun maatte bruge den Taalmodighed, hendes Liv havde været en stadig Indøvelse i.

Fru Gram gik ind i sit eget Soveværelse, klædte sig om og gik ud. Hun vilde besøge Konferensraadinde Stenfeldt, Byens fornemste Rangsperson, Enke efter en afdød Herredsfoged. Hun var noget „ordinær" i sit Væsen og var nok af jævn Herkomst, men hun var nu en

Gang den, som hun var. I Mangel af forhaandenværende Grevinder eller Baronesser var en Konferensraadinde ikke at foragte.

Fru Gram blev slet ikke forbavset ved at se en Mængde Vinduer fyldte med Menneskehoveder. Der var jo Vinduesspejle i mange Huse. Derigjennem kunde Beboerne paa temmelig lang Afstand skjælne, hvem der var i Anmarche. Fru Gram havde allerede tænkt sig, at hendes Mands Udnævnelse var telegraferet til Byens Avis og fandt Publikums Tilstrømning mod Vinduerne for at iagttage den nyslaaede Ridderfrue selvfølgelig. Men Ingen skulde se Noget paa hende. Nej, dertil havde hun for megen ædel og sand Stolthed. Stram og knejsende, tilsyneladende uden at give Agt paa de mod Ruderne til venstre og til højre klæbede ældre Kvindeansigter, uden at hilse, gik hun langsomt og roligt sin Gang som en Dronning af Spanien gjennem en Allé af Grander.

Konferensraadinden sad i sin Dagligstue mellem Mahogny-Empiremøbler, med Væggene fyldte af Portræter af Kristian VIII og Dronning, af Stemann, A. S. Ørsted, Gehejmeraad Treschow, Jonas Collin, Biskop Mynster osv. Den lille føre Dame rejste sig livligt fra sin Lænestol og mødte sin Gæst midt paa Gulvet med Kys og Omfavnelse.

— Ja har jeg ikke altid sagt det! raabte Konferensraadinden, Lykken kommer til ethvert retskaffent Menneske endnu paa denne Side Graven. Gode Fru Gram — De har ventet længe og med from Taalmodighed. Gratulerer af mit fulde, gamle Hjerte. Ak, hvor det vilde have glædet min salig Konferentsraad! Han var saa glad som et Barn, naar en Embedsmand blev Ridder. Ja maa man ikke erkjende, at den hellige Skrift er ufejlbarlig. Det passer rigtignok paa Dem, søde Fru Gram, det livsalige Ord: Beder, saa skal det eder gives, banker, saa skal der lukkes op for eder . . . Ak jeg glæder mig til at se Doktorens sjæleglade Ansigt. Ja, De har jo selv fortalt mig, at han i tidligere Dage var slem til at dadle Avtoriteterne. Men der har Skriften atter Ret: Der er mere Glæde i Himlen over én Synder, der omvender sig end over 99 Retfærdige, som ikke have Omvendelse behov. Og vor kjære Konge og de kloge Mænd, han har om sig, forstaar at glemme. Ak ja — det var en slem Tid, den efter 48! Min ældste Søn gjorde min salig Konferensraad — ja den Gang var han kun Justitsraad — megen Sorg ved at holde skandinaviske Taler i Studenterforeningen, men nu sidder han og er Byfoged i L—y og har allerede dømt Byens Redaktør 4 Gange i Mulkt

for hans stygge Ord mod højere Staaende. Jeg tror nu, at Vorherre altid leder ordenlige Folks Børn hen til det Gode. Hvordan har Deres Datter det? Ja — hun er nok ogsaa omvendt og holder paa Avtoriteterne. Gid hun havde en brav Mand! Men de unge Mennesker her i Byen er jo saa som saa. Jeg var ogsaa kræsen i min Ungdom, og salig Konferensraaden fik Kurven af mig fire Gange. Først da han kom femte Gang med bedste Karakter til sin Embedsexamen, turde jeg lystre mit Hjertes Bud. Men det var i de Tider, da Fruentimmerne ikke var blevne hjappegale.

Fru Gram fór sammen med Gysen over det sidste Ord. Det var desværre altid Tilfældet med den brave Konferensraadinde, at hun, om hun endog kunde holde sig nogen Tid, altid ved et eller andet Udtryk forraadte, at hun ikke var af fin Extraktion, og at hendes Fader var Sæbesyder paa Kristianshavn. Men hun erkjendte, at Konferensraadinden havde et godt Hjerte og af Naturen ikke var dum. Saa tog hun Afsked med det Smil, hun havde studeret hos virkelig fornemme Folk og den lille fashionable Latter „He—he", som paa en Gang skulde være elskværdig og antyde en overlegen Nedladenhed.

III.

Distriktslæge Gram havde under Hjemrejsen fra Kjøbenhavn i Jernbanekoupéen søgt at instruere sig selv i, hvorledes han vilde træde op, naar han kom hjem. Naar nu bare hans Kone og Datter vilde te sig, saadan som han havde beregnet! Men Fanden kunde jo fare i dem, som han saa tidt gjorde i Fruentimmer; saa kunde de skabe sig helt akavet. De havde jo ingen Logik. Da han havde en halv Times Kørsel tilbage opgav han al fast Plan. Man kunde s'gu lade det komme an paa en Trøje Du's.

Han saâ godt, at hans Frue kom ham i Møde med en vis fordringsfuld Højtidelighed i Forventning om efter mange Aar endelig et høre et alvorligt Ord af den Mund, der i al den Tid kun havde sagt fjasende eller gnavne Ord. Nu var der hændet ham noget paa en Gang dybt Alvorligt og højst Glædeligt. Men da hun stram rakte ham Haanden, vilde han ikke komme hende

i Møde og smelte hendes fornemt officielle Smil til et velvilligt, ej heller gjøre en kyssende Tilnærmelse.

— Naa — Til Lykke da! sagde hun.

— Ja Tak, sagde han! Ja det var jo ganske grinagtigt.

Det sidste Ord skar i Fruen ligesom Konferensraadindens „hjappegal". Og hun lod Tæppet gaa ned for den Smule Henrykkelse i svag bengalsk Belysning, som hun havde tænkt paa at præstere.

Distriktslæge Gram pustede. Nu var *det* overstaaet. Men han var bange for Datteren; hun vilde vist sige en eller anden Ondskab . . . nej det er sandt — nu var hun jo konservativ . . . men saa vilde hun vel overdrive sin Anerkjendelse af officielle Hæderstegn som tidligere sin Foragt for dem.

Hun kom ind gjennem Kabinettets Portière, gik ganske stille og naturligt hen imod ham, rakte ham Haanden og sagde:

— Til Lykke, Fa'r! Er Du nu meget glad?

Denne Modtagelse havde Distriktslæge Gram slet ikke ventet. Hverken isnende Kulde, sviende Spot eller solvarm Glæde! Han svarede dvælende.

— Hm! . . Ja, der kunde jo hændet En noget Værre.

— Fruens Træstrikkepinde klirrede henne fra Sofaen i stærk Galop. Men, da hun saâ, at hendes Mand lagde Mærke dertil, standsede hun Farten og tvang dem ind i det sædvanlige jævne Tempo. Var han en saadan Træmand, at han ikke var Spor af bevæget, saa vilde hun virkelig ikke lade ham se, at hun var det. Hun spurgte ham:

— Kom det dig aldeles uventet?

— Ja Gu' gjorde det saa.

Det var nu ikke sandt. En nyudnævnt Amtmand i en Naboby var Studenterkammerat med Distriktslæge Gram, havde i Studenteraarene været en lige saa ivrig Quasi-Demokrat som han, men var nu en loyal ministeriel Embedsmand. Da en yngre Distriktslæge i Amtet skulde være Ridder, fordi han flere Gange havde været Stiller for Regeringens Kandidat til Folkethinget og havde gjort skarp Front mod Venstre, fandt Kammerherre Kramp, at det vilde være ubarmhjertigt mod hans gamle Skolekammerat, om han blev forbigaaet. Han skrev ham til. Gram rejste til Amtshovedstaden og aflagde en loyal politisk Trosbekendelse.

— Ja, nu er jeg rolig, sagde Kammerherren, nu har jeg indstillet Dig, med Sikkerhed paa Resultatet.

Fru Gram søgte igjen Konferensraadinden.

De blev snart enige om, at det skulde gjøres bekendt, at paa Søndag vilde Gratulanter blive modtagne i Huset. Fru Gram havde helst gjort et stort Middagsselskab, men hun betroede Konferensraadinden:

— Min gode Mand er saa undselig for at træde op med repræsentativ Værdighed. Han er vel meget humoristisk for en Mand af sat Alder.

— Ja, Tiden trænger, ved Gud i Himlen, til Alvor, sagde Konferensraadinden. Doktor Gram er en behagelig Læge, men saadan som min afdøde Konferensraad kunde være, saadan dødningealvorlig, det kan han ikke. Men, naar man som jeg, lider af en haard Mave, saa er jeg glad over, at han kan gjøre noget Grin, naar han kommer. Det ligesom linder og river løs. Ja vi er jo begge Kvinder, Fru Gram, derfor kan vi tale sammen, som Naturen byder.

Fru Gram protesterede tavs og tænkte: Netop, fordi de begge var Kvinder, burde de ikke tale ukvindeligt. Men hun havde længst opgivet at opdrage Konferensraadinden. Hun bed sig i Læben og sagde:

— Hvorledes skal man nu tilkjendegive Folk, at vi holder Reception paa Søndag?

— Det skal jeg nok besørge gjennem min Jomfru, sagde Konferensraadinden, nikkende selv-

tillidsfuldt. Hun har sin Gang i Borgernes Stuer og i Embedsfamiliernes Køkkener, og giver jeg hende den Underretning, saa virker det nok saa godt, som naar min salig Konferensraad i de gode gamle Dage lod Avktioner og saadant noget bekendtgøre ved Trommeslag af Politibetjent Blase . . . Naa, og saa skal jeg skrive et Par Ord til Kammerherreinde Kramp i P— og naturligvis nævne Sagen saadan løseligt. Saa kunde det være, at hendes Mand kom selv. Jeg sender hende som Hovedsag en Kurv af mine gode Sommerpærer. Ser De, saa siger hun mig Tak med et Par Linier og fortæller, at Kammerherren kommer, og saa skal Jomfru Pindegren pudses ud i Embedsmændenes Køkkener og sige fra mig, at Embedsmændene her i Byen skal stille i Uniform, fordi deres Amtmand vil gratulere Doktoren.

Fru Gram kyssede Konferensraadinden og lod hendes varme Hjerte vederfares fuld Ret, om hun end tog Forbehold over for hendes lidt „vulgære“ Udtryksmaade.

Jomfru Pindegren havde i Egenskab af sin Frues Herold ikke arbejdet forgæves, saa lidt som hendes Frue, der til Tak for sine Sommerpærer fik Tilsagn om Amtmandens Komme.

Om Søndagen Klokken ét mødte Damer i Silke og Fløjl, Embedsmænd med guldbroderede

Kraver, den bajerske Ølbrygger og de større Kjøbmænd i civil Gala til Gratulation. Paa Husherrens Bryst flunkede det ny Ridderkors „som en lille Stjernesol“ sagde den bajerske Ølbryggers Frue. Hun var nemlig Grundtvigianer. Ind fra Spisestuen bar Stuepigen dampende Chokolade og Kaffe, fra Dagligstuebordet sendte en stor Galetta-Kage sin duftende Aande ud.

Midt i Sofaen tronede Fru Gram mild fornem, mest besvarende de til hende henvendte Ord med sit repræsentative, blødt anerkjendende — He, he — he!

Feststemningen tindrede lidt svagt, men desto mere højtideligt. Distriktslægen var lidt forlegen. Hans Frue ærgrede sig stille over, at han var saa lidet repræsentativ, men hun var i højtidsfuld Forventning om, at „det Store“ skulde vise sig. Samme Forventning laa forøvrigt over de fleste Tilstedeværende. De haabede paa, at Festens „*clou*“ vilde komme, og da var det af Betydning at indtage den rette Position. Amtsforvalteren saâ næsten bekymret ud, som han stod der bag Konferensraadindens Stol og anstrængte sig for at konversere hende.

Hun sagde:

— Gud ske Lov, at De blev Justitsraad, inden den tossede Lov kom, som forbød at give Embedsmændene Titler. Er De ikke glad over

det? Nu kan jo vor kjære Doktor aldrig blive Noget. Uh, de Bønder der inde paa Rigsdagen! . . . Ja Ridder, det er De da, men det ærgrer Dem vel, at De ikke kan blive Etatsraad, før De gaar af.

— Amtsforvalteren trak paa Skuldrene og sagde:

— Ja den Embedsrang, der er given os som en Slags Kompensation, vil først om meget lang Tid gaa op for den almindelige Bevidsthed.

— Det var hyggelige Tider, da min Mand levede.

— Ja, sagde Amtsforvalteren. Det var saa patriaralsk at have en Konferensraad at se op til.

— Her er ikke rigtig Slag i Tingene, i Dag, sagde Konferensraadinden. Vor kjære Doktor er kun mellemglad. Der staar vist for Resten Portvin og Sherry inde i hans Værelse. Jeg saâ det blive baaret ind, strax da jeg kom. Der er ingen her, som ser lidt gemytlig ud. Vel? For Resten behøver De ikke at være ked af det hele, for jeg ved temmelig bestemt, at Kammerherre Kramp kommer.

— Nej virkelig?

— Jo. Det vil livne svært op paa Fru Gram. Hun stiller temmelig store Fordringer til Livet,

kjære Justitsraad. For det kan jo ikke nytte at ville opnaa Alt i denne Verden. Saa ender man i Muddergrøften ligesom Fiskerkællingen, da hun vilde være Vorherre.

— Hø, hø—h! gryntede Amtsforvalteren.

— Ja det siger hun ogsaa altid, naar hun lér, sagde Konferensraadinden. Men hun kan virkelig ikke forlange, at Greven og Grevinden og Hofjægermesteren og hans Frue og de andre Herregaardsfolk skal stille for et Ridderkors. Var det endda Kommandørkorset i Halsen. Det fik salig Konferensraaden jo ikke, men maatte nøjes med Sølvkorset i Tilgift til Ridderkorset, og den Gang var han endda 70 Aar. Nej, er man Kristen, maa man virkelig resignere. Herre Gud, Fru Grams Fader var da ikke højt paa Rangstigen.

Det ringede paa Gangdøren. Almindelig Bevægelse!

Stuepigen slog Fløjdørene op paa vid Gab, og ind tren Kammerherre og Amtmand Kramp, Kredsens højeste Øvrighedsperson.

Uvilkaarlig bøjede Herrernes Hoveder sig, og Damerne rejste sig fra deres Sæder.

Kammerherren var ikke i Gala, kun i Tjenesteuniform: mørkeblaa Frakke uden Broderi eller Kaarde, kun med et Par tykke flettede

Skulderdistinktioner. Heller ingen Nøgle! Kun to Knapper paa dens Plads!

I Borgmesterens Sind fór en kort Fortrydelse op. Han havde ikke behøvet at tage Frakken med Broderiet paa; det var maaske ikke en Gang passende. Naar Egnens højeste Øvrighedsperson mødte i den glatte Frakke, maatte Byens dito have kunnet nøjes med det samme med Tilsætning af Kaarde.

Kammerherre Kramp, en lille trivelig, gemytlig udseende Mand, temmelig skaldet, men til Gengæld forsynet med en mægtig graa Moustache over den smilende Mund, hilste med Haanden til alle Sider — saadan en Alle omfattende Hilsen.

Fru Gram gav nøje Agt paa ham. Hendes Censur faldt som saa:

— Ganske fixt — men lidt for kongeligt. Kammerherre Kramp var jo ikke en Gang adelig født.

Kammerherren rullede let og elastisk gjennem Stuen som en Gummiboldt lige hen mod Distriktslægen, rakte ham Haanden og sagde med en klinger og høj Røst:

— *Quod felix faustumque sit, amicissime!*

Den Tiltalte benyttede det gemytlige Anslag fra sin gamle Kammerats Side og svarede à la Magister Stygotius:

— *Gratias qvam maximas ago.*

Saa lo de begge. Men Toldforvalteren blev fornærmet i sit Hjerte. Han var dansk Jurist, forstod ikke Latin og fandt det hensynsløst, at der blev vexlet latinske Fraser i hans Nærværelse.

Kammerherren rullede saa lige hen til Fru Gram, greb hendes Haand og førte den til sine Læber. Et stort Glædesblus tændtes i hendes Øjne. De andre Fruer vovede at mene i deres Inderste, at Kammerherren vist var affekteret. Kun den gamle Konferensraadinde tog frejdig Ordet og sagde:

— God Dag, kjære Kammerherre, vil De ikke ogsaa tale Fransk til mig?

— *Avec plaisir*, Deres Naade, sagde Kammerherren højt leende, greb hendes Haand og kyssede den lydeligt.

Fruerne havde ondt ved at undertrykke et forarget:

— Gud — at hun *vilde* lade ham kysse højt!

Fru Gram blev noget forarget og syntes, at baade Kammerherren og Konferensraadinden havde „sænket Niveauet".

Men en Kjøbmandsfrue hviskede til sin Naboerske:

— Det var djærvt af vor egen Konferensraadinde.

Da Amtmanden gjorde omkring og vendte sig mod Herregruppen, fik han Øje paa Husets Datter i den glatte sorte Silkekjole, der sad som et sluttende Panser over den høje, slanke Skikkelse. Hun stod med den kraftige hvide Haand lænet til Pianoet.

— Død og Pine! var hans første tavse Replik, hun ser, Skam, godt ud. Noget Amazoneagtigt . . . Dejlige Tænder! Men hun kan vist ogsaa bide.

Han gav Augusta en speciel alvorlig Hilsen. Den blev gjengjældt i samme Stil. Distriktslæge Gram skyndte sig med at præsentere:

— Amtmand Kammerherre Gram — min Datter!

— Til Lykke Frøken! Vi fik jo Papa pænt pyntet — ikke? Naa De er maaske lige saa radikal, som Deres Fader og jeg var i vore unge Dage.

— Nej jeg er reaktionær, sagde Augusta tørt.

— Naa De har i det mindste Bekendelsens Mod, sagde Kammerherren. Men hvis det ikke er Frøkenens behagelige Spøg, saa vil jeg sige: Det er saa naturligt, at Ungdommen drives hen til Yderpunkterne, alt eftersom Tidsatmosfærernes Tryk synker og stiger. Vi Gamle

tvinges ind mod Centrum og siger: *Μηδὲν ἄγαν* ligesom Aristoteles . . . er det ikke Aristoteles, Deres Højærværdighed?

Han henvendte sig til Byens Provst, en dekoreret, lang og mager gammel Herre.

— Hm! jo ganske bestemt, Hr. Kammerherre, mumlede han frygtsomt. Han havde ikke forstaaet de græske Ord og ærgrede sig over, at Kammerherren kunde Græsk endnu — hvis det ikke var bare Lapseri af ham at stikke en Frase ud.

Toldforvalteren skar Tænder. „Saadanne Studenterflaberier!“ tænkte han. Det er aldeles upassende for en overordnet Embedsmand.

Kammerherren afslog en Kop Chokolade, som blev budt ham, saâ ind gjennem den aabne Fløjdør til Distriktslægens Værelse og sagde med den oprømte Jovialitet, hvormed han især vandt de nationalliberale studerede Embedsmænds Hjerter.

— Naa gamle Ven! Jeg ser, Du har tænkt paa, at vi skal drikke din Skaal efter Fædrenes Skik . . .

— Ja, vær saa artig, mine Herrer, sagde Gram. Maa jeg tage dig til Bords, min kære gamle Ven?

Han tog Amtmanden under Armen.

Toldforvalteren hviskede til Amtsforvalteren:

— Hvad Fa'en! Siger Doktoren Du til Kammerherren?

Den Tiltalte, en af de stille, disciplinerede Embedsmænd, der hørte til Generationen efter de to Aflæggere fra Nationalliberalismens Blomstringstid, hviskede:

— Det var i deres Slægtled temmelig almindeligt, at samtlige Studenter drak Dus.

— Ja, men naar der bliver saadan en Afstand imellem dem som mellem en Amtmand og en Distriktslæge, saa synes jeg virkelig, at den sidste maa trække sig tilbage. Jeg har gaaet i Skole med nuværende General Brun, men det kunde aldrig falde mig ind nu at sige Du til ham.

— Tja, sagde Amtsforvalteren i en Tone, der hverken var billigende eller misbilligende.

Amtmanden stod midt i Distriktslægens Værelse og havde løftet et Glas med bleg Sherry, der spillede grønligt i Solen. Han stod lige under et stort Portræt af Professor og Minister Fenger, der dominerede Vægpartiet over Sofaen og var flankeret af medicinske *dii minorum gentium*.

Inde fra Dagligstuen havde Damerne iagttaget hans Bevægelser. De stod alle op fra deres Pladser og pressede sig sammen i Døraabningen for at høre, hvad Kammerherren

vilde sige. Der gik vidt og bredt Ry af hans Talent som Festtaler. Ingen kunde som han variere de utallige Skaaler, han ved festlige Sammenkomster udbragte for Landets Konge eller for Fædrelandet.

Augusta stod bag ved Gruppen, overragende den. Hun saa kold og stolt ud som en Athenestatue med Solguld i sit blanke, glatte, svære Haar.

— Mine Damer og Herrer! intonerede Amtmanden i en lidt idealiseret Dagligstuetone, lidt højnet fra ordinær Gemytlighed hen imod mild, demigalaagtig Højtidelighed — jeg skal ikke bruge mange Ord eller store Ord, jeg vil blive i min Ven, den ny Ridders Karakter. Mine Damer og Herrer. Vi leve i Udviklingens, i Evolutionens Tidsalder.

— Sa'e han Revolution? hviskede Toldforvalteren til Amtsforvalteren. Ham var han ikke saa bange for, thi rigtignok var han latinsk Jurist, men med et daarligt Haud —

— Nej — Evolution — —

— Hm! Toldforvalteren vidste ikke, hvad det var, men han beroligedes dog lidt ved, at R'et blev strøget.

— . . . Evolutionen medfører Kvalitetsvalg. De Existenser, som ikke drives ind paa Kvalitetsvalg, de gaar under. Jeg tør sige om vor

Ven, den ny Ridder, at han er bleven ført hen til dette Kvalitetsvalg af et lykkeligt Instinkt. Han var en saa græsselig Radikal i sine unge Dage, akkurat ligesom Undertegnede. Det er saa morsomt at tænke paa, hvor Gotfred Gram og Ludvig Kramp i de unge Dage afsatte Paver, Kejsere og Konger og stormede al Verdens Bastiller. Havde Socialismen den Gang været oppe, saa havde Gotfred Gram og Ludvig Kramp stillet sig som tjenstgjørende under den røde Dug —

— Føj! slap det ud af Toldforvalteren.

— Ja, fuldstændig rigtig, min ærede Ven fra Toldetaten, sagde Kammerherren, idet han slog ud med Haanden i Retning af den gamle grønne Herre med den guldbroderede sorte Fløjels Krave. Det siger vi alle nu. Men det er sundt og godt at begynde stort og larmende, skumme og bruse som en Fos. Radikalismen tilhører Ungdommen. Men samme Fossefald bliver brugt af den ledende, den teleologiske Verdensmagt . . .

Provsten nikkede bifaldende —

. . . den leder Fossens Kraft til rationelt at virke i Civilisationens Tjeneste til at drive Mølleværker og Savbrug osv. Gram har været som Fossen — vildt brusende, saa Skumstøvet stod op og sugede syvfold brudt Farvespil af

Luften, men saa traf han sin ædle Hustru, det besindige, det frie, det til pas overlegne Væsen. Se, det var et Kvalitetsvalg, mine Damer og Herrer.

— De har levet som Hund og Kat, hviskede en Købmand til sin Nabo og Værkfælle.

. . . Min Vens skønne Hustru ledede sin Vens skummende Tankegang ind i de Baner, hvor hans Energi og Virkelyst kunde tjene Samfundet.

— Han har da altid været myrderlig doven, hviskede Købmanden igjen.

Fru Grams Øjenlaag dirrede. Hendes Sind bølgede mellem Trang til Graad og til urokkelig, stram Fornemhed.

. . . Men Gram opgav ikke sine Ungdomsidealer. Han tilpassede dem kun efter Tidens Tarv, og den, som ikke gør det, han enten sprænger sig selv eller hvad værre er — som Anarkisten sprænger han ædle Monumenter og uskyldige Mennesker i Luften med sin Sjæls Dynamit.

— Føj! slap det atter ud af Toldforvalteren.

. . . Jeg maa atter give min Ven fra Toldetaten Ret, sagde Kammerherren, lo lidt og fremkaldte en ret lydelig Latter i sit Publikum ved den humoristiske Tone, han lagde i Ordene . . . Men Dynamit tjener ogsaa Civilisationen,

naar den bliver rationelt anvendt. — Ja, kære gamle Ven! Lad os mindes vore Studenterdages Sturm — und Drang og prise de høje Magter . . .

— Ja den treenige Gud, mumlede Provsten uvilkaarligt, men Ingen hørte det.

. . . som ledte vore gærende Kræfter ind paa de rette Veje, saa Gram og jeg nu staar som besindige Fremskridtsmænd med vort Livsmotto: *Festina lente*! . . . Og De, min Frue, som jeg desværre ikke kender saa nøje, som jeg kunde ønske . . . om Dem kan jeg sige i Kraft af en Smule fysiognomisk Instinkt . . . De, som har været den brusende Fos's kloge og myndige Leder ind i det rationelle Leje . . . De har Deres rige Andel i, at min elskværdige Ven nu har faaet det Hæderstegn, der er et Bevis for, at Samfundet paaskønner hans Gerning. Længe leve Ridder Gotfred Gram og hans ædle Ridderfrue! . . . Og saa et skandinavisk Hurra som Minde fra den glade Ungdomstid og med vemodigt Tilbageblik paa svundne og skønne Illusioner!

Amtmanden anførte, og Hurraet gik ret godt og taktfuldt. Amtsforvalteren græd; han havde været med paa et Studentertog i Treserne og gav den Forstyrrelse, det gjorde i hans Exa-

menslæsning, Skylden for den daarlige Karakter, han fik.

Kammerherre Kramp klinkede med Husets Herre og Frue. Augusta var bleven staaende ubevægelig. Kammerherren kom tæt forbi hende paa sin Vandring. Han blev halv uhyggelig til Mode ved at se hendes smalle Læbers spodske Smil og hendes kolde Øjnes stirrende Pupiller.

— Ah . . . jeg glemte Dem, Frøken, men . . .

— Inderlig Tak, Hr. Kammerherre! Saa undgik vi Skandale.

Kammerherren trak sig tilbage, idet han sagde ved sig selv:

— Det var godt, jeg ikke rørte ved hende. Hun ser ud, som hun var ladet med Dynamit.

Han tog Afsked med et Haandtryk til hver især, mens han holdt en Revue over Uniformerne. Han sagde til Borgmesteren, der ogsaa var Byfoged:

— Naa Postmester Momsen . . . nej han er her naturligvis ikke?

— Nej, Hr. Kammerherre . . . han er jo saadan —

— Ein Ding an sich . . . ja vel . . . Et skibbrudent Geni . . .

Man skiltes. Kjøbmand Jespersen sagde til Kjøbmand Alling ude i Gangen:

— Sikkendan den Kammerherre kan belægge sine Ord!

Alling svarede:

— Ja han kunde, Pinedød, etablere sig som Kunstdrejer, hvor det skulde være.

— Eller som Delikatessehandler, sagde Fru Jespersen, som prætenderede at være lige saa dannet som nogen af Embedsmændenes Fruer i Byen.

Augusta og hendes Moder stod ene tilbage i Dagligstuen. Fru Gram saâ hen paa sin Datter. Augusta sagde med stærkt behersket Hidsighed:

— Først Vinduerne op, at Løgnedunsterne kan ryge ud . . . Saa Hovedrengjøring!

Inden Fruen havde faaet Tid til at sunde sig, var Frøkenen ude af Døren.

Efter hvem kan hun have arvet de fatale Extravagancer? sagde Fruen. Hun bliver aldrig gift.

IV.

Der kunde ikke længere holdes Liv i Rosenguirlanden der oppe paa Kvisten trods den rigelige Besprængning. Og der var ingen Roser mere at opdrive.

Altsaa Roserne visnede, før han kom. Men han maatte jo komme. Hver Tvivl, der pippede frem, kvalte Augusta i Spiren ved en haanlig, triumferende Latter. Han, som *hun* havde givet Haandslag paa Udrykning i Livskampen, han *maatte* komme. Det var latterligt at tvivle derom. Hun rettede sit ranke Legeme i stolt Svajning, da hun maatte tage de visnede Roser ned, dem, hun havde plukket hin Morgen ved Sundet, da det laa med Rosatinte for hendes Fod.

Men Guirlanden maatte erstattes. Der skulde være Blomster for hendes Øje, saa længe der i hendes Sjæl spirede et broget og duftende Flor, hendes Trøst mod al den Løgn, Humbug, Fejghed og Lurvethed, som hun saâ om sig i det daglige Liv.

Distriktslæge Grams Hus var nyt. Han havde selv købt Grunden, da han kom til Byen, og den var ikke saa billig som i gamle Dage, havde saa bygget Huset efter egen Plan, men den Smule Have, som Grunden levnede, var ung og blomsterløs.

Boligen savnede Privatboligernes største Herlighed, den yndige skyggefulde Have med Blomster paa Planter og Buske, hvor Krokus, Hyazinther, Tulipaner, Syringer, Guldregn, Jasminer, Roser, Liljer, Asters og Georginer afløste hverandre og rykkede frem med Duft og Pragt.

Augusta maatte have Afløsning. Da købte hun hos Handelsgartneren i Byen i ret dyre Domme Høstens pragtfuldt farvede Asters, Krysanthema, de dunkle lysslugende Stedmodersblomster, de brandgule Morgenfruer og Ildliljer, hvide og røde Levkøjer og de berusende fløjlsbladede Nelliker. Hun, som aldrig havde brudt sig om Blomster, sad nu, langsomt ordnende dem, efter sin pludselig vakte farveharmoniske Sans, og nu afløstes de visnede Eftersommerroser af en langt mere broget og langt mere duftende Guirlande. Augusta kælede for dem med Vanding og Pleje, brød sig kun lidet om, at hun tidt vaagnede med Hovedpine af den stærke Duft, Blomsterne udaandede om Natten.

Kom han ikke, mens Roserne duftede blidt

og stod saa blødt i Farven, vilde han maaske manes hid af de stærkere Farver i Høstblomsterne.

Hun, der trodsigt havde tilkæmpet sig en tør og hed rationel Betragtning af alt, hvad der mødte hende, sank nu tidt i enlige Stunder hen i drømmende, mystisk Rugen.

Hun tilbragte længere og længere Tid ene i sin Stue oppe i Kvistetagen, tilsidst viste hun sig kun ved Maaltiderne neden under. Om Morgenen laa hun længe, hun kunde ikke løsrive sig fra Betragtningen af Guirlanden.

Før Frokosten satte hun sig ved Bordet, valgte, udsondrede, samlede, studerede Blomsternes Toner og Farve og Sammenstilling, mens hendes hvide Hænder rødmede til op paa Haandledet af Kulde og Fugtighed.

Efter Frokosten hængte hun Fletningen op paa den gamle Rosenkrans's Plads, besaâ den og indaandede Duften i lange Drag.

Den Tegning, hendes Moder havde fundet, den, hun med sin elementære Tegnefærdighed havde ridset efter den friske Erindring Natten efter hendes Hjemkomst, tog hun frem. Usikkert og forsigtigt søgte hun at give den Liv ved Skygge og Lys, men opdagede, at hendes Kunst ikke slog til, og at Billedet kom fjernere og fjernere fra Ligheden med Originalen. Hun

tog et nyt Papir, tvang Erindringen sammen i sin Fantasi og gjorde et nyt Udkast. Det blev daarligere og daarligere. Da hun var bleven sikker paa, at hendes Maal laa over hendes Kræfter, brast hun i en vild Graad.

Naar havde Augusta Gram grædt sidst? Neppe siden hun var bleven voxen. Men Graaden tog mere og mere Magt, blev fra vild til fortvivlet og overmandede helt den store, stærke Kvinde. Hun hulkede højt.

— Jeg har ikke naaet at vinde ham. Hans Billede rykker fjernere og fjernere fra mit Minde. Mit er sagtens helt forsvundet fra hans.

En Dag ved Frokosten tog hendes Fader sig sammen, tømte sin Kognakssnaps med Angostura, rejste sig, gik hen til sin Datter og spilede hendes svuldne Øjenlaag op med sine Fingre.

— En Konjunktivitis, sagde han. Du skal dryppe den to Gange om Dagen med det Øjenvand, jeg vil skrive op. Har Du længe mærket Smerter i Øjet?

— Nej.

— Klatter dine Øjne ikke om Morgenen?

Fru Gram faldt rask ind:

— Din Fader mener, om dine Øjne *klæber* sig sammen.

— Jeg forstod godt, hvad han mente, sagde Augusta.

Doktoren trak paa Skuldrene, lo lidt, og sagde:

— Ja jeg bliver aldrig en populær Kvindelæge. Nej min Formand, gamle Hasgren, han vidste, hvordan Madposen skulde skæres.

— Det skal have været en højst dannet Mand, som valgte sine Ord, sagde Konen spidst, ærgerlig over, at hendes Mands Ridderkors ikke havde givet ham en værdigere Maade at udtrykke sig paa.

— Ja, Død og Pølse, han var s'gu delikat, sagde Gram.

Han skænkede sig en ny Kognak med Angostura for at faa Mod til at gjøre en Smule Skandale. Han havde under Festerne for hans Dekoration maattet te sig saa pænt, at han følte en inderlig Lyst til at udtrykke sig paa vant burschikos Maner.

— Ja den gamle Konferensraadinde har s'gu fortalt mig, at han en Gang spurgte hende: Fugter De? . . . Det var i hendes sidste Barselseng. Han mente: Sveder De?

Fruen tabte sin Theské, saa den klirrede mod Underkoppen. Men hun strammede sig stiv som Planchetten i hendes Korset og sagde:

— Din Datter er tilstede, Gram.

— Det ser jeg s'gu nok, sagde Lægen. Hør, véd I hvad? Nu er jeg kommen til den Alder . . . og . . . og . . . naaet den Anerkendelse, at jeg har Ret til at give et Ord med i Laget i mit eget Hus. Jeg vil ikke vide af det Satans Snærperi. Er det at svede og det at ligge i Barselseng — det vil sige, naar man er gift — ikke en ærlig Sag?

— Kære Ven, sagde Fruen. Har Du været paa Formiddagsvisit og nydt Sherry? He, he!

— He, he, vrængede Gram. Det kommer Ingen ved. Men nu har jeg gaaet i maanedsvis og ærgret mig — ja været bedrøvet over Augusta og har, Fanden tage mig, ikke en Gang turdet spørge.

— Lærer Du de hæslige Eder i din megen Bondepraxis? sagde Fruen, som havde viftet med sit parfumerede Lommetørklæde, da hendes Mand bandede.

— Du véd, jeg kan sige værre Ting, naar Du rigtig tirrer mig, svarede han. Men Du, Augusta — hvad skal det forestille, at Du fylder hele Huset med Lugt af Blomster? Du sover i al den kulsyreholdige, giftige Luft. Du har jo aldrig før brudt dig om Blomster.

— Man forandrer jo sin Smag i Aarenes Løb, sagde Augusta og tvang et Smil frem,

lige saa vel som sine Meninger. Nu er Du jo konservativ, tidligere var Du liberal.

— Det er sket i Følge Udviklingens Lov, som min Ven, Kammerherren, talte om. Men det er sket langsomt og under Kamp. Du er jo stokreaktionær — det kan jeg sé af det Blad, Du holder for din egen Mund, og det Omslag skete saa brat . . .

— Maaske Udbrudet kom brat for dig. Du véd jo ikke, hvad der er gaaet forud for det.

— Nej, for jeg faar aldrig Noget at vide, sagde Doktoren. I er to Trappister. Man skulde tro, at I havde forsvoret at lukke Munden op. Ja, Gu' er jeg bleven konservativ. Men naar den Mand, som jeg i min Ungdom saâ op til som mit Orakel, jeg mener Ploug, er havnet der, hvor han er, saa er det ikke saa sært, at hans gamle Beundrere som tro Stridsmænd følger Førerens Marcheplan. Men, Augusta — for at tale om noget Andet, Du maa ikke sove i al den Blomsterduft. Jeg kan sé, at den skader dine Øjne; jeg kan sé, at Du lider af Hovedpine hver Dag . . . Jeg kom forbi dit Værelse i Gaar, da jeg skulde op og sé, om der var gaaet Møl i min Pels i Skabet der oven paa. Døren stod aaben. Puh . . . Det var, som jeg kom ind i et Drivhus. Og saa læser Du altfor meget . . . og saadant noget Tøjeri! Tysk

Krigshistorie og Bøger om Napoleons Krige. Lad være, at du har hængt Napoleon den 1stes Billede op paa din Væg, men Bismarcks! Det er dog næsten uanstændigt for en dansk Pige.

— Deri maa jeg holde med din Fader, sagde Fruen.

— Det er vort Aarhundredes to største Mænd, sagde Augusta.

— Bismarck! Den Kjæltring, den Tyran! . . . det Rovdyr! fusede det ud af Distriktslægen.

— Rovdyr! ja, sagde Augusta med en Livlighed, som bragte begge Forældrene til studsende at se paa hinanden, hvad de sjælden gjorde. Alle store Mænd er Rovdyr. De ødelægger alle væmmelige Dyr, — de værste er Snakkedyrene — i Parlamenter og Rigsdage. Krig er en Udrensning. Gaar der adskilligt Godt med i Ødelæggelsen, maa man trække paa Skuldrene som ad det Uundgaaelige. Vore liberale Snakkere gav Bismarck Lejlighed til at styrte sig over os, og da Napoleon III begyndte at give efter for dem, da fik Bismarck Mod til at prygle Franskmændene sønder og sammen.

— Jeg synes ellers, Du læser franske Vers, Augusta.

— Som Sprogøvelse — ja. Men det nuværende Frankrig hader jeg lige fra de herskende

Industririddere til den knurrende og mordbrændende Pøbel. Det Land maa endnu have flere Tugtelser. Jeg skal hilse en ny Krig med Glæde. Det er en radikal Kur mod den magelige Middelmaadigheds Herredømme. Disse Fyre skal lære at lystre, lystre det sejrende Geni blindt.

— Pyh — Er det altid Genierne, der sejrer? sagde Lægen. Lystre Genierne? Er Kongerne i Reglen Genier?

— Nej. Men Pøbelen — og det er dog Flertallet, enten den saa er, hvad man kalder dannet eller ej — kan til dagligt Brug nøjes med en Afgud, til den rette aabenbarer sig.

— Den Exaltation kan jeg ikke følge med, sagde Fru Gram. Det er meget upassende at kalde højt staaende Folk Afguder og Pøbel.

Hun forlod Værelset for at bekæmpe den Irritation, hun følte voxe op i sig. Det var en af hendes Leveregler, at det var simpelt at vise sin Vrede, og Alt hvad hun kaldte „Simpelt" troede hun, at hun havde viet sit Liv til at bekæmpe.

— Er Du ikke syg, Augusta? spurgte Distriktslæge Gram hende i en næsten blød Tone.

— Nej, Fader.

— Er der Noget, Du er bedrøvet over, min Pige?

— Over Alt og Intet, sagde hun neppe

hørligt, lidt bevæget ved Faderens Stemmeklang. Jeg skal nok tage de Blomster ned. Nu er de jo visne, og der er snart ikke Blomster mere at faa. Jeg skal gjøre det strax.

Hun brast i Graad og ilede ud.

— Over Alt og Intet er hun bedrøvet. Ja det er det sædvanlige Symptom paa Hysteri, sagde Doktor Gram ved sig selv. Hun græder jo ellers aldrig. Ja er det ikke forbandet? Naar et Kvindemenneske kommer op i Tyverne uden at være gift . . . saa kan hun komme i en Gynaikologs Kløer, hvad Øjeblik det skal være. Hm hm! . . .

Han satte sig og grundede lidt. Paa én Gang sprang han op og knipsede med Fingrene:

— Hun siger jo akkurat det samme som den sorte Lieutenant, der var til Middag i Sommer hos min Broder Adolf . . . Skulde det være der, at det pusler? . . . Hm! hm! Ja han er jo i Generalstaben, men jeg syntes, han var en Vindbeutel. Den Tegning, som Augusta har kradset op . . . Ho—ho! Jeg Fæ!

Han var ret fornøjet med sin Skarpsindighed. Han havde unægtelig drukket nogle Glas Sherry før sin Frokost hos Kjøbmand Alling. Det æggede hans Tænkning og hans Mod. Han sad en Stund og tænkte paa at gjøre en Københavnsrejse og tage sin Datter med. I Følge sit

hele Naturel troede han optimistisk paa det heldige Tilfælde som det Afgørende i Livet. Han var kommen til det Resultat, at, naar han havde vundet mest i L'hombre, saa skyldtes det sjældnere hans kloge Beregning end en forsoren Dristighed eller et rent „Svineheld". Ja en Københavnsrejse med Augusta! Saa klarede det Hele sig s'gu nok.

Han tænkte sig modig, næsten forsoren, saâ hen mod Døren til Kabinettet, hvor Fruen var gaaet ind, knyttede Haanden imod den og sagde:

— Ja hvordan saa Alt gaar, saa vil jeg fra i Dag af være Herre i mit Hus. Ja det vil jeg — Fanden tage mig!

Eden raabte han ud med høj Trods og gik saa ind til sig selv under et højt Smæk med Døren.

V.

Augusta Gram ærgrede sig et Øjeblik over, at en naiv Opblussen havde forledet hende til at tale saa mange Ord, der faldt som Sæden paa Stenbund, hvor den aldrig vilde fæste Rod.

Hun læste sin konservative Avis . . . Det trak sammen til Uvejr! Gud ske Lov! Gid Bulder og Brag, Knitren og Lyn vilde live op i den døde Dunstkreds, der længe havde tynget paa Hjerner og Hjerter!

„Han kommer! Han maa komme! Han er den Eneste, der har forstaaet mig. Saa vist, som der er et evigt Liv til — han maa komme og hjælpe mig op til at blive et af Lysets Børn i det evige Liv."

Som de fleste Avtodidakter manglede hun Selvkritik og Selvironi. At Naiveteten i hendes Ræsonnement var nok saa stor som den, hun nys bebrejdede sig, gik slet ikke op for hende.

„Den skjulte Ild maa bryde ud! Oprørspartiet havde iført sig Liberalismens gamle Tøj,

Renegaternes af Livet dømte Fraser. Det havde nu Flertal i Folketinget. Det svælgede i parlamentarisk Bavl.

Alt, hvad der havde Avtoritet, alle Tænkende og Besiddende maatte rejse sig, om ikke af fri Vilje, saa af Frygt for fælles Fare.

Det var jo Bønderne, der vilde til Magten — hjulpne af forfængelige Seminarister, af Intelligensproletariatet, af et Par Stykker af Aristokratiet af den Slags, Bismarck havde kaldt „catilinariske Existenser".

Hun gottede sig ved Tanken om, at de, hvis fede Fraser tidligere havde gjort Folket og hende selv tosset, at blandt Andre den Poet, der havde skrevet en Nidvise om Herremanden, der i Stændersalen røgtede Statens Tarv, imens

hans Kusk besørger Fruens,

nu krøb i Læ under Godsejernes Kjoleskøder. Thi nu var Folk af hans Art bange for den hidtil som dirkefri ansete Pengekasse. De var jo kun Guldkalvsdyrkere, der havde benyttet Pøbelen i den Tro, at de kunde bruge den — disse frihedsbegejstrede Kouponklippere! Nu kunde de ikke lave et nyt Skændselsaar som 1864. Nu vilde der rejse sig en Modstand fra dem, der sad inde med vor Jord, de Satte og Besindige. De behøvede ikke som Hine at

mane Plebejismens Aand frem ved deres hule Tale. De gamle Liberale skælvede nu for en Slaveopstand.

De havde spottet den gamle patriarkalske Tid, den Tid, der frembragte Landets største Aander ligefra Thorvaldsen, Ørsted og Oehlenschläger til Paludan-Müller og Søren Kierkegaard. Fra de Liberales Herredømme skrev sig den aandelige Nivellering.

Hun havde købt og læst et Par Bøger af Digtere, som hørte til den ny Opposition. De forkyndte et Gennembrud og forlangte en Virkelighedsdigtning. Vrøvl! Som om det ikke var al Digtnings Maal at løfte os fra den væmmelige Virkelighed, der højst kunde bruges som komisk Staffage? Skulde Poesien ikke vise os Guldlagene under Sandet og slynge dem op i Ætheren, saa Skyerne luede om Madonnas og Englenes Hoveder som paa de gamle Billeder? Tvinge os til med tilbagebøjet Nakke at se op i begejstret Ekstase?

Nu — foreløbig var der ikke Tid til Sligt. Nu maatte det grove Arbejde gjøres.

Af hvem?

Herremændene? Ja — de Exemplarer, der var komne hende for Øje, bar rigtignok slet ikke Præg af at være Lysets Børn. Deres Forfædre havde ikke svunget Sværd i Korstogene, men for største Delen tilpranget sig deres Adels-

patent, ja endog været Lakajer, Skopudsere eller svindlende Kræmmere. Den saa kaldte danske Adel havde jo i Aarhundreder staaet uden for alt Aandsliv. Men den havde Raad til at lade sine Sønner optugte til Dannelse. Den havde ofte fine, skønne Hustruer og Døtre, hvis Væsen var præget af Fornemhed, bag hvilken man anede aandelige Aspirationer. De kunde sikkert lede Mændene, hvis disse kom til Magten. Damerne fra danske Herregaarde kunde maaske komme til som de franske Adelsdamer i sin Tid at skabe Saloner, hvor Genialitet og Dannelse kunde trives i Ly af Rigdom, Elegance og fin Tone.

Augusta bad sin Fader om at blive fri for at tage til København. Distriktslægen rystede paa Hovedet. Skulde han have taget fejl af Datterens Sygdom? Han havde jo diagnosticeret: Indeklemt Kærlighed og de deraf følgende fysiologiske Fænomener.

Livet gik, som det plejede, i den af Naturen saa gemytlige gamle Students Hus. Tavshed og Indeklemthed.

Han sukkede, opgav Ævret og trøstede sig med L'hombre og gode Drikkevarer. Der ymtedes om, at han efter Haanden kom til at holde vel meget af tør Sherry. Men han fedtedes og trivedes. Fruen var der ikke Spor af For-

andring at se paa. Augusta hang over sine Tanker, sine Blade og Bøger.

Der gik Aar. Han kom ikke. Men hun beundrede hans Stolthed. Han vilde først komme, naar han havde udrettet en Bedrift, vilde først komme i Tidens Fylde.

Provisoriets Skyer hang over de hende saa forhadte Parlamentarikeres Hoveder.

Med Spænding greb hun efter Bladene fra Dag til Dag, bedende til, at Skyen maatte revne. Da vilde Trommerne hvirvle og Trompeterne skingre. Regeringen vilde søge en resolut ung Mand til at rydde Sydfløjen i Kristiansborg, hvor den Byld, som tærede paa Landet, stadig groede og groede, og den unge Mand med de glødende brune Øjne vilde med sin skarpe Klinge, der alt havde været dyppet i Oprørerblod, gøre det første Snit til Landets Frelse.

Landets Frelse! Ja faa Folk og Landet ud i Verdenskampen, drevet ud i store Afgørelser, hvor det gjaldt om at være eller ikke være. Det var bedre at strande i Storm end at dvaske hen i lummert Vejr. Gik vi under som Polen, vilde vi faa vor Renaissance i Sange som Mickiewitz's, i den lidende Menneskeheds Sympathi. Det var bedre end at leve under dette Middelmaadighedens sjaskede Regimente. Hun drog Linierne til dette for-

tvivlede Middelmaadighedsstyre fra sine egne daglige Erfaringer i Hjemmet, hvor Fader og Moder — Folkething og Landsthing — trak hver i sin Ende af et Tov, lige stærke eller svage, uden at Nogen af dem havde Mod til at hugge Tovet over og sørge for, at Modparten faldt baglængs om ved et resolut Statskoup.

Hus og Familie kunde sprænges derved, men Situationen vilde blive klarere.

Forfatningen vilde sprænges ved et Statskoup. Godt. Lad os saa se, om disse rundmundede Frihedstalere havde Mod og Evne til at optage Gadekampen og bygge Barrikader i København — lad os se, om de velstaaende Bønder vilde forskanse deres Gaarde, naar Indkræverne af de nægtede Skatter mødte.

Blev Oprørsvrøvlet — for det var vel ikke andet — kuet, ja saa vilde Landet faa Ro, hvis den politiske Kurs mod Øst valgtes af erfarne og kloge Mænd, og det hele Folk vilde muligvis komme under en fast og intelligent Styrelse og leve det Liv, som passede sig for det, vilde dyrke sin Jord og sin Boutik, sin Digtning og Kunst, sin lærde Forskning, sine lovlydige Traditioner om Kongen af Guds Naade.

Nu kom det. Finansloven nægtedes af Folkethinget . . . . Oppositionen *maatte* rejse sig til

Oprør. Den var jo ramt i Hjertet, hvis Statskoupet vovedes.

Nej . . . Intet skete. Hun ventede, lyttede til alle Sider og hørte: Ord! Ord! Ord!

Men han vilde komme alligevel og føre hende ud i et bevæget Liv — træde i russisk Tjeneste mod Tyrkerne — være med til at plante Korset i Halvmaanens Sted paa Sankta Sofia . . . Oh blot Bedrift og Kamp! Dette Liv var jo ikke til at udholde; Luften blev rigere og rigere paa Kvælstof.

Men der kom Ingen! Intet viste sig. Det exalterede, nu ikke unge Pigebarn kaldte paa Lieutenanten som de spanske Nonner paa Jesus, naar de i deres Celler fortæredes af Længsler.

Hun tog tidt sin Blyantstegning frem, rettede og rettede paa den. Den blev daarligere og daarligere. Hun troede til sidst, at hun havde glemt, hvorledes Originalen egenlig saâ ud.

Ja, han maatte vel være bleven ældre . . . hvor mange Aar var det nu siden, hun saâ ham? Og hun selv? Var hun ikke ogsaa bleven gammel og grim?

En Morgen . . . eller rettere en Formiddag, efter en hvileløs Nat og en kort, tung Søvn, stod hun op i en fortvivlet Stemning. Hun stod afklædt paa Tæppet foran Sengen, da en Banken lød paa Døren. Stuepigens Stemme sagde:

— Jeg skulde spørge, om Frøkenen vilde komme ned og spise Frokost.

— Hils og sig, at jeg er syg — men vil være ene . . . De skal ikke bringe Noget herop.

Augusta Gram gad ikke klæde sig paa. Hun hyllede et Shawl om sig, satte sig ved Vinduet og saâ ud i det fygende Snevejr, sad der længe, lyttede til Stormens Tuden og Sneens Pisken mod Ruderne, tog sin Tegning af sin Helt ud af Mappen, saâ paa den, gav sig til at viske ud, at tegne op, at lægge Skygger. Værre og værre! Han kom til at ligne en gammel Korporal.

Men hvorledes ser jeg selv ud?

En vild Stemning tog Sans og Samling fra hende. Hun rev sin Friserkappe af, derefter alle sine Klæder og stillede sig foran det store Spejl, som hun ellers saa sjælden brugte.

Var hun ikke rank — „granvoxen", som Oehlenschläger kaldte det? Hvor var hendes Hud hvid, hendes Barm fast, hendes Ben slanke som joniske Søjler! Hun drejede og vendte sig, løste sit brune Haar, lod det falde ned paa Skuldre og Ryg, lod sine hvide Hænder spille i Dagen, løftede en højvristet Fod med dyb Hulning op, saâ Hælens Rosenrøde fortone sig i det bløde Hvidgule, tog sin Fod i sin Haand

og saa paa sit eget Billede i Spejlet som paa et Maleri, hun vilde kritisk eftergaa.

Jo hun var dejlig skabt! Men til hvad? — og for hvem? Disse ranke og stærke Former skulde krummes og kroges, dø hen og visne uden at have været til Glæde for Nogen eller til Nytte for Noget.

Hun slog Armene om sin Hals, bøjede Hovedet bag ud og hvilede Nakken i Haandfladerne, bød sit hele skønne Legeme med det sundt rullende Blod under den elastiske bløde Hud op til Solskinnet. Skulde ikke denne skjønne Sundhed og Styrke kunne udrette Noget i Livet? For hvem var alt det dog skabt?

For Intet? For det store trøstesløse Dyb, der fangede og fortærede Alt — Skjønt og Hæsligt — Godt og Ondt?

Nu, mens Haarmassen bølgede hende om Skuldrene, og hun syntes, at hendes Legeme stod saa skønt, saa ungt, saa stærkt i den lyse Vintersol, røbede samme Ven, hun havde betroet sig til, hvide Traade indvævede i den brune store Masse . . . Ak! hun var nu tredive Aar!

Ja hvor var Glansen i de staalblaa Øjne? Hun bøjede sit Ansigt ned mod Spejlglasset. Øjnene saa anstrængte, forgrædte ud, ældre end Legemets unge, sarte, artemisagtige Former.

Ak — ak! Smaa Rynker tegnede sig i Kindens Hud fra Øjenkrogene.

Da fôr hendes Hænder bort fra Nakken op over Ansigtet. Ordene: Jeg er en gammel Jomfru hulkede i hende. — Elskovens Salighed, Bod for Sjælens Kampe og Livets Skuffelser, Varmen, Lyset, der skulde fremtvinge en rigt farvet og fint duftende Flora . . . Alt blev dræbt af den kolde Vinter derude. Den drog sejrende ind i hendes Sjæl.

Det, hun havde stemt sin Stolthed op imod, al den Kulde, hun spottende og overlegen havde været sikker paa at sejre over, den var stærkere end hun! Hun havde ladet Tiden løbe sig forbi; havde trodsig lukket sine Øjne for dens trægt, men sikkert rullende Strøm. Nu hørte hun den bruse dumpt fra den dybe Bund. Den steg . . . den steg. Snart vilde dens Bølger slaa over hendes Hoved.

Hvilken tør, selvfortærende Egoisme havde hun hengivet sig til . . . Ingen Ungdomsdans til munter Musik over Skærsommerengens Blomster, mens de lette Fødder bestrøjfedes af Morgendug — ind i Templets Søjlehal, hvor den evige Gudinde — Afrodite-Astarte — aabnede sine Arme mod de skønne Kvinder og viste dem ind i Adyton, hvor Bryllupet med Solguden

Apollon skulde fejres under Liljers Duft og Hymenæernes fulde Klang.

. . . Trin af klaprende Støvlehæle lød uden fra i Korridoren.

I lynende Fart fik Augusta Gram Øje paa, at hendes Dør ikke var laaset, og fik sin Friserkaabe kastet om sig. Det var hendes Fader, hvis Rømmen lød som et Ankomstsignal. Saa lød Ordene:

— Nej, jeg vil s'gu se, hvad der er i Vejen. Augusta! Augusta!

Han brød ind, den tykke Distriktslæge, med sit trohjertige Studenteransigt.

Datteren sad endnu foran Spejlet — med de nøgne Fødder i Tøflerne, sammenkrøben og frysende under Friserkaaben —

— Fa'r . . . jeg er nøgen . . . Jeg badede mig . . . jeg . . .

— Jeg er, Pinedød, lige glad. Du er syg . . . mit eget Barn. Og Du gaar for Lud og koldt Vand . . . Bare Ben! — Men Barn! Det er det usundeste, der er til. Hør, ved Du hvad, Augusta, jeg har s'gu besluttet, at jeg vil være Herre i mit Hus. Absolut, enevældig Herre, forstaar Du . . . Det maa Du jo dog for Fanden sympathisere med i Kraft af dine avtokratiske Tendenser. Badet dig! Det kan nu være meget godt for sunde Folk, alt det Sjaskeri og Pjaskeri.

. . . Men mit Barn . . . gaa i Seng! Du ser jo ud som Døden fra Lybæk . . . Gaa i Seng! Her maa en rationel Kur til. Jeg har længe anet, hvad Du fejlede . . . Nu gaar jeg ud et Minut. Saa kommer jeg tilbage, naar Du er kommen i din Seng . . . Lille Augusta! Jeg holder saa meget af dig, mener dig det saa godt . . . men Fanden kan ikke forstaa Jer Fruentimmer! . . . ja det skulde da være Howitz. . . . Lov mig, at Du vil gaa i Seng nu strax . . . Hvad?

— Det er vel ogsaa det Bedste! . . .

— Der kan Du selv se.

Distriktslæge Gram gik ud, kom tilbage efter fem Minuters Forløb og fandt sin Datter i Sengen. Hendes Legeme bævede under Tæppet, hendes Hænder knugede Overlagnet fast under sine Hænders Tag.

Distriktslæge Gram nikkede melankolsk anerkjendende til sig selv og sin Diagnose . . . *Accessus hystericus.*

Hvilken Byrde af Skam, Anger, Ærgrelse, Ydmygelse dyngede sig ikke op over Augusta Grams Legeme og Sjæl . . . Eller var Legeme og Sjæl ikke lige det samme?

Hvad havde hun gjort? . . . Hvad maatte hendes Fader ikke tro? Hun kjendte saa meget til ham og hans Raisonnements, at han havde

sluttet til noget meget Slemt. Det var saadan kommet over hende som Lysten til en Gavtyvestreg over et ellers artigt Barn. Hun havde været saa hed, saa brændende hed, havde følt Blodet gjøre Oprør i Aarerne . . . og saa . . .!

Nu rystede hun af Kulde under Tæppet, saa hendes Tænder klaprede i Munden . . .

Ak hvilket Liv! Hvilken Fortvivlelse!

Og der var dog Ingen, som gjorde hende Fortræd. Hun havde jo sin fuldstændige Frihed, mere end *unge Piger* i Reglen havde — hun fortrak Munden, da dette Ord røg op i hendes Tanke.

Det var vel Trangen til Livsfylde, som fortærede hende.

Ak! Hun maatte lé! . . . Var hun begavet med noget som helst Talent? Hun havde hørt op med sin Musik, thi den blev til dilettantisk Klimpreri. Hun havde læst og lagt sin Læsning an baade paa sprogligt og literært Udbytte. Det havde kun ført til, at hun Intet kunde for Alvor! Unyttigt Tidsfordriv! Hun havde lidt med sit Land, grædt og sukket, raset og haanet dets Jammerlighed — Altsammen inden fire Vægge! Ørkesløst Knips i Lommen!

Hun havde haanligt set ned paa de Mænd, der ydmygt havde gjort hende deres Kur og ladet frygtsomme erotiske Tendenser pippe frem

. . . Hvad var hun? Hvorfor havde hun følt Ret til at haane og foragte dem i sin Adfærd og sit Sind? Paa hvad Grund byggede hun sit Hovmods Tempel op? Ja . . . men det stod dog, det Tempel, om end hun nu syntes, at hvert Søjleskaft bævede. Hun vilde — om det skulde være — holde paa det med sin sidste Kraft, selv om det skulde knuse hende i sit Fald.

Saa lo hun bittert ad sig selv.

— Hvem er jeg? Jeg har sat min Lid til en tom Ordgyder . . . Ak dette Liv — dette Land — med de mange Ord — hvor Ingen tør handle!

Fru Gram havde sét, at hendes Mand saâ meget bekymret ud; havde hørt ham gaa op og gaa ned ad Trappen. Der var Noget i Vejen med Augusta! Men det var dog under en Moders Værdighed at gøre det første Skridt over for en trodsig Datter, som ikke havde Agtelse for den Erfaring og den Selvbeherskelse, som havde givet hendes Moder en fast og fornem Holdning, som hun nok skulde bevare gennem Resten af sit Liv. Hun, Fru Gram, skulde saamænd aldrig sænke Niveauet en Smule for at imødekomme simple, ja endog uanstændige Følelser, som Nutiden begyndte at udtale uden Sky og kaldte Sandhed og Natur.

Hun sad med et fint Haandarbejde foran sig; lyttede, hørte sin Mand fare op og ned inde i sit Værelse. Han bandte naturligvis, tænkte hun; det var jo hans Hovedudtryk for enhver glad eller vred Sindsbevægelse.

— Hans Mangel paa Fornemhed har været mit Livs Ulykke, mumlede hun. Ikke Spor af ophøjet Ro! Han støder til Stolene med sin Fod. — Det er dog simpelt i højeste Grad. Saa — nu gaar han — naturligvis skal han smække med Dørene . . . Uh, tvang det sig ud af hende, skønt det Smeld, som nu gjennemdundrede Huset, bragte Dørfløje til at klapre og klirre, Loftslampernes Kupler og Glasduppe til at ringe som Bjælder, kun var, hvad hun selv havde forudset med Sikkerhed.

— Ja, saa megen Agtelse har jeg dog aftvunget ham, at han aldrig gjør Sligt i min Nærværelse.

Fru Gram følte et Øjeblik Tilfredsstillelse over sin lavstilede Stoicisme, som om den var noget Ophøjet. Men lidt efter lidt arbejdede der sig en Uro op i hende. Hun skruede al sin Forfængelighed tæt sammen af al Magt — men det vilde ikke hjælpe. Hvad var hun angest for? For sin Datter? „Jeg har jo ingen Datter! Vi fryser jo til Is, naar vi ser paa hinanden.“

Nej, nej. Hun vilde ikke gaa op og gjøre det første Skridt til at vinde hendes Fortrolighed. Da Augusta havde slaaet om i sin Politik og havde modsagt sin Fader, var Moderen i Begyndelsen bleven berørt af en flygtig Sympathi, men da hun ikke vilde følge hende paa Herregaardsvisiter og nogle Gange hørte Datteren sige hidsige Ord, opgav hun hende igjen. Hun var jo kun falden i en ny Exaltation.

Men skulde hun være alvorlig syg? Skulde det være en af disse kvindelige Specialsygdomme, om hvis Tilværelse hun vel havde hørt Noget, men som ingen Kvinde, der respekterede sig selv, burde tænke paa eller tale om. Og hvis noget Saadant hændte en Kvinde, saa burde hun bære sit Kors med Resignation og før dø, end lade en Læge . . . uh! Hun kunde ikke være bekendt at forfølge sin Tanketraad videre. Hun vilde mindst af Alle med et Ord antyde sin Anelse for sin egen Datter.

Hun kunde jo heller ikke tale derom med sine fornemme Damer paa Herregaardene. Hun fæstede sine Tanker paa Grevinden, paa Kammerherreinden, paa Hofjægermesterinden — og ak — hun følte sig ydmyget og skamfuld over, at hun trods sin — som hun syntes — diskrete og taktfulde Kour til disse Naader, trods sin — syntes hun — vellykkede Stræben for at te sig

ligesom de — aldrig var kommen dem et Skridt nærmere end paa sin første Visit hos dem. Trods gjentagne Visiter havde hun aldrig naaet mere end en Indbydelse til Middag en Gang om Aaret hos hver af dem. Ak, hvilket tomt Liv! Hvorfor var hun udgaaet af borgerlig Slægt? Hvorfor var hun en født Møller? Hvorfor var Kousinen kommen hende i Forkjøbet og faaet en Postmester-Greve? Hvorfor havde hun selv taget den Cand. med. & chir. Gram? Han havde jo en særdeles god Examen, og den Gang vilde hun paa Trods stille denne intelligente Mand op mod den alt andet end begavede Greve. Men han havde ladet sig glide hen i det skrækkelige Kjøbstadsvelvære, havde hverken søgt Embede i Militæretaten, eller taget Graden, saa han kunde blive Stiftsfysikus, ikke en Gang gjort sig Umage for at vinde fornem Praxis.

De havde dog en Gang været glade sammen. Det var, da Augusta var bleven født, og Doktoren løftede hende op mod Solen og formelig slog en Jubeltrille. Det var lidt vildt saadan at synge i Sky, men Moderen havde dog faaet Taarer i Øjnene, havde bedet Gud om Lykke, Skønhed og ædelt Sind for den Nyfødte. Og hun havde lovet sig selv at opdrage hende i Tugt og i Respekt for Alt, hvad

der efter Guds Orden ragede op i det menneskelige Samfund.

Men i Opvæksten var Augusta et trodsigt og indadvendt Barn, blev saa i Overgangsalderen smittet af Faderens afskyelige nivellerende Politik — og siden!

Nu var hun virkelig lige ved at græde over Datteren. Tænk, om hun skulde miste hende! Aa, hvor skar det hende i Hjertet. Al den Ungdom og Skønhed — for det var dog Mødrenearven, mens hun fra Faderen havde arvet den ikke rigtig fornemme . . . hvad skulde hun kalde det? . . . Robusthed — denne Ungdom og Skønhed skulde gaa i Frø og visne? En Rose i sin fejreste Flor!

Fru Gram maatte græde. Det var godt, at ikke en Gang Konferensraadinden saâ det. Fru Gram kunde da i et svagt Øjeblik lade sig aflokke Tilstaaelser, som Konferensraadinden, trods sin Rang, langtfra ikke var fin nok til at kunne vurdere.

Der laa nu Datteren der oppe, vridende sig i Vaande og Fortvivlelse i sin Seng. Der sad nu Moderen, kæmpende med den naturligste af alle Følelser.

Paa begge Steder Dødens Stilhed. Oppe hos Augusta ingen anden Lyd end hendes

Lommeuhrs Dikken fra Væggen. Nede hos hendes Moder ingen anden Lyd end Knagen af Fruens Silkekjole, naar hun ubevidst vred sig i sin Vaande.

Ingen af dem vilde gaa op eller ned ad den lille Trappe for at mødes i et Favntag og i kjærlige Ord.

Doktor Gram sad i Byens Klub med Aviserne og et Glas Sodavand med Kognak foran sig, skrev Recepter paa Bladene af sin Lommebog, rev dem i Stykker igen, kastede dem i Spyttebakken og kvalte sin Graad med Slurke af det store Glas.

Paa alle tre Steder var der halvmørkt og halvkoldt, og Vinden drev en Plaskregn mod Ruderne, saa det lød som Trommeslag.

En Opvarter meldte:

„Berlingske for i Aften, Hr. Doktor!"

Tankeløst greb Distriktslægen Avisen. Hans Blik faldt paa Rubriken over Udnævnelser.

Pludselig rejste han sig og skubbede Stolen baglængs over.

— Saa maa jeg ogsaa have faaet „Berlingske" hjemme. Mon den skulde være bleven bragt op til Augusta? . . . Jeg vilde dog hellere selv . . .

Han fik i en Fart Overtøjet trukket paa

og ilede hjem med større Fart, end han sædvanlig bød sin Korpulence og Magelighed.

Da han stod uden for sin Gadedør, drog han et Suk, pustede og betænkte sig:

— Ja maaske bærer jeg mig rent forbandet ad. — Men — *enfin!*

VI.

— Er Berlingske for i Aften kommen? raabte Distriktslæge Gram gennem Korridoren.

— Den er bragt ind til Fruen lød Svaret fra Køkkenet.

— Hm! Naa er den det?

Han syntes, han hørte Papir kritle og kratle i hurtig Bevægelse, da han tog i Dørfløjen ind til Dagligstuen.

Fru Gram sad i Sofaen med Kort foran sig i flere parallele lange Rækker.

— Har Du læst Avisen? . . Berlingske? . . Kan jeg tage den?

Avisen laa tæt ved Kortrækkerne, skødesløst lagt sammen, som om det var sket i stor Fart.

— Jeg? — Jeg læser jo aldrig Aviser. Vær saa god! Der ligger den vist.

Fruen holdt Øjnene tæt og stift fæstede paa Kortene.

Aa! hvem der nu turde være rigtig hen-

synsløs! Lade Haandfladen feje hen over den ulastelige, for hvert Støvgran fri, blinkende Palisanderplade, lade Kortene i vild Forvirring rutsche ned paa Tæppet, stampe i Gulvet og brøle: Uh — dit Stykke Træ! . . og saa vrænge efter den langt dvælende, korrekte Diktion med det fordringsfulde Smæk paa Konsonanterne! — Ja, hvem der turde være „Rod" og opgive at være dannet!

Men han vilde jo blive til Grin! Gram tog Avisen, som bar tydelige Spor af at være bleven haandteret.

— Har Du været oppe hos Augusta? spurgte han. Hans Stemme dirrede.

— Jeg? Nej, det har jeg virkelig ikke. Hun sover vel.

Han syntes, at hans Kones Stemme dirrede paa en anden Maade, at hendes Læber fortrak sig.

Hun tog Lommetørklædet op foran Ansigtet og nøs dæmpet ud i det.

Den Nysen lød som „Komediespil", syntes Doktor Gram. I en Fart var han henne ved Døren til Korridoren. Fruen sagde:

— Smæk nu ikke for haardt med Døren! Det afficerer mig altid . . og — Du kunde jo vække din Datter.

Distriktslægen gik myg og stille ud, mens

det kogte i ham, steg saa sagte og forsigtig op ad Trappen, bestandig knipsende med Fingrene.

Han var bange for, at, hvis han bankede paa, vilde han faa et afværgende Svar. Men med raadvilde Folks fandenivoldske Resoluthed rev han rask Døren op.

Lampen stod paa Guéridonen foran Sengen, kastede et svagt rødmende Skær over det hvide Overlagen med det broderede Mellemværk og over den kniplingssmykkede Natkjole. Augusta syntes ikke at være bleven vækket ved, at han kom ind.

Hun laa der saa hvid og stille. Faderen fik atter Taarerne i Øjnene. Han saâ hvide Stænk spille i den svære brune Haarfylde. Det kom ham for, som om de fremspringende Punkter i Ansigtet var blevne skarpere og større. Herre Gud! Hans smukke, kraftige, unge Datter var ved at blive gammel. Hendes Læber og Kinder var blegnede, og der laa et forpint Drag om den lille smalle Mund.

Fy! Skulde hun komme til at ligne sin Moder? I sin Tid sagde Folk, at hun lignede ham.

Sov hun? Var ikke hendes Søvn „Komediespil“ ligesom Moderens Nysen før? Fruentimmere var aldrig til at blive kloge paa.

Naar de var syge, lod de, som om de var raske, naar de var vaagne, lod de, som om de sov.

Var hun listig, saa vilde han ogsaa være listig. Han krammede sagte ved Avisen og knipsede paa det skrattende Papir.

Han rømmede sig højt i et nyt Anfald af tilkæmpet Energi.

Hans Datter blev liggende ubevægelig.

— Augusta! raabte han.

Langsomt aabnede de store Øjenlaags Halvkugler sig. Han mødte et koldt forundret Blik.

— Jeg er rask, Fader . . blot træt . . vilde gerne sove.

— Hm! Jeg tog „Berlingske" herop . . Vil Du læse den? . . . eller jeg havde tænkt at læse den for dig . . . Naar man er nervøs, angriber det altid Nerverne . . naar en Anden læser, gaar det lettere . . .

Augustas Øjne ligesom smeltede. Hun blev lidt rørt. Men hvor kunde det dog falde hendes Fader ind at ville læse „Berlingske" op for hende.

Hun sagde hverken Nej eller Ja. Hendes Fader læste i Hast de udenlandske Efterretninger og en Artikel mod Folketingsparlamentarismen . . . Saa smadskede han med Tungen, som

om han beredte sig paa at smage paa en opsparet Himmerigsmundfuld.

„Udnævnelser og Entledigelser m. v. *Hæren.* Under 12te dennes er Premierlieutenant i Generalstaben V. P. Roll, R. af D., allernaadigst udnævnt til Kaptajn og forbliver indtil videre til Disposition for Staben . .“

Han standsede og saa' paa sin Datter . . Løftede hendes Bryst sig under det stukne Silketæppe? Blev hun ikke lidt bleg . . . eller lidt rød? Han syntes først, at hun gjorde det, Det var dog ogsaa Fandens, som Fruentimmer kunde spille Komedie! Nu bestemte han sig igen til at gaa paa Rævekløv.

— Ja — jeg tænker mig lidt om . . Hed han ikke saadant, den sortsmudsede unge Mand, som vi var sammen med til Middag hos min Broder forgangen Aar . . . . han, der var lige saa absolutistisk sindet som Du. Hvad? Hed han ikke Roll?

— Jo, svarede Augusta uden at blinke.

— Hm! skulde jeg have stillet en fejl Diagnose? sagde Distrikslæge Gram ved sig selv og fortsatte højt:

— Jeg synes nu ikke, at han var fri for at skabe sig.

Augusta gjorde en Antydning af et Skul-

dertræk, som om den ny Kaptajn var hende et forglemt eller dog ligegyldigt Fænomen.

Distriktslæge Gram havde endnu en Trumf i Baghaanden, tog igen Avisen og læste en lang, af Teknik og Sagkundskab tæt pakket Artikel om Nødvendigheden af Kjøbenhavns Befæstning, spurgte flere Gange: „Sover Du. Augusta?" thi Artiklen morede ham ikke det mindste. Hans Datter rystede paa Hovedet og bad ham læse videre. Da han til sin Lettelse havde endt Læsningen, sagde han, som om han ikke havde anet denne Artikels Tilværelse før:

— Den er s'gu undertegnet V. Roll.

Nu blev Augusta til Doktor Grams Glæde først rød, saa bleg. Nu troede han igen paa sin Diagnoses Rigtighed.

— Ja, *den* er s'gu godt skreven, sagde han, mens han undertrykte en Gaben. Det er Sagkyndigheden, der skal afgøre dette Lovspørgsmaal for vort Land. Kommer den ny Kaptajn her ud og holder Foredrag for Hovedstadens Befæstning som jo nu adskillige Officerer gør rundt om i Landet, saa synes jeg, at vi skulde tilbyde ham at bo hos os. Synes Du ikke?

— Nej! Naar vore Militære indlader sig paa Foredrag og Agitation paa Kroer og i

Klubber, sætter de sig paa Niveau med Bondeførerne. Kan en Officer ikke bruge sin Sabel, skal han tie stille og allermindst befatte sig med at skændes med alle disse Vrøvlehoveder med Mund og Pen, som er vort Lands Pest.

— Ja, men Du er jo aldeles besat af dit Had til ræsonnerende Politik.

— Du har Ret. Jeg holder kun af den handlende Politik.

— Lige meget hvad den gaar ud paa?

— Ja, omtrent.

— Hvis nu Oppositionen *handlede*, fik Oprør i Stand i København og paa Landet . . . . .

— Saa vilde jeg faa Respekt for den. Havde den gjort, hvad Du nu nævner, som Svar paa Provisoriet i Stedet for at tale sig arrig som gamle Koner og bruge Blæk til Afløb for en afmægtig Forbitrelse — jeg havde, trods mit Had til Parlamentarismen med Tilbehør, bøjet mig for Kraften og Modet, for Hensynsløsheden, for Lidenskaben . . . ja for Vildskaben.

Doktor Gram ærgrede sig igen over, at der var Tegn til, at han skulde komme til Kort med den Diagnose, han havde opstillet angaaende sin Datters Sygdom, blev hidsig, fik Mod til at give sig i Kast med hende og fusede ud.

— Men Du er dog et Fandens Menneske!

Erfaringen og Erkendelsen af, at et Landsting efter Junigrundlovens Valglov vilde blive lige saa fuldt af Bønderbæster og Transtøvler som Folketinget, gjorde mig til moderat Højremand; og Du, som er helt reaktionær, Du kunde maaske have ført mig endnu videre, hvis vi havde politiseret ligesom i gamle Dage. — Men nu skulde man s'gu tro, at Du var Socialist . . . Petroleuse, siden Du præker Gaderevolution. Forleden Sommer blev Du væk i den sorte Lieutenant derude paa Strandvejen, fordi han havde Lyst til at rydde Folketinget med Bajonnetter, og nu vil Du ikke bo under Tag med din Genstand. Du ryster paa Hovedet? Hvad for Noget? Var Du ikke helt væk i de sorte Moustacher?

— Ha, ha! Har jeg betroet Dig mine Følelser?

— Nej, det er s'gu Ulykken. Men jeg vèd, hvad jeg vèd. En Læge er ogsaa Psykolog.

— Burde maaske være det, men er det saare sjælden.

— Saa—aa? sagde Distriktslægen langtrukkent, betænkte sig paa, om han skulde vove sin allersidste og allerværste Trumf . . Jo — lad det saa briste eller bære?

— Maa jeg spørge Dig, om man behøver at være Psykolog ud over det Almindelige, til

at slutte, at en ung Pige er forelsket i den Mand, som hun — i det mindste i Tanken — hænger over, saa lang Dagen er?

Augusta studsede lidt og saâ paa sin Fader. Hvad vidste han om hendes Tanker? Han, som altid gik midt ad Gaden og sejlede midtvejs langs Strømmen og gav alt, hvad der laa til Siden en god Dag — han skulde have gættet hendes Tanker?

Distriktslægen sagde med en selvbehagelig eller selvanerkendende Mine.

— Hør, mit Barn! Du var efter Din Konfirmation saa ivrig efter at tegne og male. Saa lagde Du det paa Hylden. Saa læste Du en Tid, som om Du skulde tage Attestats . . Men saa . . . i de sidste Aar tog Du dit Tegneri op igen og sad og lavede en Kultegning af . .

Augusta Gram rejste sig over Ende i Sengen, sad rent som en Grenader. Hendes brune Haarmasse løsnedes ved det stærke Sæt. Hun sad overstrømmet af den. Hendes Kinder glødede, hendes Øjne skød Lyn. Doktor Gram følte Trang til at fare tilbage. Augustas Læber bævede, syntes ikke at ville lystre hende straks. Hendes Haand havde grebet fast om Overlagenet, saa hendes Negle var ved at bore sig ind i det. Stemmen lød nu, hæs og med Møje behersket:

— Har Nogen nedladt sig til at lure og spejde i mit Værelse? Hvem har Noget her at gøre? . . Eller har man sin Visdom fra sin Tjenestepige, som gjør rent her?

— Dit Værelse! sagde Gram hidsigt. Huset er mit, og jeg er Herre i mit Hus.

— Mon? sagde Augusta koldt og haanligt og saa' gennemborende paa sin Fader.

Han blev fortvivlet-modig og sagde:

— Ja Gu' er jeg saa. Hidtil har I maaske ikke mærket det, fordi jeg er saa liberalt anlagt. Men I skal, Fa'en ta' mig, faa det at mærke. Desuden laa den Kultegning jo fremme . . . Sæt nu, at Din Moder havde set den først?

— Saa skulde hun altsaa have talt med Dig derom? Eller Du til hende, hvis Du havde luret eller spejdet? Det skulde være gaaet højst mærkeligt til. Jeg har altid øvet mig i Tegning, vil Du gaa hen og aabne min Mappe der, jeg giver Herren i Huset Lov til ikke at gøre det i Smug . . . Saa vil Du finde, at jeg har øvet mig og brugt til Modeller alskens Ugler og Marrekatte . . . Lieutenanter, Konferensraadinder, Toldembedsmænd og . . .

— Dine Forældre . . hvad?

— Jeg beder Dig om at se efter.

— Du er ond, Augusta . . . . Naa, saa Du tror ikke, at jeg tør?

Han rev Lampen fra Guéridonen, gik hen til Skrivebordet og gennemrodede Mappen med nervøs Ilterhed. Han fandt Toldforvalteren med den hængende Underkæbe, Byfogden med Kalveknæer i Gala, Konferensraadinden med Dobbelthagen, stramt stoppet som en gammel Sofapølse — og saa . . . . Ja, det var en mandlig og en kvindelig Figur — begge sete bag fra, seende ud over Skuldrene til hinanden. Kun det ene Øje af hver Figur saas. Kvindens var skrapt og koldt fornærmet, Mandens var sky og angst — man saa' ham berede sig til Flugt ud ad en Dør. Mandens Ryg var lidt fed og kroget, Kvindens maniereret-rank og svaj . . . .

Doktor Gram genkendte straks, hvad de to skulde forestille. Han forsøgte — fordi han troede, at det var hans Pligt som Herre i Huset — at stramme sig op til vred Forargelse, men han kunde ikke holde sig i Rollen. Han kom til at lé, vilde ikke lade sin Datter sé det, smed Tegningen hen ad Bordet og gik brat ud.

Ude paa Trappen sagde han:

— Satan til Tøs! Ja Gu' har hun truffet Madamen og mig! . . . Men . . . hun har s'gu været forliebt i den sorte Lieutenant. Jeg vil vædde med hvem det skal være, og saa højt det skal være, at min Diagnose er rigtig baade

fysiologisk og psykologisk — Stakkels Tøs.! Hm! Skulde jeg tage ind og tale med Howitz?

Augusta blev siddende længe paa Hug i sin Seng med Hænderne for Ansigtet.

Ja — hendes Liv var forkvaklet. Det havde været uden Mod og Med. Uforstaaelse fra alle Sider! Uklarhed over for sig selv! Alle Sunde lukkede! Hendes Forældre var hendes Fjender og førte hver for sig en Krig mod hende gennem Spioneri og Mistænksomhed. Hvad hjalp det, at hun selv altid havde troet sig den Stærkeste? „Den store Bøjgen" hævede sin sejge, slimede Taageklump foran hende.

Hendes Aand som hendes Legeme var af en urokkelig Skæbne bestemt til langsom Henvisnen. Hun skulde dele Livet med de Roser, hun i et taabeligt Haab om Livslykke havde smykket sit Kammer med.

Et vildt Skrig brød pludselig frem — et Dødsangstens Skrig. Det gennemhvinede Huset. Et Par Minuters Dødstavshed. Saa Mumlen og listende Trin ude i Korridoren. Der bankedes paa Døren. Hendes Moder traadte ind.

— Hvad er der i Vejen? spurgte hun.

— Ingen Ting.

— Dette Skrig?

— Hvilket Skrig?

— Kom det ikke herinde fra?

— Nej, svarede Augusta med en kort Latter. Ikke det, jeg véd. Det var vist Naboens Hund.

Fru Gram søgte sin Datters Øjne. Augusta havde, inden hun kom ind, lagt sig tilbage og holdt Øjnene fast tillukkede.

Fru Gram kunde dog ikke være bekendt at give sig hen, naar hendes Datter var saadan. Nej, hun vilde være ligesaa aandelig fornem som nogen Grevinde.

— Naa ja saa? sagde hun, vendte sig og holdt sin Graad i sig, til hun kom ud, ligesom hendes Mand sin Latter for et Øjeblik siden.

Og Latteren og Graaden var lige bitre.

Da alt igen var sunket tilbage i lydløs Gravstilhed, stod Augasta Gram op, slog nogle faa Klædningsstykker om sig, gik hen og drejede Nøglen om i Døren.

Nej, ikke skrige, trods det, at Trangen meldte sig med korporlig Nødvendighed. Hun holdt Haanden tæt for Munden, og Skriget pressedes sammen til et langt Suk.

Hun tændte Lampetterne paa hver Side af Psykespejlet og Lampen under Loftet, ja endog Voksstabelen paa Skrivebordet. Hun tog Mappen frem, tog ud af sammenlagte Brevpapirsflader den ene tørrede Blomst efter den anden.

De var fra Barndomstiden, da hun havde for Skik at lægge en Blomst ind i et saadant Ark og skrive Datoen op — det skulde, som hun da bestemte, være Minde om Dage, da hun havde følt sig begejstret og løftet. Nu smuldrede hun dem en for en langsomt til Støv mellem Fingrene, fejede dem sammen til en lille Bunke, aabnede Vinduet, kastede dem ud og lod dem spredes for alle Vinde. Saa tog hun ud af et andet Rum i Mappen en hel Del flygtige, begyndte, aldrig fuldførte Kul- og Blyantskizzer. Hun lo bittert, især naar de antydede Ideen til en stor Komposition af fantastisk-allegorisk Indhold og trak paa Skuldrene, naar hun genkendte landskabelige Indtryk, hun havde forsøgt at fæstne.

Hun tog saa mange ad Gangen, som hun mægtede at rive itu med nogle kraftige Tag . . . ritsch—ratsch! fire Gange! saa hele Bunken ind i Kakkelovnen, hvor den flammede op. En Autodafé af alle Ungdomsminder og de dertil knyttede Stemninger!

Hun blev jo nu tredive Aar. Fremfor alt ikke slæbe barnagtigt Vrøvl gennem den Ørkenvandring, der var hende beskikket!

Der kom endelig den sidste Kultegning af den moustachebærende Mand, som var bleven slettere og slettere, jo længere hun havde krad-

set og rettet paa den. Men hun syntes, hun blev glad ved at kunne udbryde:

— Hvilken flov Modejournal! Et Forstudie til en fløset Kammerjunker!

Med en trodsig Latter rev hun Velinpapiret midt over, saa paa tværs, saa i Smaastykker, satte sin Hæl skruende paa Stumperne, sparkede til dem . . . . samlede dem sammen — og ind i Kakkelovnen med dem, hvor det tykke Papir brændte dvask-osende.

— Brændende Kjærlighed! Ha, ha, ha! Den brænder som Ved, gennemsivet af Snevand.

Hun stillede sig foran Spejlet. Hvor flimrede de hvide Striber i hendes mørkebrune Haar som med et spodsk Grin. Den tykke Masse vældede ned om Hals, Skulder og Ansigt. Hun slog den til Side, foldede den ud mellem Fingrene, mærkede dens fugtige, underlig sødlige Duft, samlede den tæt under Nakken med et tæt Tag af sin kraftige Haand, greb en Sax . . nogle Klip af al Kraft, der skar og hvinede, og ned væltede den til alle Sider . . .

Hun samlede sit Mod til at se sig i Spejlet efter denne vandalske Handling og sagde med fremtvungen Latter, der skulde betvinge Graadens frembrydende Strømmasse:

— Ja, saadan skal en gammel Jomfru se ud.

Hun lagde sig paa Knæ, bestandig tvingende Latteren til Kamp imod Graaden, samlede og fejede sit rige, ødelagte Klenodie til en svær Bunke . . . og ind i Kakkelovnen sammen med de andre Ungdomsminder.

I Seng i en Fart! Hun hulkede, saa Sengen rystede under hende. Da tog et Udbrud Magten fra hende:

— Aa mit Haar! Mit dejlige Haar! Men det maa være saadan! Det maatte komme saadan!

VII.

Næste Morgen stod Augusta Gram op. Hun vilde ikke være syg mere. Hun klippede sit korte Haar til og arrangerede det, sagde til Pigen gennem Døren, at hun ikke skulde bringe hende The, hun vilde møde ved Thebordet neden under.

— Er Doktoren hjemme?

— Nej, Doktoren blev hentet ganske tidlig, mens det endnu var mørkt.

I Spisestuen sad Fru Gram i Morgentoilette midt for Bordet med den rygende guldblanke Kedel foran sig, med en lille tæt Kappe over det graa Haar, saa korrekt i sin tilsyneladende Negligé, at hun godt kunde modtage baade Grevinder, Hofjægermesterinder ikke at tale om Konferensraadinder med fuld Honnør. Hendes lyse Øje skinnede i kold Klarhed om Kap med den stille Flamme under Kedlen.

— Na sɐ?agde hun, bekæmpende sin Over-

raskelse over Datterens Tilsynekomst. Du er altsaa rask?

— Ja, jeg har det udmærket.

Fru Gram løftede Øjet op mod sin Datter. Men da overvældedes hun i den Grad, at hun udstødte et Skrig, faldt tilbage i Stolen og brød ud i en hulkende og derpaa høj Graad.

Augusta kunde ikke mindes at have set sin Moder saadan.

Hun raabte — aldrig havde hendes Datter anet den Kraft i hendes Røst:

— Dit Haar! Min Glæde og min Stolthed! Nej, det er dog den største Sorg . . blandt de mange Sorger, Du har forvoldet mig . . . Aa Gud, aa Gud! Du har faaet mig til at glemme mig selv . . . dette er ikke til at udholde.

Alle Fjedre var knækkede i Fru Gram. Trods Korsettet med Planchette og Fiskeben sank hendes Overkrop sammen, og hun rystede, saa Theen fra hendes Overkop strømmede ned i Underkoppen. Det var heller aldrig hændet hende før, og under normale Omstændigheder vilde hun have skammet sig over denne Uorden. Klynkende og klagende lød den ellers tørre og klare Røst.

— Du *vil* jo være ulykkelig . . Du *vil* jo

ud af det ordenlige Selskab . . ud i Vildskab . . . i . . i Emancipation . . vil vel tage en eller anden Examen.

Augusta fik ondt af sin Moder. Hun saâ virkelig gammel og sønderknust ud. Den fine, hvide, tørre Haand med de lidt kloformede, omhyggelig pudsede Negle fo'r snart kriblende langs den Damaskes Thedug, snart vred de Serviettens Frynser.

Augusta søgte efter et godt Ord — som efter en Blomst paa en Sandslette. Hun kunde ikke finde paa at sige Andet end:

— Du skulde se, hvor mit Haar var blevet graat. Vil Du se — her over min ene Tinding.

Hun løftede den kort klippede tætte Masse. Fru Gram overvandt sig til at se op. Hun opdagede virkelig de graa Stænk. En Slags vred Følelse styrkede hende til at rette sig i sin Stivhed som en Ridder i sit Harnisk.

— Ja, som Du har forvaltet de Gaver, Vorherre har skænket dig! Du har arvet en ypperlig Holdning — men hvad har Du gjort for at udvikle den? Du har faaet Sprogtalent — kunde have talt Fransk ude hos Grevens med Kammerjunker Pleskow, der som Legationssekretær i Paris havde *congé* for nogle Aar siden og tilbragte den paa . . . gaard . . . Han sagde, at Du var charmant — Du svarede

ham paa Dansk, at Du kun talte Fransk med Franske eller i dine Sprogtimer. Du fornærmede baade Grevinden og Kammerjunkeren. Og Du studerede — Gud ved, hvad det var, Politik — Filosofi, som er unyttigt i Selskabslivet, og af de 400 Kroner om Aaret, som Din Faster Klotilde har sat ud for dig, har Du brugt det halve til din Boghandlerregning . . . Aa . . . Men hvad har Du gjort med dit herlige Haar, som ved din egen Særhed er blevet graasprængt som en ældre Persons?

— Jeg har brændt det med andre Minder om min Ungdom. Jeg vil se Sandheden i Øjnene, for jeg er en ældre Person . . . . Ja — Du gav mig en Idé. Jeg vil læse til Lærerindeexamen . . . og saa sætte mig i Skolestuen som i en Ligkiste og se paa min egen Begravelse, ligesom Kejser Karl den femte.

— Hvorfra har Du dog denne Extravagance fra? Jeg har aldrig været saadan . . . og hvad Fejl Din Fader end kan have . . Extravagance kan da Ingen beskylde ham for.

Augusta ligesom talte til sig selv, da hun sagde:

— Resignation er nu alene tilbage for mig. Den er heller ikke fremmed for min Moder . . Muligvis har jeg arvet Evnen til at resignere

efter hende. Ingen af os har svælget i Tilfredshed eller Livsglæde.

Fru Gram saâ' paa sin Datter stift og forskende.

— Har Du nogensinde kunnet sé paa mig, hvad der foregik i mig? Det skulde jeg meget have mig frabedt.

— Et har vi havt til Fælles, sagde Augusta om Du vil — et Fornemhedsideal — men rigtignok af forskelligt Indhold.

Om end Fru Gram ikke ganske forstod, hvad Datteren mente, gjorde hendes Ord dog Indtryk af en Art smigrende Anerkendelse. Hun sagde:

— Ja, det kan vel være . . Men at *min* Datter kunde gaa hen og lemlæste sig. Det glemmer jeg aldrig, Augusta.

En Vogn rullede ude paa Gaden. Distriktslægen kom hjem. I en Fart fik Fru Gram sat sig i Positur og sagde hurtig til Augusta:

— Hvad Din Fader vil sige, véd jeg ikke ret. Men jeg vil appelere til din *point d'honneur*. Det kunde dog vel aldrig falde dig ind at kompromittere mig for din Fader og beskylde mig for i den Grad at have tabt Kontenancen, at jeg har grædt højt i din Nærværelse.

— Det vil *mit* Fornemhedsideal vel hindre mig i, sagde Augusta.

Fruen tænkte:

— Hvor underlig hun er, har hun dog faaet den gode Forstand til Arv efter sin Moder.

Distriktslægens Trin lød inde fra hans Værelse. Han var ved at indrette sig til en Lur derinde. Man hørte ham rulle Lænestolen frem og sætte Gyngeskamlen til Rette.

Augusta bankede paa hans Dør.

— Har Fader Tid et Øjeblik?

Fruens Øjne blev store. Hun var spændt paa, hvad der skulde ske, vaklede mellem at forlade Stuen, at ikke hendes Værdighed skulde tage Skade ved en forudseelig skandaløs Scene, og af Nysgerrigheden efter at se, hvorledes hendes Mand vilde te sig over for den store Begivenhed, at Datteren havde skaaret sit Haar af.

— Hvad Fa'en — — er Du staaet op? sagde Gram og viste sig i Døren, undertrykkende en Gaben og ærgerlig over ikke at kunne faa Lov til at sove straks . . . Hvordan er det, Du ser ud? . . Du maa være rigtig syg . . . . . Gaa straks i Seng . . . . Men . . . men — Augusta — — Hvor har Du gjort af alt dit Haar?

Augusta krammede Hænderne om Ryggen paa en Stol og sagde:

— Lad mig tale ud . . . jeg skal siden ikke ulejlige Jer med megen Tale. Jeg har skaaret mit Haar af og med det min Ungdom og mit Haab om Livslykke. Jeg føler, at mit Liv har været forkvaklet. Jeg har troet, at jeg havde Evner til at leve et aandeligt Liv paa egen Haand. Det har jeg ikke kunnet, og Ingen har kunnet gribe min Haand for at lede mig. Min Aand og mit Hjerte har forvildet sig, har aldrig været paa rette Vej. Mine Forældre har ikke forstaaet mig, jeg ikke dem. Jeg bebrejder ingen Noget. Jeg har været sær og utilgængelig, lukket mig til, gjort Jer bange for mig. Derved er intet at gøre nu. Jeg agter nu at læse til Lærerindeexamen . . . I den ubetydelige, maaske barnagtige Handling, jeg har gjort, har min syge Fantasi givet efter for paa symbolsk Maade at vise min Resignation over for hvad man kalder Livets Poesi eller Glans. Men det er godt, at denne Ubetydelighed er sket. Her skal ingen Skandale finde Sted i Form af et Brud, der vil give Bysladderen Næring. Jeg beder Jer om Lov til at bo her i Huset til Foraaret, saa tager jeg til København. I véd, at jeg som myndig raader over de 400 Kr. om Aaret, som min Tante skænkede mig. Jeg skal ikke forlange Noget fra Hjemmet. Tak

for hvad godt I har villet mig. Jeg erkender, at jeg har den største Skyld i, at jeg ikke har levet i Kærlighed og Forstaaelse. Jeg tager Følgerne af min Skyld paa mig.

Hendes Forældre betragtede maalløse hinanden, det var mange Aar siden, at de i saa lang Tid havde set hinanden saa længe i Øjnene. Augusta gik ud af Stuen, uden at de Gamle havde kunnet samle sig til Udveksling af Ord.

Der stod de nu. Distriktslægen var den, der først knækkedes i Holdningen. Hans Øjne stod fulde af Taarer. Saa rakte han begge sine Hænder ud og sagde med skælvende Stemme:

— Olivia! . . . Skal vi to ikke holde sammen og fra nu af være gode mod hinanden? Jeg skal følge med Dig næste Gang, Du vil gøre Visit hos Grevens . . . . og Hofjægermesterens.

Nu fik Fruen Taarer i Øjnene og tog sin Mand venlig i Haanden; lod ham endog kysse sig paa Panden. Dog fik hun straks en Tvivl, om hun dog ikke havde givet for meget bort af sin Værdighed. Hun fik et venligt forbindtligt Smil stillet op og sagde:

— Tak, kjære Gram. Men lad os nu gaa hver til sin Side og . . . . hengive os til de

somme Tider ret frugtbringende, ensomme Betragtninger.

— Ja, sagde Distriktslægen sukkende. — Ja, det er sandt . . jeg skulde paa et Besøg.

Det var nu ikke sandt. Men han følte Trang til at styrke sine Nerver efter den Sindsbevægelse og kunde ikke uset komme til Buffeten, som gjemte Sherrykaraflen. Saa gik han ned paa Klubben, tog sin Vederkvægelse og kom strax tilbage. Solen brød lige frem i dette Øjeblik, og i hans Arbejdsværelse satte den Liv i Møbelbetrækkets og Gulvtæppets Farver og i de forgyldte Striber og Rygtitler paa Reolhylderne. Doktor Gram satte sig i sin Lænestol, sukkede over sin Datters Særhed og Umedgørlighed — — — —

— Men hvad? Der er langt til Foraaret. Der kan løbe meget Vand i Stranden, inden den Tid kommer. Og hvis Olivia blot vil være halvt saa venlig mod Augusta, som hun var mod mig i Dag, saa gaar det nok godt. Og Hysterien driver nok ogsaa over. Alt bliver godt til sidst.

Og med sangvinsk-flegmatisk Haab om, at Alt nok vilde klare sig i Huset, satte han sig til Hvile og sagde:

— Ja, jeg er omtrent lige saa sikker paa

det som paa, at Nordslesvig paa en eller anden Maade vil vindes tilbage for Danmark.

Hermed gled den gamle nationalliberale Student hen i Blund — efter at have opgivet Sydslesvig, Holsten og Lauenborg.

VIII.

Det kom saa vidt i Distriktslæge Grams Hus, at Husherren og Husfruen rakte hinanden Haanden hver Gang, Lægen kom hjem fra By- eller Landbesøg og spurgte:

— Naa hvordan gaar det der oven paa? og Fruen svarede med en Hovedrysten:

— Hun siger Intet, er god og mild . . . synes tilfreds med Alt . . . men . . .

— Har Du i Sinde at forbyde hende at rejse?

— Olivia?

— Tror Du, hun lystrede?

— Nej.

— Men vil Du da forbyde hende det? Du er jo dog Herre i Huset. Jeg . . .

— Ja, det forstaar jeg til en vis Grad. Despot hverken kan eller vil jeg være.

De saa paa hinanden vemodigt og raadvildt.

Der kunde falde Repliker som følgende:

Fruen. Hun siger, at hun *vil* tage Lærerindeexamen.

Herren. Ja. Jeg spurgte hende forleden, om hun ikke hellere vilde tage Institutbestyrerindeexamen.

Fruen. Det vilde dog se noget sømmeligere ud . . . Men . . .?

Herren. Hun sagde Nej. Men kan Du forstaa det, Olivia? Har Du lagt Mærke til, at hun nu faar to Oppositionsblade sendende fra Postkontoret og Piecer fra Boghandleren . . . og det er Piecer med Kjøbenhavns Befæstning . . .

Fruen. Ja — den Politik har været til Ulykke for flere end hende.

Herren. Bebrejd mig ikke, Olivia! Jeg har mer end nok at bebrejde mig selv. Men den Gang var Oppositionens Ordførere Intelligensens Mænd, men nu —!

Fruen. Jeg kjender dem ikke, véd kun, at det er Bønder og Skolelærere.

Herren. Skulde jeg uden videre usurpere den Myndighed at bestille hendes Aviser af paa Posthuset og sige til Boghandleren, at han ikke skal reflektere paa hendes Bestillinger?

Fruen. Vilde det nytte?

Herren. Nej saa Gu' . . . Men for at vise, at man var Herre i Huset . . . Hvad?

Fruen. Hm!

Dagene gik og kom. Byen havde meget travlt med Frøken Augustas afklippede Haar. Fru Gram betroede de andre Embeds- og de to Købmandsfruer meget overlegent, at hendes Datter havde klippet sit Haar af paa hendes Mands Ordre, da hun led af Nevralgi i Hovedbunden. Det Ord „Nevralgi" slog og beroligede Damerne paa den gamle Konferensraadinde nær.

Hun sagde til Fru Gram:

— Nej hør véd De hvad? I gamle Dage havde Fruentimmerne ikke den Slags Sygdomme, for da dansede de med Kavallererne i Stedet for at sidde og granske over Sol, Maane og Stjerner. For det fører til, at saadan nogle Pigebørn, som dog aldrig kan naa til at blive Præster, Dokt'ere eller saadant noget, slaar sig paa at blive Skolelærerinder eller Jordemødre . . . Ja jeg véd nok, Fru Gram, at den sidste Bestilling har noget saarende for Dem . . . Men jeg maa sige Dem min Mening. De har ikke forstaaet at pudse Deres Datter paa en Kjæreste. Og det er i visse Tilfælde en Moders Pligt. Da jeg blev Enke, var min Amalie 25 Aar. Hun lod ogsaa saa kræsen. Men da Gagen var bleven til Pension, saa sendte jeg hende ud paa Landet i en Præstegaard. Der blev hun. Først

var der én Kapellan, han blev lyst hjem, saa kom Nummer to . . . Amalie blev forarget, saa paagaaende var han. Saa tog jeg derind, pirrede ved den unge Præst, men raadede Amalie fra at tage ham . . . Men saa blev hun ligesaa hidsig som Kapellanen. Nu er han Sognepræst og Provst, er oven i Kjøbet lidt hellig, tror jeg, men de lever brillant sammen i et godt Kald og med 8 Børn. Lad De Deres Augusta tage til Københavh. Der er mange ældre pæne Mænd paa halvtreds, som helst vil have en Pige paa de tredive. Hvis et Fruentimmer ikke bliver gift, saa bisser hun i mange Aar omkring som Forpagter Ravns Køer ude paa Klostermarken om Sommeren, og det er grimt at se paa. Jeg har tidt ærgret mig over det.

Fru Gram, som ikke var, hvad man kalder en „poetisk" Natur, havde alligevel bøjet sig hen mod den æsthetiske Moral, der i hendes Ungdom maatte bekendes som Livsnorm, om man vilde gælde for et dannet Menneske. Hun sagde efter den gamle Dames lange Raisonnement: —

— Ja, kjære Konferensraadinde, men hvor bliver saa den fine . . . Erotik, der, som saadan skal være Grundvold for et Ægteskab — af?

— Hør lille Fru Gram, lad os lade være

med at skabe os! Jeg forstaar godt, hvad De mener. Det, De taler om, flyver jo altid med Vildgæssene, naar man har været gift i et Par Aar og har faaet et Par Børn, maattet holde Piger og passe paa Madlavning og Renlighed. Det er i visse Maader fornuftigt ikke at gifte sig, men man er ung og har Hovedet fuldt . . . af . . . Digteri . . . Religion . . . og alt saadant Noget. Naar Mændene i Aarenes Løb faar Mave og bliver morgengnavne, og man selv faar set dem efter i alle Sømmene, saa kan man s'gu ikke længere saadan tilbede dem. Man opdager mere og mere — rent ud sagt — Griseri hos dem.

— Ja, jeg er nu Idealist . . . he — he he, sagde Fru Gram.

— Aa Gud hjælpe os! sagde Konferensraadinden og slog sine Hænder sammen over Hovedet. Jeg kan nok huske det Ord . . . men det blev snart dampet ud af mig . . . ja for over tredive Aar siden. Nej kan man bare bevare sin evangelisk-lutherske Katekismus, saa kan man ikke forlange mere paa de ældre Dage. . . . . Og hør nu, Fru Gram? Doktoren er jo en rigtig prægtig Mand, men han er dog for før til, at De saadan kan sværme for ham. Og De selv — ja De er jo en meget nydelig Kone og er slet ikke bleven korpulent, som

jeg har været fra jeg var tredive Aar — men Baldame er De jo dog ikke mere, og De vilde jo dog ikke falde paa at klæde Dem nedringet. Ja, De maa ikke blive vred, men Deres Datter Augusta er ikke en Gang nok ung til det mere. Men jeg giver Dem Ret, at hun ikke skulde have klippet sit Haar af. Saadan Noget vækker altid en ubehagelig Opsigt, og et Fruentimmer skal undgaa at blive saadan offenligt — jeg mener offenligt omtalt og saadan Noget.

Fru Gram forlod Konferensraadinden, sigende bittert, vemodigt til sig selv:

— Mig har aldrig Nogen forstaaet her i denne Verden.

Hendes Datter var stille og blid i Omgang. Men hun erklærede en Dag i en saadan Tone, saa hverken Fader eller Moder turde sige hende imod, at hun om 14 Dage vilde tage til København med Aftentoget, at hun allerede havde sørget for Plads i et Pensionat derinde og havde meldt sig ind paa et Kursus, som dimitterede til Lærerindeexamen.

Forældrene sørgede i Stilhed, meddelte ikke hinanden deres Sorg, men Distriktslægen drak mere Sherry end ellers og trykkede sin Kones Haand stærkt efter hvert Maaltid, naar han sagde Tak for Mad.

IX.

Byens i sin Tid fornemste Gæstgiversted i Diligencernes og Extraposternes Tid, „Postgaarden", hed nu „Hôtel Postgaarden."

Det bredte sig i vemodig Erindring om sin fordums, af ingen Konkurrent generede Storhed midt paa Torvet med den lange Enetages Bindingsværksfaçade, der havde et Knæk midt paa Maven. Det saâs, at det havde havt Besvær med at følge med Tidens Udvidelsesfordringer, som havde paatvunget den gamle Gæstgivergaard et større og mere højloftet Bal- og Forsamlingslokale. Dette var nu paa den mest usymmetriske og uorganiske Maade skævt anbragt ved Hovedbygningen paa den forrige Haves Grund i en Slags Schweizerbindingsværks Stil med udludende Tag, to brede Vinduer med smaa rhombeformede Ruder stillede paa Spids. „For nu skal jo Alting være i Stil," sagde den tykke, gamle Gæstgiver Taagerup. Han havde selv gjort Tegningen til disse Vinduer efter usikre

Erindringer og Indtryk fra Pavilloner og Sangerkafeer omkring Kjøbenhavn, havde slidt og slæbt maanedsvis med Tungen ud ad den ene Mundvig, indtil han maatte tage et lokalt Talent til Hjælp. Denne Kunstner gjorde Vinduerne endnu værre, hvorimod han sørgede for, at den store Sal fik et omløbende Galeri oppe under Loftet og en Tribune til Orkester, Solospil eller Foredrag. Noget Grimmere og Uhyggeligere end dette høje Rum med alt det plumpe Træværk og den skidne lyserøde, afsmittende Limfarve paa Væggen, de lange Tværbænke med Rygstød og røde Sirtses Sædebetræk, har neppe nogen Bygmester eller Dekoratør præsteret.

Saa var de gamle, lave, brede Stuer med simple Birketræs Empiremøbler, betrukne med Hestehaarsstof, med Lofterne sværtede af Lampe- og Tobaksrøg, fyldte af denne sære Beværtningsduft, hvortil alle Slags „spisende og drikkende Varer" havde leveret Bidrag, lige godt hyggeligere. De laa inde med glade Minder om den gamle Tid — om Krigen fra 1848 til 50, da Officerssabler raslede og skurede langs Gulvenes solide brede Planker, og deres Ejere hyldedes med stormende Jubel og dampende Traktement af det patriotisk begejstrede Borgerskab og behandledes lige fra Obersten ned til Sekondlieute-

nanter som lige saa mange Alexandrer den Store eller Valdemarer Sejr.

— Ja da var der Humør i Sprøjten — eller som de nu om Stunder siger, Slag i Frikadellen, sagde gamle Gæstgiver Taagerup sukkende, mens han kløede sig paa sin tykke Mave. Han havde i sine Velmagtsdage været Chef for Byens Sprøjtekorps og havde baaret den rigtig gamle Branduniform, som Peter Faber havde besunget: graa Spidskjole med Bomuldsfløjels Krave og Besætning, Guldtraadsepauletter, trekantet Hat med en støvekostformet hvid og gul Fjerbusk. Selv de mange Aar havde de Strømme af Øl, Kognak, Punch og Toddy ikke kunnet skylle Militarismen af Gæstgiver Taagerup. Den gamle Sprøjtekommandant sværmede for Københavns Befæstning og saâ med frejdigt Haab en ny slesvigsk Krig i Møde, da Tyskerne skulde faa Prygl, og Slesvig, Holsten og Lauenburg skulde generobres, og maaske endda et Stykke Kystland lægges ind under den danske Krone. De grønmalede Vægge, hvis fedtede Olieglans var bleven graalig, var fyldte med kolorerede og ukolorerede Træsnit af Frederik VI, Kristian VIII, Frederik VII, Kristian IX, af Generaler lige fra Hedemann til de nys afdøde eller nulevende, og den krigerske Vært greb enhver

mulig Lejlighed til at lade Dannebrog vaje fra sit Lofthul.

Trods det, at Diligencernes og de rigtig gamle „Probenreuteres“ Tid var forbi — den Tid, da der champagneredes mellem optrækkende Handelsrejsende og optrukne Kjøbmænd, da selve Embedsmændene af og til tog en Toddy paa „Gaarden“ —, levede Gæstgiver Taagerup stadig i Haabet om en Renaissance og talte stadig med sine faa Stamgæster af det jævnere Borgerskab om Jernbanestationens Flytning fra dens fra Byen fjerne Beliggenhed ind til Marken bag hans Have. „Saa skulde der blive Spark i Løgsaucen,“ sagde han med det ene Øje klemt listig til, lidt stolt over, at han fulgte med Tiden i Retning af Slagord fra københavnske Beværtningssteder.

En Dag i Marts i afskyeligt Vejr med tynd og vaad Sne rislende mod de gamle Ruder sad i den forreste Stue to trofaste Stamgæster fra Frederik VI.s Tid, Rebslager Gotfredsen og Slagter Slinge. Det begyndte at mørkne. De to gamle Samfundsstøtter havde siddet der i en tre fire Timer, hver paa sin Side af et lille Bord henne ved et Vindue. De hørte til en snart uddøet Generation, der kunde drikke mange Snapse til en halv Flaske Øl. Længe maatte Øllet tjene til kølende Læskedrik, naar en

stærkere Forgænger var fortæret. Dog havde Tidens Aand paavirket dem for saa vidt, at de af antagne hygiejniske Grunde havde ombyttet de rene danske Snapse og det fede „Hvidtøl" med Bitre og Tuborg-Pilsener. Gæstgiver Taagerup, gammel, asthmatisk, med Tøjsko paa sine ophovnede Fødder, sad bag Buffeten under Flaskehylderne. Omsider var baade Værten og Gæsterne faldne i Søvn, hvorfra de af og til vaagnede ved et hostende Grynt for strax at slumre videre.

Pludselig lød Gøen af flere Hunde fra Gaden. Rebslager Gotfredsen vaagnede og sagde til Slagter Slinge:

— Kan Du ikke holde din Kæft i og lade en anden En sidde i Fred og hvile sig ud til at høre Foredraget i Aften.

— Sludder! Det er jo Hunde. Jeg kan høre min egen Bismarck, Apothekerens Blanca og Brygger Olsens Bryde og en hel Hob andet Smaaskidt, som man ikke kan hitte Rede i.

Gotfredsen rejste sig med Møje ved Hjælp af Haandfladerne og brummede:

— Der er s'gu ikke nær Tævehunde nok til alle den Mængde Hanhunde i denne Satans By. Det er ligefrem umoralsk. Hvad skal nu et Stakkels Bæst som Apothekerens brunplettede Blanca stille op med saadan nogle Tampe som

Bismarck og Bryde? Hun — Blanca — maa jo komme ind under det, som i Bladene kaldes den lovbeskyttede Pro . . . spi . . . ku . . . tion.

— Lad mig sove, sagde Slagter Slinge, jeg skal s'gu høre paa Foredraget i Aften, saa gaar det jo dog ikke an, at jeg falder i Søvn. Sover De ogsaa, Taagerup?

Værten gabede højt bag Disken og sagde:

— Ja, jeg tror det s'gu næsten.

— God Nat, Taagerup!

— God Nat, Slinge!

— Det er nogle rigtige „Mumledyr", brummede Rebslager Gotfredsen, tog sig en Slurk Øl og satte sig ogsaa til at sove, men fik lige Tid til at se sig arrig paa den tykke Gæstgiver. Han sagde:

— Nej, hør ved De hvad, Taagerup! Det er dog forargerligt at se paa, at De sidder og snuer midt i Deres egen Forretning. Det er dog en anden Sag med Deres Gæster, som er ude for at more sig . . . Tænd dog Lampen, Menneskebarn, at en anden En kan se at sove.

— Godt Ord igjen Gotfredsen, sagde Værten og tændte Loftslampen, som rolig og trofast gav sig til at fortsætte sin mangeaarige Gerning: at sværte et Stykke Loft sort med sin Os.

— Nej, man kan s'gu aldrig faa Fred i dette Liv, sagde Rebslager Gotfredsen pludselig, da han blev vækket ved en raslende Lyd i Gangen og et Tag i Døren ud til Gangen.

Ind traadte en høj Officer i Feltkappe, fulgt af en Oppasser. Lyset faldt i et kjønt Ansigt af mørk Lød med en graaende, tyk opadsnoet Moustache. Bag Feltkappens Krave blinkede den sølvbroderede Uniformsdito.

Værten fôr op, tog et Tag bag i Bukserne, knappede Vesten over sin tykke Mave, kom i al den Fart, han evnede at sætte sig, ud foran Buffetten, bukkede og sagde:

— Velkommen, Hr. Kaptejn! Nu skal jeg have den store Ære at følge Dem til Deres Værelse. Det er dejlig varmt .... Tillader De, at jeg ærbødigst tager Deres Vadsæk.

— Tak — Oppasseren bærer den op.

— Ja, men jeg vilde gjerne have den Ære.

Taagerup tog Vadsækken ud af Tjenerens Haand, og de Tre forsvandt ud af en Dør.

Slagter Slinge havde rejst sig fra Stolen, stod stram, honnørmæssigt rettet med sin store kødfulde Haandside mod Panden som til en militær Hilsen. Men uheldigvis var Officeren kommen forbi, saa han ikke opdagede det, og Oppasseren sendte Slagteren et halvt indigneret

Blik, thi han opfattede denne saa kødelige Hilsen som en Satire over Militarismen.

Rebslager Gotfredsens tykke, dvaske Læber trak op til et Smil:

— Trandunken grinte ad dig, Slinge, sagde han. Det maa ellers være kreperligt at trakteres saadan af sine Medkolleger.

— Hold Kæft, Gotfredsen.

— Ja da har Du jo dog tjent Kongen som Dunk, vedblev Rebslageren.

— Det er Løgn din Hampevrider! Jeg tjente mit elskede Fædreland i Krigens Tid som ridende „Atollerist". — Og Du blev jo bare fri, fordi Du var bleven vindøjet og kalveknæet af immer at gaa baglængs. Et velskabt Mandfolk holder altid af det Militære, og de pæne Piger sværmer for dem og bisser rundt om dem som Køer i Solskin.

— Hæ! Ja især om dig, kan jeg tænke. For naar en Pige saâ din Bagfjerding, saa vilde hun sagtens blive bissetosset af lutter Forfærdelse. Var der nogen Sadel, der kunde rumme den, hvad?

— Jeg skal saamænd ikke misunde dig din Smule Bengevækst. Man skulde tro, at din Fader havde været Knokkeldrejer og havde klasket noget gammelt Horn- eller Benaffald bag paa dig i et arrigt Øjeblik.

— Du skulde nødig sige noget ondt om min salig Fader. Hans Penge staar endnu i det Hus, Du bor i. Og han var endda Slagter ligesom din Fa'r, og jeg synes, at det var „naabelt" at han hjalp en Konferent.

— Ja, det var i de gode gamle Dage, da man frygtede Gud og ærede Kongen, sagde Slagteren med pludselig Rørelse, men derved opnaaede han kun, at Rebslageren blev mere drilsk og sagde:

— Har Du skudt flere Tyskere i Krigen, end Du har slaaet Stude for Panden i Fredens Tid? Kan Du kjende Forskel mellem Folk og Fæ?

— Naar man ser paa Dig, kan det s'gu være svært nok, riposterede Slagteren, men tog sig i det ved Tanken om, at hvis han gjorde Rebslageren altfor vred, kunde det maaske falde ham ind at sige sin Prioritet op i hans Ejendom. Han tog en Alvorsmine paa og sagde med dyb Røst:

— Det er ikke værd, at vi to Medborgere og Landsmænd sidder og „hester" med hinanden ligesom de gjør inde paa Rigsdagen. Indvortes Tvedragt er den største Fare for vort elskede Fædreland. Skal vi ta' to og en halv paa det? . . . Saa nu er det fordrukne Madsvin ikke ved Haanden! Saa ta'r vi s'gu selv.

Slagteren hentede Øl henne fra Buffethylden og skænkede af Klukflasken ud i Snapseglassene.

— Ja i Aften skal vi jo høre Foredrag, sagde Slagteren.

— Hvad er det for en Komediantspiller, som nu skal vrøvle?

— Har Du ikke læst Avisen?

— Naar skulde jeg faa Tid til det?

— Jo, det er den Kaptejn, der kom nu. Han vil tale for Københavns Befæstning.

— Det Skidt! Jeg har hørt af Skolelæreren fra Tersløv, at Tyskerne smadrer den ned paa to Timer sammen med alle Københavns Kirketaarne og Tivoli og hele Mullevitten.

— Saadant et Fjols af en Degn! Skulde han forstaa sig bedre paa det end Officerer, som er fødte og opdragne til at kende til saadant Noget?

— Aa det er bare, fordi de vil tjene flere Penge paa deres Profession.

— Jeg synes, Du bliver Venstremand, Gotfredsen.

— Ja, det er fordi jeg ærgrer mig over disse Embedsmændskællinger, der er saa storsnudede, at de er lige ved at række Tunge ad En, naar man tager sin Hue af for dem. Men det skal dog vare lidt, inden jeg gaar med de Møgtrampere fra Landet.

— Du lader dig for meget beherske af dine . . . saadan rent personlige Følelser. Husk paa, Du er Statsborger.

— Det er s'gu galt nok at være Borger i denne By; jeg skal ikke have mere Borgerskab end det, jeg har, for Skatterne stiger immer. . . . Nej hør, hvor det mudrer nede paa Gaden! Denne Gang er det s'gu 'nte Hundekæresteri.

Slagteren løftede paa Rullegardinet.

— Nej, nu er det Folk, der kommer til Foredraget. Gaa med Gotfredsen!

— Næ—j. Jeg bliver søvnig ved al Slags Præken.

— Saa kan Du jo ligesaa godt sove inde i Salen som her.

— Nej, der lugter saa ledt derinde af alle disse Fruentimmers Ole Kolonne, som de smører paa sig, for at man ikke skal lugte deres Armesved.

— Der er da ingen af os, der er forvænte med Vellugt. Hvad? Slagteaffald — Tjære — Hamp! Gaa med Gotfredsen! Saa ta'r vi en Puns, naar Gudstjenesten — eller jeg mener Foredraget er forbi.

— Naa — skidt! Lad gaa da. Men Du maa „vaagne" mig, hvis jeg snorker højt.

X.

Der var ret godt besøgt i den rummelige og høje Sal med det rød- og hvidmalede Orkestergalleri over den til Sang eller Deklamation bestemte Tribune i den længst fra Indgangsdøren liggende Ende. Paa den sidste havde man opstillet en Slags Katheder, hvad man ikke før havde set. Thi de lokale Deklamatorer ved Byens Sangforeningskoncerter generede sig ikke for at vise deres Underkrop. De fandt, at den gjorde sin Nytte til at give deres Produktioner et vist dramatisk Liv.

Da Rebslageren opdagede denne Innovation, hviskede han til Slagteren:

— Nej, hør ved Du hvad. Det kan jeg s'gu ikke lide. Kan den Kamel ikke vise sine Ben frem. De har maattet laane ovre paa Hospitalet den Smule Bedepult, som Degnen Hagelberg læser Guds Ord op fra for de gamle Kællinger.

— Hvad gjør det?

— Jo Bibelen er s'gu dog lidt finere paa det end Københavns Befæstning.

— Hver kan jo være god for sig. Siger ikke altid Godsforvalter Hansen fra Kragerup, naar han ender sin Tale for Højrekandidaten: For Gud, Konge og Fædreland?

— Ja, men det er noget Sludder.

— Pst — pst! Gotfredsen. Der er Kaptejnen!

— Vandrende Lirekasse!

— Føj . . . føj . . .!

— Ja saadan siger da nogle Blade — og det ene kan s'gu være lige saa godt som det andet.

— Pst — dog!

Man maa ingenlunde tro, at Gotfredsen egenlig var Venstremand. Men han var, som han selv sagde, født med en Modsigelsesaand indvendig. Havde det været en Venstretaler, der var traadt op, vilde han ogsaa have følt sig forpligtet til at opponere.

Med et ret elastisk Sæt svang en høj, smækker Officer i den kjønne Generalstabsofficersuniform sig op paa Tribunen og stillede sig bag den hellige Læsepult. I det ikke stærke Lys tog hans Ansigtsfarve sig ud som mørk Bronce; i det mørke Overskægs Spidser glimrede fine Sølvtraade.

Han talte med behagelig, blødt indsmigrende Stemme. Han ydede en varm Hyldest til vor Grundlov, vort dyreste Klenodie, han priste Frihedens Velsignelser for Land og Folk, *nota bene*, naar en stærk Fædrelandsfølelse laa bag det Hele. Han tog ikke saa faa Bravoer paa disse veltournerede Fraser, hvis lyriske Tinte og Tone ikke var saa stærkt paasmurt, at den skar i de meget faa Kræsneres Øjne og Øren.

Efter let at have mindet om det mandige Forsvar af København mod Karl Gustavs „Skjortemænd" — ved hvilket Sted Rebslageren hviskede til Slagteren: Mon de havde Nattrøjer under dem? og paastod, at Svenskerkongen hed Gustav Adolfsen — gik Taleren over til den saglige Side af Foredraget. Men ret snildt indstrøede han Vittigheder og Smaaindfald for at faa det Tunge til at glide ned. De ikke mange tilstedeværende Damer — alle af Honoratiores, undlod ikke at kvittere for Forstaaelsen ved at le diskret paa de Steder, som Foredragsholderen havde ønsket en saadan Anerkjendelse, og under en Pavse gik det fra Øre til Øre: „Et ligefrem nydeligt Organ" . . . „Ja det har rigtignok en anderledes Klang end Provstens og Kapellanens" osv. — osv.

Toldforvalterens Frue, der i sin Tid, mens hendes Mand var i Embede paa Fyen, havde

underskrevet en Indbydelse til frivillige Bidrag til Kanoner til Fædrelandets Forsvar og havde ladet sætte „Toldforvalterinde“ under sit Navn, fik flere Gange Taarer i Øjnene, om end hun var noget skuffet over, at Kaptejnen ikke tog dybere patriotisk-lyriske Greb i Strængene. Ligesom i Kirken maatte hun se at faa Taarer i Øjnene ellers havde hun ingen Nydelse af det Hørte. Hun havde en Evne til at kommandere Taarerne frem. Hun valgte Øjeblikkene, naar Kaptejnen sagde: vort Land, som vi dog alle holder af, men blev lidt skuffet, da han hverken nævnede Gud eller Kongen. Derimod vandt Kaptejn Roll de studerede Embedsmænds Agtelse, da han, efterat have kaldt Provisoriet en sørgelig, men uundgaaelig Nødvendighed, citerede: *Consules videant ne detrimentum capiat republica* og strax i hurtig Takt oversatte Latinen ligesom Lieutenant von Buddinge i „Genboerne“ sit Tysk for Kobbersmedesvenden.

Med livlig og rask Fantasi malede han Billeder af fremtidige Kampe, hvorledes de vilde tage sig ud og forløbe ved Befæstningens forskellige Fronter, naar og hvorledes Oversvømmelser kunde træde afgørende til, paaviste, at selv om Rydning af Skov under den største Fare maatte blive nødvendig, vilde vor Hovedstads skjønne Omegn ikke væsenlig faa et for-

forandret Præg. Han tog Analogier af Boulogneskovens Rydning i Belejringstilfælde. Han imødegik med affejende Ytringer de Indvendinger, der var gjorte, og som kunde tænkes at ville blive gjorte mod Kjøbenhavns Befæstning, indrømmede Modstanderne ærlig Overbevisning — men Sagkyndigheden maatte her som overalt sige det afgørende Ord — hvem vilde vel appellere til den tilfældige Majoritets Afgjørelse af et mathematisk eller filosofisk Problem? Og som Udviklingen nu var gaaet for sig, var Krigsførelsen lige saa fuldt en Videnskab som Mathematik eller Filosofi.

Dette behagede særlig de studerede Embedsmænd. Byfogden raabte lydelig „Hør!" Saa kom de andre klattende efter som Panurges Faar.

Alle indrømmede, at Foredraget var udmærket holdt, at der ikke havde været en eneste Snublen eller Fortalelse i de halvanden Time, hvori Kaptejnen havde talt. Distriktslægen sagde til Byfogden, at det mindede ham om Halls og Kriegers glimrende Taler. Kun Rebslager Gotfredsen sagde paa Slagterens æskende Blik, „at den Enes Sludder kunde være lige saa godt som den Andens, men tale kunde Kaptejnen, det flød fra ham som Skidt fra Spædekalve."

Kaptejnen endte med at udbringe et Leve

for Konge og Fædreland, men havde den Smag at lade Gud blive uden for Spillet.

Derefter sagde han, at det vilde glæde og smigre ham meget, om der paa Grundlag af disse faa Bemærkninger kunde rejse sig en Diskussion, der alsidigere, end det kunde ske fra Enkeltmands Side, kunde oplyse den for vor Tilværelse som selvstændig Nation saa vigtige Sag — Danmarks Livssag. I saa Tilfælde vilde han driste sig til at foreslaa — og han haabede, at Forsamlingen vilde være af hans Mening og tilkendegive det — at vælge Byens øverste Øvrighedsperson, Hr. Byfoged, Borgmester og Herredsfoged Ring til Ordstyrer og hos ham udbede sig Ordet. Byfogden rejste sig. Et „Hør" lød. Byfogden gik op paa Tribunen, stillede sig paa Talerens Plads og sagde henkastende ud over Forsamlingen:

— Efter det grundige og Sagen fra alle Sider belysende Foredrag af Hr. Generalstabskaptejn Roll, hvis Sagkundskab jo er hævet over al Tvivl, tænker jeg ikke, at nogen her Tilstedeværende har Mod til at indlade sig paa en Diskussion. Men for at imødekomme Hr. Kaptejnens nys fremførte Ønske spørger jeg den ærede Forsamling, om Nogen ønsker Ordet.

Efter en Pavse paa nogle Sekunder var Byfogden paa det Rene med, at en Diskussion

ikke vilde komme i Gang og beredte sig til at foreslaa et Hurra for Kaptejn Roll — og begyndte:

— Da altsaa ingen ønsker Ordet — saa . . .

Da lød der fra Salens fjerneste halvmørke Baggrund:

— Maa jeg bede om Ordet?

Alle Hoveder vendte sig bag ud, som var de trukne paa en Snor. Stemmen var en Kvindes, det var tydeligt at høre. En høj, fra øverst til nederst sort indhyllet Skikkelse med Slør for Ansigtet havde rejst sig.

Da Pavsen indtraadte, vaagnede Rebslager Gotfredsen ved, at han snorkede, men i Troen, at det var hans Nabo, hviskede han:

— Lad være med at snorke, din Studebedrøver, og lad andre Mennesker faa Lov til at sove i Fred — men Slagteren kneb ham i Armen og fik ham til at vende Hovedet i Retning med de øvrige Tilstedeværende. Rebslageren vilde lige til at sige: „Hvad Fa'en er det for En?" da Byfogden, der havde havt svært ved at faa Bugt med sin Forbavselse, oppe fra Tribunen sagde med usikker Stemme:

— Maa jeg spørge: Hvem ønskede Ordet?

— Frøken Augusta Gram, lød det højt og klart fra den mørke Skikkelse paa den halvmørke Plads.

Distriktslæge Gram var røget op fra sin Stol, saâ med Udtryk af Bestyrtelse og Fortvivlelse hen mod den høje Kvinde. Hans Læber bævede, hans Kinder glødede; hans sitrende Hænder holdt fast om Bænkens Rygstød — han kunde ikke sige et Ord.

Augusta Gram slog Sløret til Side og saâ koldt og stort ud i Salen under den indtrædende Pavse. Byfogden stammede med Blikket hæftet spørgende paa Generalstabskaptejnen.

— Ja jeg véd ikke, om Hr. Kaptejn Roll under disse ejendommelige Omstændigheder vil...

— Naturligvis, svarede Kaptejnen — det skal være mig en Ære.

Der laa i Stemmeklang og Ansigtsudtryk dette nedladende Galanteri, der er saa krænkende for mangen stolt og selvstændig Kvinde.

Der gik en Dønning gjennem Forsamlingen. Stærkest højnede den sig i det kvindelige Mindretal. Den flød over i Skumsprøjt: Ord som Uh! — føj! — næh! — Nu har jeg hørt det med — fusede ud over de nærmest siddende.

Med ironisk Dvælen paa hvert Ord, sagde Byfogden... Altsaa... Frøken... Augusta... Gram... har Ordet!... Ønsker Taleren det fra sin Plads eller her fra Kathedret?

— Tak, jeg staar godt, hvor jeg er, sagde Augusta Gram fast og ligegyldigt. Og i hendes

følgende Ord var der lige saa lidt Vaklen eller Ordforlegenhed som i Kaptejn Rolls nys holdte, omhyggelig gjennemstuderede Foredrag.

Efter en kort Bemærkning, der ironisk beklagede, at Kærligheden til vor Forfatning var saa varm, at den knuste samme Forfatning i sit Favntag, gik den kvindelige Taler lige løs paa den saglige Del. Hun havde grundig sat sig ind i Alt, hvad der var skrevet mod Befæstningen, stillede Modgrunde op mod Muligheden af et heldigt Udfald af enhver af Kaptejnens imaginære Kampe foran Fæstningen i Terrænet, mod hans Paastande om Byens Sikkerhed for et Bombardement; lod sig tilsyneladende ikke irritere af den lette Tinte af Ironi, som Modstanderen lagde i sine Svar, lod sine Tal opmarchere mod hans Tal, sine Kanoner mod hans Kanoner og tvang ham til at indlade sig for Alvor med hende. Hun naaede endog til at irritere ham en Smule ved at modsige ham i en Paastand angaaende Rækkevidden af en mulig fjendtlig Flaades Skyts, saa han sagde:

— Men Frøkenen maa dog indrømme, at jeg som Specialist maa have nogen Autoritet.

Augusta Gram svarede:

— Jeg erkender min Modstanders sandsynlige Overlegenhed i at stille en Kanon, lade

den, fyre den af, men de Autoriteter, jeg støtter mig paa, kan vel veje op mod hans.

Og nu kom en Række Udtalelser af Sagkyndige mod Københavns Befæstning.

Blandt Tilhørerne, som ikke forstod et Muk af Sagen, herskede der alligevel en vis livlig Stemning, frembragt af Sympathi for den smukke, smilende Generalstabskaptejn og af Forargelse over Augusta Grams Frækhed. Forargelsen var tilsat med Forundring plus Beundring, „for hun talte jo brillant for sig — men hvor ukvindeligt! . . . føj!"

„Toldforvalterinden" sagde til Distriktslægen:

— At De tillader det, Doktor Gram!

Distriktslægen blev vred og sagde:

— Vil De have, at jeg skal springe op og gjøre Skandale med et Forbud?

— Ja.

Saa giver jeg Dem Fuldmagt til at handle paa mine Vegne.

„Toldforvalterinden" fnøs med Diskretion.

Doktor Gram var ogsaa vred, meget vred men ogsaa forknyt ved Tanken om, hvad hans Kone vilde sige, naar nu Augusta, umiddelbart før sin bebudede Afrejse, tog Afsked fra Byen med en saadan forbandet Skandale.

Det bølgede i ham. Han ønskede, at han havde et Glas Dry Sherry, at han kunde gyde

det paa Bølgerne som dæmpende Olie. Somme Tider var han lige ved at græde. Thi hans Datter Augusta talte saa klart og flydende, og nu mindedes Faderen, at hver Gang han i sine begejstrede skandinaviske Ungdomsdage, paa denne eller hin Side Sundet havde taget Ordet for sine „Idealer", var hans Tale „gaaet over i Midten ligesom Degnens Præken" — hvad enten det nu skyldtes Mangel paa rhetorisk Naturbegavelse eller en af svensk Punch omtaaget Hjerne. Men — alligevel . . . det var en Skandale . . . „og hvad Fanden skal jeg arme Mand gjøre?"

Diskussionen kom nu ind paa, om det befæstede København kunde blive forsynet med Tropper fra de andre Landsdele, om ikke Troppetransporten vilde blive stoppet af Fjenden osv. osv. —

Publikum stod som Jesper Ridefoged over for Disputen mellem Per Degn og Erasmus Montanus. Flertallet var paa Kaptejnens Side. Selv Rebslager Gotfredsen hviskede til Slagter Slinge:

— Ja, jeg er altid for Posetionen mod „Byrostokratiet", Dokterens Datter kan s'gu ordenlig tæve Kaptejnen af, men hun kan dog aldrig blive andet end et Fruentimmer, hvor udspekuleret hun saa er, og dersom min lille rødhaarede Kathinka var stor og vilde træde op

og gøre saadan en Komedie — saa skal Fa'n brodere mig, om jeg ikke smækkede Klæderne op paa hende og gav hende no'ne flade no'ne paa det Sted, hvor hun er højest, naar hun plukker Jordbær.

Byfogden var ved at blive søvnig under sit Ordstyrerembedes Byrde. Efter en Replik af Kaptejnen foreslog han Afslutning. Men Kaptejn Roll sagde:

— Hvis Forsamlingen ikke ytrer et meget energisk Ønske om Afslutning, vil jeg for mit Vedkommende glæde mig uendelig ved at fortsætte Diskussionen med en saa udmærket udrustet og aandfuld Modstander.

Men han saâ den Haan og det Had, som Augusta Grams store Øjne slyngede mod ham.

Paa et Vink af Kaptejnen, sagde Dirigenten:

— Den Dame har Ordet.

Augusta Gram sagde:

— Jeg skal blot bede den ærede Forsamling have Taalmodighed og høre paa nogle Spørgsmaal, jeg vil gjøre den ærede Foredragsholder. Nr. 1: Vil han raade til forfatningsstridige Forholdsregler, hvis Folkethinget fremdeles nægter at give Penge til Kjøbenhavns Befæstning?

Kaptejn Roll:

— Om en Forholdsregel i Kraft af en pro-

visorisk Lov er forfatningsstridig eller ikke, maa vist min ærede Modstander overlade Juristerne at afgøre.

Augusta Gram: Naa! Nr. 2: Hvis Konflikten tilspidser sig, tør saa den ærede Foredragsholder virke for, at en Troppeafdeling bryder ind i Folkethingssalen og splitter Forsamlingen med Bajonnetter.

Kaptejn Roll: Nej.

Bravo og Hør fra Forsamlingen.

Augusta Gram: Det gjør mig ondt. Thi hvis den ærede Foredragsholder havde Mod til at virke for et saadant Statskoup, vilde jeg respektere ham og den Regering, der formaaede at lægge os under Aaget i Kraft af en fuldbyrdet Kjendsgjerning.

Forsamlingen tav. Kun „Toldforvalterinden" raabte: Spræng Folkethinget! — men hendes Mand greb hende i Armen og sagde:

— Føj, Rosalinde! Ikke tale offenlig! Det er galt nok med Doktor Grams Datter.

Augusta Gram: Jeg holder lidt paa Kraftens og Styrkens Ret, men har den dybeste Foragt for Lirkeri, Luskeri, Prokuratorkneb og Prangermoral. Vil og kan Oppositionen skabe en Tilstand, hvor hver enkelt Rekrut slaar Spaden i Jordklumpen og raaber: Jeg møder ikke paa Session —, hvor Skattekræverne jages paa

Porten med Høtyve og Rævehagl — saa holder jeg paa Oppositionen. Skal det hele ende med et vrøvlet Pløre, hvori brudte Løfter og svegne Standpunkter driver om, saa tror jeg ikke paa andet end paa Landets Undergang.

— Føj — fy — nej . . . lød det fra Publikum.

Hun stod høj og rolig, til Larmen var stilnet af og sagde:

— At man forandrer sin Mening — at man forandrer den radikalt som Apostelen Paulus efter Lynnedslaget paa Vejen til Damaskus — det respekterer jeg. Men at sno og liste sig ad Omveje, det er foragteligt. Lige saa lumpent er det, naar en Mand, der i Ungdommen har været modig, bliver fejg og imødekommende, naar han vil avancere, og svigter dem, han i sin Tid æskede til Kampfæller for en klar og ærlig Sag. Da vil Begejstringen for den ranke Troende vende sig til dyb Foragt for den slunkne Renegat. Vort Lands nyeste Historie frembyder iøjneskrigende Exempler paa en snigende Fornægtelse af, hvad Fornægterne i sin Tid kaldte Idealerne . . . Hvis min ærede Modstander ikke ønsker Ordet, har jeg ikke mere at sige.

Distriktslæge Gram havde under sin Datters sidste Ord vredet sine Hænder, saa Knoerne knagede.

Kaptejnen sagde:

— Den ærede Forsamling er træt og — oprigtig talt — det er jeg ogsaa. Jeg vil slutte med: Et Tak til den ærede Forsamling — en Tak til min tapre Modstander, til hvem jeg blot vil sige: Jeg bliver aldrig radikal. Det er min Natur imod.

Bravo! bravo! Hør! Hør.

Rebslager Gotfredsen vaagnede og sagde til Slagteren:

— Kan Du ikke holde din Kæft, din Tarmeskraber og lade en anden En være i Fred. Nu var jeg falden saa dejlig i Søvn igjen.

Ude i Garderoben var det fine Publikum enig i, at Augusta Gram havde prostitueret sig i højeste Grad, og at nydeligere og galantere Mand end Kaptejn Roll fandtes ikke i Landet.

— Det er et Generalsemne, sagde „Toldforvalterinden".

XI.

Der var endnu to Timer tilbage, før det sidste Jernbanetog afgik.

Maanen var kommen op, og Byens Magistrat havde, som sædvanlig, sparet Gassen i den Anledning.

De krumme Gader laa tomme hen i det blaahvide Lys og saâ for Augusta Gram, som ene gjennemvandrede dem, helt løjerligt ud. Det var hende, som om det var en By, hvor hun ikke havde været i lang Tid, og som hun nu gjensaâ i Drømme. Det kom hende for, at Forhandlingen i den slet belyste Sal med den fjendtlige Stemning omsurrende hendes Øren, havde varet en Uendelighed.

Hun var paa en Gang lettet og angst. Hun havde jo afventet den Aften for at gjøre Regnskab op med det Menneske, der havde ødelagt hendes Livslykke, for at hævne sig ved at vise ham frem som en almindelig middelmaadig dansk Embedsjæger. Denne Mand, som hun havde set i et

stort Fremtidshaabs Straaleskær med Sejerskrans om Panden, han skulde vises i hele sin Middelmaadighed som en flad Folketaler, anglende paa en Gang efter Popularitet og Avancement; af samme Race som de gamle dybt foragtede Frihedsrenegater med deres nuværende Guldbroderi, Kors og Stjerner. Hun var forfængelig nok til at tro, at hun havde skilt sig godt ved sit Hværv og sat Kaptejnen til Vægs — var temmelig sikker paa at have ramt ham paa hans ømme Sted, brød sig ikke om, at han havde fundet Sangbund hos aandelige Plebejere.

Men. . . forknyt var hun. Mørke og Mulm vilde ligge over hendes Vej — det sidste lyse var denne By, der saâ saa dum ud, mens den laa der og grinede hende i Møde i Maaneskinnet. Naar hun kom til at sidde ene, omgiven af det Selskab, hun i Aarevis havde havt: bitre Tanker over et forspildt, glansløst Liv, eller hun vankede om i den store blomsterløse Menneskeørk, da var der kun et graat Frostmørke at opdage til alle Sider.

Øjebliksvis var Augusta Gram ved at fortryde, at hun ikke havde fundet sig i at slentre Resten af sit Liv hen her i denne dumme By. Om ikke hun kunde udrette andet, hun kunde

dog forarge og irritere den ved aabenlys fremvist Foragt for Borgermusikens Yndlingsmelodier.

Der var jo længe, til Toget gik, og hjem vilde hun ikke for nogen Pris. Men der var ét Sted, hun havde syntes om: en høj Bakke i Randen af en ret stor Skovstrækning tæt uden for Byen. Der havde hun paa sin Vis søgt at stille sin Trang til en vid Horizont og til frisk Luft. I Aften var det jo blæst ret lystigt op, og i Maaneskinnet maatte Landskabets langt strakte, svagt krumme Linjer kunne tage et vist Storhedspræg.

Hun var lige kommen op paa en Bakke og havde fæstet sine Øjne paa Skyerne, der galoperede over Maanens Ansigt. Hun nikkede sympatetisk til disse Skyer, fordi de havde saa lidt Respekt for den gamle Drabants i Aartusinder grundfæstede Anseelse og uden mindste Avtoritetstilbedelse gik deres egen Gang. Hun morede sig over de Kirketaarne, der kunde skimtes i Landskabet. De tog sig lige saa flove og ukarakteristiske ud som det, der blev lært i Ly af dem: et oprindelig mægtigt, begejstret, tungsindigt Verdenssyn, nu ynkelig beklippet til en avtoriseret Statsmoral, tilpasset for tankeløse Bedsteborgere.

Augusta Gram vejrede noget Levende i sin Nærhed. Det fra en Birk nedfaldne Løv raslede

— hun hørte noget som et stakkat Aandedræt. Hun rejste sig fra Bænken, saâ sig om og opdagede en lille, sammenbøjet Figur, der i det sære Lys og Omgivelser godt kunde ligne en muldopskudt Bakketrold. Den stod med noget Purrekrat som Baggrund. Et hvidt Ansigt og et stort graat Fuldskæg tonede frem.

Augusta Gram var endnu ikke sikker paa, om Skikkelsen tilhørte hendes Fantasis eller Virkelighedens Verden, da hun saâ et skaldet Hoved blottes og hørte en ret smuk men svag Mandsstemme sige:

— God Aften, Frøken! Tak for i Aften! Men De kommer dog til at se at gaa uden om „den store Bøjgen".

Augusta fæstede Øjnene skarpt paa ham. Det var den lille, underlige Postmester Momsen, der levede i Byen som en Eremit, overseende de andre Embedsmænd. Til Gengæld betragtede de ham med et Skuldertræk som en uskadelig Særling.

Nu randt det hende dunkelt i Hu at have hørt om ham, at han oprindelig havde været en vild Fremskridtsmand, fuld af fantastiske postale Reformideer. Derpaa var han kommen bort fra Centralbestyrelsen, fordi han havde skrevet en respektstridig Piece, og havde henlevet en Række

Aar i et Par Postmesterembeder i Provinserne. Augusta havde aldrig vekslet et Ord med ham før.

Hun saâ forundret op paa ham. Han saâ op og ned ad hende, smilede, saa hans forlorne Tænders Guldstifter blinkede i Maanelyset og vedblev:

— Ja — hvis De havde været en Mand, havde De havt Chancer, for De er høj og skikkelig ved Magt . . .

Augusta maatte smile. Den lille Mand lo kort og højt, saa det gav Ekko fra Skoven.

— Hvad mener De? spurgte hun, efterat hun havde overvundet sin første Tanke: at vise ham af. Han svarede bestandig leende:

— De er intet Geni, Frøken, men De er et godt og klart Hoved. De ser godt ud, og det kan bære Dem igjennem meget. Men her i dette Muldvarpehul er De foreløbig — ja maaske for bestandig, en Umulighed.

Augusta troede at skimte, at hans smaa, brune Øjne fik en sær fugtig Glans. Hun begyndte at faa en Smule Sympathi for den sære Mandsling med den indtagende Klang i Stemmen.

— Vi véd, jo hvem vi er. Jeg har altid godt kunnet lide at se paa Dem. Jeg har hørt paa Kontoret en Assistent fortælle sin Kollega, at De vilde tage til København og læse til Lærerindeexamen. Hvorfra han vidste det? Der

er jo Huller og Revner i alle de Kasser nede i denne vigtige Handelsstad, som den kaldes i Geografierne. Det gjør mig ondt for Dem.

— Hvorfor?

— De er altfor gammel til at begynde paa den Metier. De er over 30 Aar — ikke? Ja jeg hader, hvad der kaldes Galanteri mod Damer. Det er kun et Dække over, at den Galante betragter dem som Tillægs- eller Luxusdyr.

— Jeg er over 30 Aar. De har Ret.

— Naa. Ser De, Frøken! Her i Danmark er en Stilling som Lærer god at begynde med. Alle vore mest ansete Personligheder har været Timelærere. En ydmyg Begyndelse har altid noget Rørende ved sig. Desuden, vi har kun ét Universitet, saa Folk med videnskabelig Drift er her ikke stor Plads for. Embedsvejen er for aandelig anlagte Folk en Vej som fra Jerusalem til Jeriko. Den barmhjertige Samaritan er den faste Indtægt og Pensionen, som til Nød kan forbinde de Saar, Røverne slaar Vandringsmanden. De, der ikke har Mod til at slaa ned paa den Bane, maa bjerge Livet med Undervisning, og paa den slaas de ogsaa ihjel, naar de ikke vil sleske eller hykle, for saa avancerer de. Men begynder *De* først nu at blive Lærerinde, saa kommer De aldrig videre, bliver f. Ex. neppe gift.

— Hvor kan det interessere Postmesteren, om jeg bliver gift eller ikke?

— Jo, for jeg vilde gjerne have, at De skulde faa nogle Børn. Ja le — eller bliv forarget, om De vil. Kvindernes Tid er endnu ikke kommen, og hvem véd, om den nogensinde kommer. Men De er rank og høj, klog og begavet, og fik De en Mand med samme Egenskaber, var der Haab om, at et af Deres Børn baade vilde blive begavet og smukt, saa var der Haab om, at han kunde udrette Et og Andet, som var noget værdt.

Augusta fik en stærkere Sympathi for den Lille. Havde hun ikke i stille Timer ligget under for lignende Tanker, som den sære Fyr nu udtalte med disse sine sidste Ord?

Postmester Momsen tog atter til Orde efter en Pavse:

— Ja — jeg har en ulykkelig Kærlighed til Alt, der viger bort fra de slagne Veje, og det er mit Livs Pine. Jeg vilde saa gerne selv have gjort det. Jeg havde virkelig et videre Syn end Kontorkniplernes Gros . . . ligesom De synes at se noget større paa Tingene end velopdragne Embedsmændsdøtre plejer. Men De er køn, og jeg er grim, og hvad værre er, lille og tynd. Havde jeg bare været stor og velnæret, havde jeg ogsaa havt et gladere Sind.

Jeg kunde da have holdt Bordtaler og udbragt Festskaaler. Mange af dem, der sidder højt til Bords i Embedsetaten, i Kirken og Skolen, skylder deres Krop, deres Evne til paa Kommando at se enten højtidelig eller gemytlig ud, og lignende Guds Gaver deres Lykke. At være Alvorsmænd paa Bagateller, at grine med Tivolihumør eller torskeagtig Overlegenhed ad det, der springer frem i det flade, aandelige Terræn her til Lands, er den sikre Vej til rigelig Affodring med Gager, Kødmad og Dekorationer. Danmarks største Geni, Søren Kierkegaard, blev dræbt af Sorg over at leve i den store Kjøbstad, halv frygtet, halv begrint. Han havde ogsaa et uselt Kropstykke . . . ellers havde han maaske faaet en Explosion lavet.

— Hvorfor fortæller De *mig nu* alt dette, Hr. Postmester? Vi har jo aldrig kendt hinanden. Jeg vilde sikkert ikke forstaa, hvad De har villet eller evnet, og hvad der er foregaaet i mig, kan De jo ikke have Begreb om.

— Nej. Men De har i Aften vist Mod til at trodse. Og desuden . . . jeg har længe været glad, naar jeg har mødt Dem. Jeg har baaret paa en aldeles platonisk . . . eller resignerende Kærlighed til Dem, fordi De ser helt anderledes ud end andre kønne Kvinder, og fordi De har skyet alt Maskepi med den omgivende Dyre-

verden ligesom jeg selv . . . Jeg vil tillade mig at sende Dem et Manuskript — Optegnelser af mit Levnet — Titelen er: „Løbet ud i Sandet". De vil deraf se Beviset for, at alle mine Ideer om Reformer i det Omraade, jeg virkede i, først er blevne tiede til Døde, saa overbrølede af de bureaukratiske Kæmpestude. De har saa plukket dem i smaa Stykker og paa Grundlag af dem reformeret hist og her. Jeg har skrevet imod dem — flere Piecer — de er blevne affejede med, at mine Ideer saa godt nok ud paa Papiret, men var aldeles upraktiske . . . Først da jeg fik Attest fra en udenlandsk Avtoritet for, at én af dem var god, tilegnede en Landsmand sig den som sin — og han havde Magt til at besørge mig overbrølet og i Tilgift karikeret i et yndet Smudsblad. Da jeg saa i et Blad, naturligvis et af den endnu magtesløse Oppositions — begyndte at vise Tænder og lod ane, at jeg vidste mere, end det var de Indflydelsrige bekvemt, og da de var bange for, at jeg vilde risikere Alt og tage Bladet helt fra Munden, gav de sig til at tinge med mig pr. Kommissionærer. Jeg var endelig træt, min Familie var død ned omkring mig . . . jeg havde at vælge imellem at sulte eller lade mig levende begrave, men med nogenlunde rigelig Føde i Gravkammeret lige til min Død . . . Gid det maa gaa Dem bedre . . .! Tak,

fordi De har gjort Skandale i Aften! Det vil trøste Dem at huske det, hvis Resignationens haarde Nød bliver Deres Lod. Min Kærlighedserklæring med paa Vejen!

Han gjorde et underligt, pludseligt Spring bag ud og løb ned ad Højens Skraaning, hvor den mørke Skygge af Skoven snart slugte ham.

Sært opreven gik Augusta Gram sin Gang til Jernbanestationen. Samtalen med den løjerlige lille Postmester havde kastet et grelt Lys over hendes sidste Bedrift. Hun saa klart, at den var et tabt Slag. Der var Ingen, hun sagde Farvel til, og Ingen, der sagde Farvel til hende paa Stationen.

Lange glædeløse Aar, hvori hun tog Skolelærerindeexamen, fik Timer, fortvivlede, kæmpede for at naa til Resignation! Det er ikke sandt, naar det siges som en almindelig Sandhed, at den har været lykkelig, som har været godt skjult. De smerteligste Lidelser er de tavse i Sindets Dyb, de, der gnaver som Mus under Mulde paa Livsglædens Rod.

En af Naturen kraftig Organisation har kun et eneste Dulmemiddel for disse Lidelser. Om det end langtfra helbreder, saa lindrer det altid. Det er Arbejdet.

Augusta Gram tog sig af sin Lærerindegjerning med Iver; i sin Fritid studerede hun

og samlede sig mere og mere om Kulturhistorien.

Hun havde været ansat nogle Aar ved en af de kjøbenhavnske Kommuneskoler. Dens Inspektør var en munter og ret dannet theologisk Kandidat. Han havde ikke været troende nok til i sin Tid at gaa Præstevejen, og i Skolen, som jo havde Religion til Hovedfag, lod han de enkelte Lærere deri passe deres Gjerning, overlod dem egentlig Lærefrihed, tog sig ikke synderlig af, om de var Højkirkelige, Grundtvigianere eller ligesom han selv lidt rationalistisk anstrøgne. Det var gaaet saadan i en Del Aar, og det var gaaet godt. Skolen nød endog særegent Ry for sin Kundskabsmeddelelse. Men saa begyndte de pietistiske Skyer at dæmre frem paa Horizonten, samlede og tyknede sig. Om der end ikke fra oven udstædtes direkte Befalinger, mærkede dog Inspektøren, at Thermometret begyndte at falde stærkt ned mod det orthodoxe Frysepunkt. Thi Skoledirektøren, der aldrig hidtil havde viet Religionsundervisningen nogen sær Interesse, udtalte i al Almindelighed ved sine Besøg, at Tidsbevægelserne nødvendiggjorde, at Skolens Religionsundervisning holdtes i stræng Overensstemmelse med Folkekirkens symbolske Bøger og deres Bibelopfattelse.

Inspektøren var en altfor erfaren dansk Funktionær til ikke at forstaa en halvkvædet Vise.

Augusta Gram skulde rykke op med sin Klasse, og der skulde Børnene have dogmatisk Undervisning. Hidtil havde hun læst Bibelhistorie med dem. De skjønne Sagn fra det gamle Testamente havde glædet hende lige saa vel som Børnene. Hun havde fortalt dem med Liv og med Forstaaelse af deres barnlige Poesi, som tog hende selv fangen.

Strax efter Examen bad Inspektøren hende med sædvanlig Venlighed om at se ned paa hans Kontor. Han sagde:

— Kære Frøken Gram — jeg maa takke Dem for Deres udmærkede Examination og for det smukke Resultat, De har naaet med Deres søde Smaapiger. De bliver vel ikke vred, naar jeg gjør en ganske lille bitte Bemærkning. Vel?

— Gud bevares, Hr. Inspektør!

— Ser De — nu ønsker jo Præsterne — det siger Direktøren selv — at der ved Undervisningen i det gamle Tetsamente bør gøres opmærksom paa, hvorledes Alt i det peger hen paa det ny.

— Det lærte jeg ogsaa til Examen —

— Ser De det! Og nu kommer det, Skam, rigtig paa Dagsordenen, saadant Noget. Ser De,

i næste Klasse skal det jo gaa farlig løs paa Katekismus.

— Kan jeg ikke blive fri for den Undervisning?

— Nej, nej — kære — det gaar, Skam, ikke. For fik De Lov til at være fri for den, saa vilde de allerfleste af Lærerinderne ved Skolen bede om det samme. Ja, jeg kan jo kun tale om vor Skole, men der siges i Almindelighed, at over de halve af Lærerinderne ved Københavns Kommunes Skolevæsen er hemmelige Fritænkere.

— Jeg har aldrig lagt Skjul paa, at jeg ikke tror paa den orthodoxe Kirkelære.

— Død og Pine! Lad det blive mellem os! Saa gjør det jo egenlig ingen Ting, hvad Mening man har, blot man ikke offenlig udtaler den.

— Jeg har aldrig udtalt mig her i Skolen om, hvad *jeg* tror eller ikke tror.

— Nej . . . nej. Misforstaa mig ikke . . . Det var blot et lille Vink jeg vilde give Dem. Jeg er, Skam, ingenlunde intolerant, men der er Strømninger oppe i Tiden, som Avtoriteterne forlanger, at Skolen skal gjøre skarp Front imod.

— Og alle dens enkelte Lærere maa skuldre og se om til den orthodoxe Højreside?

— Ha, ha! Ja, saa længe de er under

Gevær — for at blive i Deres egen militære Lignelse — det er, saa længe som Skoletiden varer.

— Men det bliver jo vanskeligt at lære noget som rigtigt, naar man selv er overbevist om, at det er forkert.

— Hm — For Exempel?

— Arvesynden og dens blodige Forsoning.

— Død og Pine! De Ting maa Skolen paa det strængeste holde paa. De er netop saa voldsomt paa Tapetet i den seneste Tid. Selv ældre Præster maa lade sig drive med den stærke Strøm fra den indre Mission. Personlig ynder jeg ikke denne Retning, naar jeg skal sige min personlige Mening.

— Men, Hr. Inspektør, de Dogmer, jeg nævnede, er mig saa frastødende, at jeg ikke *kan* lære Børnene dem.

— Hm! Det var forbandet, oprigtig talt. Jeg maa saa se, om jeg paa en eller anden listig Maade kan skaffe Dem Timer i Regning, Geografi eller saadan Noget. For jeg vilde saa nødig miste Dem. Oprigtig talt, Deres hele Væsen, Deres mange Kundskaber kaster en vis Glans over Skolen. For hvor dygtige og samvittighedsfulde Lærerinderne her end er i det Hele, saa er der — ikke mine Ord igjen — just ikke saa mange, jeg vilde kalde Damer.

De hilste gjensidig paa hinanden. Augusta sagde:

— Tak, Hr. Inspektør!

Men da det kom til Stykket, kunde eller turde Inspektøren ikke lade Augusta Gram skifte Fag, uagtet han grundede derpaa i Sommerferien, som Augusta vilde tilbringe alene paa Landet i Nordsjælland. Men Energi eller Mod hørte nu ikke til den brave Mands Egenskaber. Han gjorde Intet ved Sagen og tænkte som sædvanlig: „Det gaar s'gu nok alligevel."

Med sit Hjem havde Augusta kun vekslet faa og korte Breve. Hun kunde ved Hjælp af sin Løn og sin lille Livrente fuldt tilfredsstille sine faa Fornødenheder. Hun dyrkede ingen anden Luxus end en Smule Bogkøb.

Inden hun kom afsted, fik hun et Brev fra sin Moder:

„Gode Augusta. Din Fader har meget pludselig omskiftet det timelige med et forhaabenlig bedre Liv. Begravelsen finder Sted paa Tirsdag. Din Moder."

Augusta stod en rum Tid stille og dækkede sit Ansigt med Hænderne.

— Stakkels gamle Fader! Hans Ungdoms Sværmeri for Doktriner tilfaldt mig i Arv. Han gled fra dem i al Magelighed. Men han har lidt derfor paa sin Vis. Min Mødrenearv er

Stivsind og Hovmod. Det blev hos min Moder til en karikaturmæssig Fornemhed, som forkalkede hendes Hjerte. Og jeg har aldrig været god mod nogen af dem.

Efter en Aarrække gjensaâ hun Købstaden denne Gang med vemodig Mildhed. Der laa den saa skikkelig og solede sine røde Tage, omringet af de nu gulnende Agre og grønne Enge. Skovbakkens mørke Purrekrat mod Græsset lignede en køn Peluchebesætning paa en lys Kjole.

Hun hørte den gamle Provst prise hendes Faders venlige Sind, lyse Aand, store Dygtighed. „Han døde skønt, thi han døde i det Kald, han havde valgt og røgtet i mange glade Aar."

Der var nogen Sandhed i disse Ord.

Gamle Doktor Gram var bleven kaldt ud til en Herregaardsforpagter. En Malkepige havde en svær Fødsel. Efter overstaaet Forretning randt Sveden ned ad Distriktslægens Kinder. Forpagteren bød ham ind paa en Læskedrik, den tørre Sherry, som han selv havde tvunget ind i Byens og Omegnens Smag ved ihærdig at paastaa, at den var sundere end den søde.

Doktoren havde et træt Udseende, mens han sad ved Vinen. Forpagteren gjorde en Bemærkning desangaaende. Distriktslæge Gram svarede:

— Der er rigtignok ikke r i Maaneden, men det er Graavejr. En lille L'hombre vilde stramme mig op.

Forvalteren blev hentet, og Kortene kom frem. Men just som Distriktslægen sad midt i en god Solo, blev han ildrød i Ansigtet, faldt tilbage i Sofaen — og døde med et utømt Glas foran sig.

Fru Gram behandlede sin Datter ganske som før. Hun lod, som om Augusta kun havde været et Par Dage borte, og denne beredte sig ogsaa til at rejse Dagen efter Begravelsen. Da hun kom ind i Dagligstuen, rejseklædt, blev hun forbavset. Der gik et Ryk gjennem Fru Grams ellers saa stativmæssig stive Legeme. Taarer piblede ligesom med Møje frem under hendes Øjenlaag, og hun sagde med en underlig blød Angst:

— Men Du rejser da vel ikke fra mig, Augusta! Jeg er jo ganske ene. Og hun saa sig omkring i Stuen, som et Barn, der er faret vild.

Augusta rev Tøjet af sig og vilde falde sin Moder om Halsen. Den gamle Frue blev rød i Hovedet, som om hun var en ung Pige, og som det var en ung Mand, der aabnede sin Favn imod hende. Hun trak sig lidt tilbage og rakte Augusta sin Kind til Kys.

Augusta blev.

Det viste sig, at gamle Distriktslæge Gram havde sørget for, at hans Kone og hans Datter hver fik en „Overlevelsesrente“ paa 600 Kroner, og at Huset med Bolig og Have var saa godt som gældfrit.

Inden Ferien var udløben, havde Augusta indsendt sin Afskedsbegæring fra den københavnske Kommunelærerindebestilling, ledsaget af et venligt Privatbrev til Inspektøren, hvori hun skrev, at nu, da hun var bleven saaledes stillet, at hun kunde leve Lønnen foruden, fandt hun det ikke rigtigt at optage Pladsen for En, der trængte til den.

Inspektøren sagde ved sig selv, beskyttet af sit Kontors Vægge og lukkede Døre:

— Det var forbandet. For hun var en ret stolt Læsejler. Men Død og Pine, naar man havde Raad til det, saa skulde Pokker ase med det Skolepiskeri. Og saa at kunne give Præsterne Døden og Djævelen, som *de* under andre skikkelige Mennesker!

Fjerene i den Fornemhedsmekanisme, som Fru Gram havde spændt sig i, slappedes mere og mere. Lige over for sin Mand og hans „ordinære Tendenser“, havde hun i mere end en Menneskealder holdt det for nødvendigt at stive sig af baade Nat og Dag. Hendes Grevinde og Hofjægermesterinde paa de respektive

Herregaarde var gaaede al Kødets Gang. Deres Sønner og Sønnekoner havde ikke inviteret hende, trods to Visiter til hver. Og da den gamle Konferensraadinde, Byens højeste Rangsperson gik bort, faldt den sidste Søjle i Fru Grams sociale Baggrundstempel.

Nu gik Augusta ene om i det stille Hus og syslede med den stille Moder. Men efterhaanden som Fru Gram følte, at hendes Mission: at „relevere" Huset og Familien var endt, blev hun god og mild i Omgang. Hun var lige kommen saa vidt, at hun begyndte at kysse Augusta paa Munden under sit 14 Dages Sygeleje. Hun gled stille og smertefrit ud af Livet tre Fjerdingaar efter sin Mand.

Nu stod Augusta Gram igjen med en Ørken foran sig.

Saa syntes det hende strax. Hun tænkte paa, hvor hun skulde bosætte sig, og hvilken Gjerning hun skulde vie sine Kræfter. Thi hun følte, at hun endnu havde en Del tilovers.

XII.

Hun havde valgt sin Faders gamle Konsultationsværelse til sin daglige Opholdsstue.

Som hun en Majdag gik ud i sit Hus's Have, mens Hyazintherne rystede Duft og Farve ud fra deres fine Klokker, og Tulipanerne begyndte at kokettere med deres endnu ikke udfoldede Farvepragt, hørte hun Latterlyde ude fra en Marksti hinsides Havens Gitter.

Hun saâ tre unge Piger ligge paa Knæ paa Engen og plukke Violer. De havde kastet deres Hatte i Græsset. Deres glade Pludren mindede om Lærkekvidder. Augusta Gram saâ blonde Krøller, brunt glat og mørkt Haar holde Lysleg med Solen; tre sunde, rødmussede kønne Ansigter med glade Øjne skinnede ud over Engen.

Strax vakte dette lille Billede triste Tanker i hende.

Nu sad de der, straalende, kvidrende — om nogle Aar var de dumme, fede Kræmmer-

eller Bryggermadamer med uartige Børn, plumpe Mænd og fade Kurtisører.

Saa slog hendes Stemning lidt om. Hun sagde ved sig selv:

Det er en gammel Jomfrus Misundelse over Kvinder i Livets lovende Aarstid . . . De ser dog saa yndige ud! Endnu kunde der plantes Spirer til ædle Tanker og Følelser i disse Børns Vaarjord. Det Store kan saare faa naa til — det maa *jeg* bekjende — men noget Forstandigt, Smukt og Blidt kan vistnok vinde Vækst i mange Sjæle, naar de i Tide faar Røgt og Pleje.

Denne Købstad, tidligere Genstand for den unge Frøkens dybeste Foragt, rejste sig i den aldrende Piges Tanker som et fredeligt, godt Sted, hvor Sjælelivet maatte kunne trives fredeligt og godt, i Læ for Storme.

Da hun kom ind i sin Stue, sad en Mand og ventede.

Hun gjenkjendte denne Skikkelse, havde mødt ham paa sine ensomme Vandringer og hørt sin Pige — det eneste Væsen, gennem hvilket hun stod i Forbindelse med Omverdenen — omtale ham med sky Beundring eller Forundring.

Det var Byens eneste store Kapitalist, Hr. Lundsten. Han var jævnaldrende med Augusta

og var i sin Tid Svend hos en mindre Kjøbmand. Den Gang lo man ad ham som ad en Nar eller Laps. Han havde paa de offentlige Baller strængt sig an for at nærme sig Augusta og opnaa en Dans med hende. Hans Kolleger var rigtignok ikke mildt stemte mod „Doktorens hovne Tøs", men dog glade over, at Johan Lundsten „blev lyst hjem med en Bergfisk". Siden var han brat kommen afsted — man sagde til Sydamerika. Det hed sig, at han havde gjort et Greb i sin Principals Pengeskuffe for at kunne bøde paa sin Hang til fine Klæder og til at give Champagne paa Gæstgivergaarden. Han var borte i næsten en Snes Aar, kom hjem, betalte sin Gæld med rigelige Renter, byggede sig en Villa i Skoven, skænkede en stor Sum til Byens Skole, rejste og kom igjen, viste stor Flothed ved offenlige Sammenkomster, men holdt ingen Privatomgang. Han var ugift, men underholdt en fattig Broders, en Toldassistents tre forældreløse Døtre rigeligt. Disse tre Piger var smukke og muntre og kom i Byens bedste Kredse. Nu var Hr. Lundsten stor og svær, bar et Fuldskæg, struttende som et Tjørnebuskekrat og havde faaet en fremmedartet Akcent sprængt ind i sit Dansk.

I den Kompliment, han gjorde, da han

rejste sig, var der efter almindelig Smag noget forceret kavallermæssigt.

— Min Frøken! Jeg hilser Dem i megen Ærbødighed og anraaber om en „Conversacion" med Dem.

Han sagde det fremmede Ord med spansk Udtale. Augusta gav ham Tegn til, at han skulde tage Plads igjen.

— Jeg kysser Deres Hænder og Fødder, som Spanierne siger, sagde Hr. Lundsten med et Smil og et nyt dybt Buk. Især vilde jeg være fortryllet, hvis Frøkenen gav mig Lov til at gjøre min Biografia, som man siger.

Augusta nikkede.

— Jeg er bleven Tyv for Deres Skyld, min Frøken. Kræmmersvend Johan Lundsten vovede at løfte sine Øjne til en Doktordatter. Nej, nej — hav ikke Frygt, jeg skal tale med Discrecion, især da jeg aldrig kom højere op paa den sociale Skala end til at blive: Svine-, Kvæg- og Hestepranger.

Da jeg en Gang skulde til Bal for — ja det er mange Aar siden — vilde jeg møde med franske Handsker, Kjole med Atlaskes Rabatter for at skabe mig værdig til at nærme mig Stadens skønneste og eleganteste Señora. Det gik ud over min Principals Kasse og over min Broder — *pobrecito!* som jeg laante 50 Kroner

af. Den skønne og fornemme Dame værdigede ikke Krambodkarlen et Øjekast. Han flygtede fra sit Fædreland — havnede — eller strandede endelig i Buenos Ayres, maatte ligesom det ødsle Barn i Bibelen give sig til at vogte Svin, avancerede saa til Kvægdriver, dernæst til Hestepasser paa *los llanos*. Det var *struggle for life*, som de siger, Engelskmændene. Ak, alle de simple Cualiteter i mig kom til Live. Jeg bandte „*carajo*", der dog ikke er nær saa slemt, som man skulde tro ved at se efter i en Diccionario, jeg løj, jeg snød, jeg pryglede Folk — naa, de var ikke i bedre Værdi. Naar jeg angrede, var det, fordi jeg kom til at tænke paa Dem. De har mange Gange vist sig for mig i ensomme Timer, naar jeg ellers ikke saâ andet end Græs og ikke hørte andet end Vinden, som peb i dets Straa. Jeg prangede og lærte snart Taget paa at tjene Penge. Jeg exporterede Kød og Huder til Nordstaterne og til Evropa, og Pengestablerne blev til Søjler, min Frøken. Dog dette er yderst prosaisk. Det er et daarligt Compañia, de evige Seddelbunker, Guld- og Sølvstabler. Dog kunde jeg være bleven et bedre Menneske, hvis jeg havde lært Noget. Da jeg som rig Mand flyttede til New-Orleans, vilde jeg kjøbe Malerier, men de franske Kæltringer snød mig, og jeg fik siden at vide, at

jeg havde betalt nogle Smørerier som ægte Rembrandter eller Tizianer. Jeg anskaffede mig Bøger: Shakespeare, Byron, Calderon, Camoës — ja jeg saâ nok, at Noget af det var kønt, men jeg forstod ikke det Halve. Men Kreolerne og Yankeerne var endnu større Burriker end som jeg. De Pagina eller Vers, jeg forstod, bragte mig til at se ned paa de „Bøster" og se op til Civilisacion. En rig Mand uden den er en meget mere stupid og latterlig Person end en Julo*), der hverken kan læse eller skrive eller interpretere fra Sprog til Sprog. Ved at sige det, vandt jeg den i Fjor afdøde Postmester Momsen, som jeg for Resten skal hilse min Frøken fra. Han har ogsaa elsket min Frøken i en lang Epoca af sit Liv som en Katholik sin Virgen**) af den immaculerede Concepcion. Vi lo begge med Selvforagt, fordi vi havde vovet det. Vi var enige om, at *La vida es sueño* . . . at Livet er en Drøm, som en stor Poet har sagt.

Augusta maatte trække paa Smilebaandet ad sine to ulykkelige Elskere, alt mens hun sukkede over sin egen taabelige Kærlighedshistorie. At saadant noget kunde ødelægge Ens Liv: Kærlighed til saadant et ordinært Væsen

*) Hestedriver.

**) Madonna af den ubesmittede Undfangelse.

af Maskulinum! Imidlertid overrakte Hr. Lundsten hende et Papir.

Hun udfoldede det. Det var afdøde Postmester Momsens Testament. Deri var bestemt, at Distriktslæge Grams eneste Datter, Augusta, skulde arve den gamle Herres Sparepenge, 10,000 Kroner, og at de efter hendes Død skulde tilfalde den Institution, som hun, Frøken Gram, ansaâ for den bedste til at opdrage Kvinder.

— Ja, sagde Hr. Lundsten, den afdøde Postmester var meget irriteret paa Byens unge Damer. Han kaldte dem Pjanker, Pyntedukker, Balhopper ecc. ecc. De, min Frøken, betragtede han som den eneste virkelige Señora, han havde set i den Tid, han havde været her. Han døde med Deres meget ærede Navn paa Læben. Han lo tidt ad mig, fordi jeg havde savnet Intelligencia og vovet at haabe, at De skulde nedsænke Deres Øjne paa mig. Han var dog en anderledes lærd og espiritual Mand. Naa, nu min Frøken, turde jeg maaske fordriste mig til en Proposicion eller, rettere en . . . Ansøgning. *Maa* jeg?

Augusta smilede igen til den løjerlige store og tykke Mand, der saâ halv selvfølende, halv uskyldig ud.

— Vær saa artig, Hr. Lundsten.

— Jeg har tre Broderdøtre her i Byen. Dem

skal jeg sørge for — og det vil jeg gjøre ordentligt. Vil De adoptere dem, som man siger?

— De mener?

— Naturligvis (han bevægede uvilkaarlig Haanden mod sin Lomme) . . . jeg sostenerer dem . . . undskyld jeg berører den comerciale Side af Sagen — jeg mener, om De vil adoptere Pigebørnene saadan aandeligt . . . og saadan Noget. Jeg ærgrer mig over de Penge, jeg lod mig snyde for til disse Tizianer og Rembrandter, jeg ærgrer mig over, at jeg har lært tre Sprog og ikke kan tale noget af dem uden at lave Melangetobak . . . jeg ærgrer mig over, at jeg ikke kan nyde min Formue i mit Lands Hovedstad, fordi de funderede gamle Huses Chefer ikke vil regne mig for andet end en Julo, en Vagabond. Men de tre Smaa vilde jeg gerne have optugtet til rigtige Damer og ikke til, hvad Postmesteren kaldte . . . hvordan var det nu? Udstafferede Kaneheste. De ligger nu ude og plukker Violer, mens jeg gik herind. En meget poetisk Ocupacion . . . men ikke suficient for at være, hvad de Franske i New Orleans kaldte *comme il faut.*

Augusta følte sig som ramt af en elektrisk Gnist. Der var noget i dette barokke Tilfælde, der saâ ud som en Styrelse. Hun sagde resolut Ja, og Hr. Lundsten sagde:

— Der ser man, at min Frøken er et genialt Hoved ligesom jeg selv vilde være blevet, hvis jeg ikke havde været saa ignorant, og hvad Postmester Momsen vilde have været, hvis han havde havt en bedre Figur.

Hr. Lundsten fik sine Broderdøtre — de violplukkende unge Piger bragt ind. De saâ lidt forlegne, men usigelig kjønne ud.

Den hvidhaarede Augusta Gram kjærtegnede det ene lyseblonde og de to mørkeblonde Pigers solblinkende Lokker. De blev optagne i det rummelige Hus. Hr. Lundsten forlod den gamle Verden efter et Aarstids Forløb, da han var vis paa, at Arrangementet var til Gavn og Glæde baade for Frøken Gram og hans unge Niecer.

Omgiven af de unge, muntre og videbegærlige Piger, for hvem Augusta baade skulde være Moder og Lærerinde, saâ hun Blomster skyde op i hendes Liv — det, der længe havde været bar og trøstesløs som en Ørken.

Der blev først Hvisken og Tisken nok i Byen om denne graa Plejemoder med de tre Børn. Men da Augusta viste sig venlig og høflig mod Alle, skønt hun ikke besøgte eller indbød Nogen, sagde man: Ja det er nu hendes Princip og fattede endog en vis Respekt for hende.

Rebslager Gotfredsen sagde til Slagter Slinge

en Dag, da de fra Gæstgivergaardens Vindue saâ den hvidhaarede høje Dame gaa forbi med de tre smukke unge Piger:

— Ja sa' jeg det ikke den Gang, hun mulede Befæstningskaptejnen, at hun vilde blive til Noget. Gjorde jeg ikke, Slinge?

— Nej Gu' gjorde Du ej, sagde Slagteren gnavent. Men hun holder sig svært rank baade i For- og i Bagkødet. Og hun stryger aldrig Skank, naar hun gaar paa sine Ben.

Joh. Olsen,
Bogbinder.